

A high-contrast, black and white illustration of a man with a beard and curly hair, sitting in a crouched position. He is looking down at his hands, which are resting on his knees. The background is dark and textured, suggesting a natural setting with trees and foliage. The style is reminiscent of a woodcut or a high-contrast photograph.

పరిశ్రమలలో పాల్గొని పట్టించుకోవాలి. రాజమండ్రి.

..... 1945

86. 1-0-0

9-24-51

వే మ న యో గి ప ద్య ర త్న ము లు

ప్ర కా శ కు లు:

చ ం ద్ర య్య అండు కో,

వల్లివర్పు : : రాజమండ్రి.

1 9 4 5

కావీరైలు]

0—12—0

Printed by Sri Chintamani Press, Rajahmundry.
Paper Issue card No. E. G. 36 for Chandrayya & Co.
Paper Issue card No. 14th Sep 1945

విషయ సూచిక

అవతారిక

శ్రీమూర్తులు బ్రహ్మ, విష్ణు,
మహేశ్వరులు
మంత్రము—వంచాక్షరి.

సద్గ్రంథములు
పాపప్రణామములు

శ్రీ మాయ ✓

వలపు—విటులు

మలమూత్రములు ✓

మనశ్శూత్రములు — భూమి

,, జలము

,, అకాశము

,, కేజము

,, వాయువు

మనములు

యోని

లింగము ✓

మనము

మనములు

మంత్రములు

మంత్రములు

మంత్రములు

మంత్రములు

మంత్రములు

మంత్రములు

అన్నదమ్ములు ✓

బంధువులు

జాతులు

ఉచ్చిష్టము—అలలు

రసనాదము—పరుసజేది

రారీబ్రతిమలు

ఆత్మ

శేవనము

ప్రాణము

కాయము

అన్నము

మాయ

మనము

నత్తము

పూజలు

మొక్తిమార్గము

పాతకములు

గయ్యారాదన—

సాక్షి

శ్రీపురషోటు

సంసారము

మనములు

అలలు

మంత్రములు

మంత్రములు

స్వప్నసుమప్తి జాగ్రదవస్థలు

తలిదండ్రులు -

కల్లలు -

అజ్ఞానులు

విశ్వకర్మ -

బ్రాహ్మణులు

వైశ్యులు

శూద్రులు

సంకరకులజాతు

మాంసభక్షణము

యజ్ఞములు - ౩ తువధ

కల్లు -

యశావనము -

కులము

గుణము

జీవజానప్రతములు

స్నానము - సంకల్పము

సంధ్య జపతపములు -

జన్మము - కడుగు

వేదము -

చదువు స ధ్యలు

గురువు

విశ్వ -

శక్తిసము

కర్మము - నిష్క్రవార

కోరిక

జేనగా - శ్రు

మూర్ఖులు -

ఘటము

కాయలు

రూపము

హత్యలు

కథలు

జీవము - శివాత్మ

పరమాత్మ

సగుణోపాసనము - ధర్మ

త్రికణములు

కపలయోగులు

వట్పుకాలు

మత వాయువులు

పంచేంద్రియములు - శ్రోత్రము

" ర్విక్రు

" చక్షువు

" జిహ్వ

" నాసిక

సవద్యారములు

జ్ఞానేంద్రియములు

కర్మేంద్రియములు

వాగ్వింద్రియము

ప్రాణేంద్రియములు

పాదేంద్రియములు

వాయువేంద్రియము

అర్చకులు-పూజారు

రోగము-వైద్యము

దేహము

బొందె

ధనము -

తేమి -

దానధర్మము

వ్యాధులు కౌశీధములు

మనసు

దేవుఁడు - దేవళము

మట్టకరివర్తులు-

మోషశమహారాజులు

మేలు-తిథులు

మోక్షము

మౌగము

అల్పాధ్యక్షులు

అకలి పప్పు

గుహ్యంజితము

వివిధ విషయములు

రుచులు

తాంబూలము

బుద్ధి

విరోధులు

వైష్ణవులు

రాజులు

దిము

వారములు

లోకము

కామము

క్రోధము

లోభము

మదము

వృక్షములు

స్థావరములు

వేమనయోగి పద్య రత్న ముటు.

—♦ అ వ తా రి క ♦—

- క॥ శివకవులకు సవకవులకు, శివభక్తిదత్వమునకు చింతామణికి॥ శివ
లోకప్రమధులకును, శివునకు గురువునకు శరణుసేయుమురవేమా॥
- క॥ వేమనచెప్పినమాటలు, సామంతున జనివిట్టి నజ్జనులెల్లన్ సోమన
తలనుండురు కడునేమంబున హతుమయ్య నేర్పునవేమా॥
- గీ॥ శ్రీకరంబుగ వేమనచెప్పినట్టి, పద్యములు నెవ్వడెయు బఠనసేయ
నట్టివురుషుడు మనమున నట్టిదనుచు, జెప్పరానట్టివస్తువు జేరువేమ॥
- క॥ వేమన్న తెల్పివాక్కులు, నీమహిమోపదేశములు, టటుగాదంచున్
ఏమానవుడైననాతడు, భూమిమీఁదాయటండ్రుబుధజనముఖ్యుల్

—♦ త్రిమూర్తులు; బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు ♦—

- అ॥ బ్రహ్మగుఱిమయ్యె భవుడు పల్లబయ్యె, నాదివిష్ణు వెన్ననంకి
మయ్యె, శండిమీదవాడు యాడుదో మగవాడో, విశ్వ॥
- అ॥ వెదగువేత్తతిగుచువివి కనిరీసరుల్, వేయిమార్గములను వేలువజాడ
అతడునృప్తికర్త యంతకుగురులెన్న, నతి కిదలయేదియయవేమ॥
- అ॥ బ్రహ్మయెవనికొడుకు పెరికి పగాభునిసి, విష్ణువెనకొడుకు పెయ్య
భునిసి, వెనుక జక్రితిరుగు విష్ణుచక్రములో, విశ్వ॥
- అ॥ విష్ణుగర్భముడు వెలసెను లోకాయ, అందు నకలజీవులమరగలవు
జీవులటెల్ల బరగ పైవ్వుపుల్లయా, విశ్వ॥
- అ॥ దండకాశ్రమాల్ని రుద్రునిపిందించి, నరులతో వేకేనాచివ్వుడనెంత
అంకులకును దీరుగు రమణుల చందమా, విశ్వ॥

- అ॥ శివునియనుభవంబు నృప్తిలోపలనొక్కన శయనముచేయు సాధకులకు, చెలగి దివ్యలేక తీరటి బాయురా, విశ్వ.
- అ॥ సకలధర్మములకు శంభుకు యధిపతి, శంభువేళకు ముక్తిసాఖ్య మేది తఱుచు ద్రోవదిగిరి తాద్రప్యతామరు, విశ్వ.
- అ॥ ముగ్గురుండునట్టి మూలమెరింగియు, ముగ్గురనునొకటిగ మొదట తెలిసి, పరగ జిహ్వతోడ, బ్రస్తుతిచేయరా, విశ్వ.
- అ॥ మూలమెవ్వరనుచు ముగ్గురుగోవల, మూలమెచుగ లేక మూఢ జనులు మూలము ముగ్గురికిని ముఖ్యమైయుండురా విశ్వ.
- అ॥ ముగ్గుర నెచుగనట్టి మూలమెరింగియు ముగ్గురిమీద నొకటి మునుపు దెలిసి పరగ జిహ్వచేత బ్రస్తుతిచేయరా, విశ్వ.
- అ॥ ముగ్గురిలో మోపు ముదెగా రలేక, పరగము గు బోవుచులు గలరె ముగ్గురి కందనట్టి మూలమూర్తికియే గు విశ్వ.
- అ॥ ముగ్గురధిప లనుచు ముందుగా నగలేక, కానలేరువును కానలేరు ముగ్గురి కందరకుసు మూలమొక్కటి గుమీ, విశ్వ.
- అ॥ సరిసిజభవునదనెంచియుహరియ, మన గలసిహరుని హముగ జేసెన్ బురహరునిగలిపితానే, హరుడై మానందనిధముగ మరవేమ
- అ॥ బ్రహ్మచంపివిష్ణుభావ బులోగలిపి, నిష్ణుజ పి శివీనింగ గ శివుని జ పి తాను శివయోగి గవలె, విశ్వ.
- అ॥ బ్రహ్మనిష్ణువులకు బరగంగ రుద్రుండు శిగయునాట సేతగివృష్టి జనుల రుద్రనిందజేసి రూఢితప్పిరి జనుల్ విశ్వ.
- అ॥ భవుకు గుర్రమాయె భవుడవేదంబాయె నిష్ణువాయురా మె విధియు జిహ్వతరుల వమ్మభవుకు తానెక్కితోలగా, విశ్వ.
- అ॥ గురిహరులకునైన నజుకు తానేనడుము యోని ముగ్గురసుకు నొప్పుచుండు గళ నన విని కలుగుట గళగానరాంయూ విశ్వ.
- అ॥ ఈశ్వరునకు వేసితిసుమంతయునుసాక్షు బ్రహ్మ పురుషుడీ నామ సౌఖ్య విష్ణుదేవు కిడితి విచారితమగుసాక్షు విశ్వ.

- జ॥ అభిజీవములను సజ్జడవైపుట్టించి విష్ణువగుచు దాని వెలయు
జేసి శివుడవై సకలము శిక్షించుచుండువు, విశ్వ.
- క॥ స్త్రీనైత్తిరుద్రునకును స్త్రీనోటను బ్రహ్మకెపుడు సిరికలుగంగా
స్త్రీసలిపెను హరితోమ్మున స్త్రీనడవగ గురుడవీవు కలగితివేమ

— ♦ మంత్రము_పంచాక్షరి ♦ —

- క॥ పంచాక్షరబీజ బుల నచీకముగ నెఱుగనాతఁ డఖిలజ్ఞుడౌ
పంచనమెఱుంగక కువలయనంచాక్షరము సేయువాడు కలభుషవేమ.
- జ॥ ఏకవర్ణమదు నెఱుగగల్గియోగి పరు నెఱిగిచూడ భావము దు
నాదరణములందు పట్టుటదానగు విశ్వ.
- జ॥ శివునిమంత్రము మఱి శ్రీహరిమంత్రము, దెలిసి తెలియ లేరు
తిక్కనకులు, దేవునిమఱి తమదేహమేమందురు, విశ్వ.
- జ॥ మంత్రము యొకటిదెప్పి మఱి దేవతార్చన, జేసికరుణతోడఁజెం
దియపుడు వేదవరసజేసి వెఱులై దెడుదురు, విశ్వ.
- జ॥ తంత్రవాదులైతె తరనుగానున్నారు, మంత్రవాదుడైతెమహిని
లేరుఁ జంత్రగాని బాహ్యచందంబు లాయెరా, విశ్వ.
- జ॥ మాటలుడుగకున్న మ త్రంబు దొరుకదు, మంత్రముడుగకున్న
మనసుగిలడ, మనసు నిల్చుకున్న మఱి ముక్తిలేదయా, విశ్వ.
- జ॥ రామమత్ర మెఱుక రివియని తెలిసిన, భావము తలపోయ
ప్రబలుడైన నామరూపరహితమై మహివెలసిన, రామమనగ
నొప్పరమణవేళూ.
- జ॥ అదియొకటితేలేసి యదిమనంబుననిల్చి, యాది బాయకున్న
సభవుడౌను, అది బాసినట్టి యాతఁడే ధవుడయా, విశ్వ.
- జ॥ ఒకటిలోనగొట్టి యొకటిలోననెట్టి యొకటిలోనజూడు మొన
రఁగాను, ఒకటియచుజూడ నొనరంగ ముక్తిరా, విశ్వ.

ఆ॥ రెండు రెండు రెండు రెండును రె.టిమీద లెక్కనఁటి
యున్న, కొండమీద నెక్కగుఱు తెరంగ వశంబె విశ్వ.

ఆ॥ మూటకాగ్రహించి మూటవినర్జించి మూటి మూటి మూటి
మూటిరోసి, మూటి మూటి మూటి మూటినే లెత్వంబు విశ్వ.

ఆ॥ నాల్గులుగింట నలరుచుండునుగాని, నాలవంబులువాని కరయ
లేరు, అట్టివానినరయ నాతడే శివయోగి, విశ్వ.

ఆ॥ ఐదుపర్ణములను నానంద మెఱిగిన, సందేయంబు ముక్తియలరు
చుండు, నైదులోన దెలియనిదిమొదో బ్రహ్మాంబు విశ్వ.

గీ॥ సరివిపంచాక్ష రెంగిచ నడచుట పరమాత్మ నెఱుగుయెఱిగినవిహి
వ్రజ్వరిల్లు, బ్రజ్వరిల్లువాడె యెల్లచోట్ల, దానెవరమాత్మ
యగునట ధరను, వేమ.

ఆ॥ పంచపర్ణమెఱికఁ బరము నెఱుంగును, బరము నెఱుగనిచ్చు బ్ర
జ్వరిల్లు, బ్రజ్వరిల్లువాడె పరమాత్మ తానాను విశ్వ.

ఆ॥ పంచతంత్రులందెగి పంచబాణునిగొల్చిపంచపర్ణములను బళనచేసి
పంచముఖములుగలభవురాజుగలవానిపంచజేసువాడు ప్రభువు వేమ

ఆ॥ పంచమ ఖములందుఁ బంచాక్షరియు బుట్టె బంచపర్ణములను
బ్రబలెజగము పంచముఖునిమీఱు ప్రస్తుతిసేయరో, విశ్వ.

క॥ అక్షపుటడవి జొరబడి; యక్షరములు వేయిలక్ష లరయగనేలా
యీక్షితి శివుడయెడు రెండక్షరములుపరిడలిల్లెరయుమువేమ

ఆ॥ అక్షరాలవెంట నడపులవె టను గొండరాళ్ళు గోళ్ళుకుడువనేల
హృదయమందున శివుకుండుట దెలియరో విశ్వ.

ఆ॥ ఐదుచక్రములను నాదినిబడవైది యైదుచక్రములకు నవలవెలసి
యైదుచక్రములను నడవి బైలెతోచు విశ్వ.

క॥ ముప్పదిరెండక్షరముల ముప్పిరిగొన్నట్టి మూలమును దెలిసినచో
దెన్నెన గడతేరగనగ, దెప్పితిగడ మహిమ నీకుడెల్లుచువేమా.

క॥ శివయను రెండక్షరముల భువిలో నెండైనగాని పాలువు దక్షిణ
శివశివయని శతమాలును ప్రవిమలగ వల్లెచేయు బరముడు వేమ.

— ♦ నద్రంధములు ♦ —

ఆ॥ రాక్షస హరణంబు రామాయణము జూడ, బంధు నాశనముగద
భారతంబు పాపహరణమయ్యె బనవపురాణంబు విశ్వ.

— ♦ పాప పుణ్యములు ♦ —

- ఆ॥ పుణ్యపురుషవీపు పుండైన సంతలో వసుధలోని జాల వార్త
కొక్కు బేదవారియింట పెండ్లయిన నేరురు విశ్వ.
- ఆ॥ పాపమనగ వేటెవర దేశమున లేదు తానుజేయువనుల దగిలియుండు
గర్మజనుడుదక్క ఘనుడెందు నుండునా విశ్వ.
- ఆ॥ ఇసుకబొగ్గురాయి యనుమును ధర్మంబు కనలుపోచలు గట్టిగాని
వాడు వలెడతోమునెట్టి పాపాత్ముడడవనా విశ్వ.
- ఆ॥ పూర్వజన్మమునను బుణ్యంబుజేయని పాపకర్మడాశపడిన ధనము
పితృమదిగోయ వెదకిన గలుగునా? విశ్వ.
- ఆ॥ గీత విడిచి పెట్టికర్మరుమగుండజీవిడుచు వేళ శివునిదలచుచును
గొల్వకయును మాయచే బారలెడ పాపజనుల కెచట వరమువేమ
- ఆ॥ తాతచేసి ట్టి ధఃహింసలెల్లను నొప్పియొందునట్టి యుత్తముడు
నకలజనులయందు సత్కుండు తానయ్యె విశ్వ.
- ఆ॥ భావమనగ వేటెవర దేశమున లేదు తానుజేయువనులదగిలియుండు
భావమందుశివునికొరికిరియ్యుడిన భావభయములేదువ గవేమ.
- క॥ సత్యముగల హరిశ్చంద్రుడు నిత్యము తాబొందియుండినెలుచుట
యెంతో భృత్యుడై తనమదిలో సత్కుడై నిలిచిచూడువేమా.
- ఆ॥ భూమిమీద మంచి పుణ్యంబులేకున్నచగములేల వెలుగు వగులా
గాని అంతతటచులేడె అడకాడకుగాని విశ్వ.

— ♦ స్త్రీ మాయ ♦ —

- అ॥ స్త్రీల మాయచేత జిక్కియు గొన్నాళ్ళు గతులు పడియునుమత
కలుగుగాక తగులు విడచువాడె తానాధిమూలంబు విశ్వ.
- ఆ॥ స్త్రీల ముఖముజూచి చిత్తంబు నిలుకడ జేయలేక నరుడుచెడును
గాదె, యేటిగట్టుమాను యెదాక నిలుచురా విశ్వ.
- ఆ॥ సతులుజూచి సౌఖ్యంబుకోరును, గతులు గానగలేడు కర్మదెందు
గతులు సతులవలన గానంగలేడయా విశ్వ.
- ఆ॥ స్త్రీలుగల్గుచోట జెల్లాటములుగల్గు, స్త్రీలు లేనిచోట జిన్నవౌవు
స్త్రీలజూచి మరచు జేనైనయోగంబు విశ్వ.
- ఆ॥ పెదవి గొరుకదురిల సధరామృతంబని, చొంగకడుపులోనజొచ్చు
నట్లుల మలముతి త్తిమీద మనసెట్లువుట్టెనో విశ్వ.
- ఆ॥ సతుల మాయచూచి చాలించి భైరవు పెద్దకడుపువాడు పెండ్లి
మానె పుట్టుకాకెగట్టె భువినాంబనేయును విశ్వ.
- ఆ॥ సతుల మాయచూచి సౌఖ్యంబు నిలదని మతినిపీచులైరిమనుజు
లెల్ల గతుల సతులవలన గానంగలేడయా, విశ్వ.
- ఆ॥ కాంచనంబులమీద గాంతలమీదను బ్రహ్మకై ననుబుట్టు రిక్తు
తెవులు తోయజాతీ విడుచు దొరయెవ్వడును లేడు విశ్వ.
- ఆ॥ వెనుక జాతమంటె వెనుకగవ్వపుగుంట ముందుచూతమంటె
మురికిగుంట వెలదిచూచి నరులు వేడుకపడుదురు విశ్వ.
- ఆ॥ తీవులోనఁ దీవు తీసేసి బహ్మంబు సాణములకయినను పసిడితీవు,
పసిడికన్నదీవు పడతులమాటలు విశ్వ.
- ఆ॥ పురుషు. డెరుగఁగ జంపు భూపతి నొప్పించు, సఖుల రోతకల్ల
నాలయంబు పరసతులతోపొందు ప్రత్యక్షనరకంబు విశ్వ.

— ♦ వలపు-విటులు ♦ —

- ఆ॥ కానికులమునైన గంకణంబైనను విటుఁడు పంచనేని విడువలేడు
మదిని గ్రుడ్డికుక్క కాంసము తిన్నట్లు విశ్వ.

విటులకకులకంతో విభ్రమమైయుండు సాటిలేనిపాలతి చక్కద
నము కటిలోనిపాప కుంఠనకాడయా విశ్వ.

వారగుణముచేత వలపైన మగవాడు లొట్టకనులచెలికి బొబడి
యును పుట్టిజగతినిలుచు బునరుద్భవంబున విశ్వ.

వలపు గలిగినేని వనజాక్షి యథరంబు వంచదారకుప్ప పాలతిప్ప
చూతఫలరసంబు జాంటితేననమంబు విశ్వ.

వారకాంతలె నెల్ల వలపించివత్తురుప్రాద్దులెల్లదొంగవుచ్చుకొంజకు
మాటకరముచేసి మగలెల్ల వత్తురు విశ్వ.

తనువలదిన దావలచును తనువలవక బాసియున్న తనువలంబడిలన్
దనువలదిన దావంబులు దనమాయలు పనికిరావుతథ్యమువేమా.

బడ్డెనునతి వలవెరుగును బడ్డెనంబడి తిరుగుకాక బాణు ౩ దగునా
లడ్డెదిడ్డముదిరిగెడి తెడ్డెలుగున పాలకీపు తెలియును వేమా.

నలపువిడిగనేని వనజాక్షి యథరంబు, ములకపంటిరసము ముసిడి
కనరు, చింతపండుకొడు జీడిసమానమా విశ్వ.

తోడలుకులుగుజూది దొడ్డకుచుచు జూది, వనితజూది, దాని
వగలుచూది విటుల కడుపులెల్ల విరహగ్ని గొనుచుండు, విశ్వ.

పరసతిమనంబు బ్రత్యక్షనరకంబు, లరయినిందలకునువాలయంబు
పురుషుండువిసజంపు భూవతికొప్పించు, విశ్వ.

విటుడు తిరిగిరోసి విడిసిపెట్టినలంజె వీరవిటుకడగిలి ప్రియము
నేయు, బడ్డెనున బడ్డెనున వనరంబు వజ్రవదా, విశ్వ.

విటుడు దాబుజ్జేసి విడిచిపెట్టి లిలంజె, పేకవిటునిదగిలి ప్రియము
నేయు, గుప్పలోనచెప్ప నుక్క గన్నట్లుగా, విశ్వ.

జాలలైనట్టి చవలాకుతాకులు వలపుచూచి భ్రమమున
బలియరూపులెల్ల బరికింపగానేల, విశ్వ.

బడ్డెన్దనముచూచి యిచ్చును గాముకుల్ చిచ్చుల్ బుబుద్ధుల్
చింతిలమున నిచ్చు, విశ్వ.

—♦ తే జ ము ♦—

- అ॥ జ్యోతిఃకుండేవుట్టె సాంపైనవాదంబు నాదమందుబుట్టె నరయో
విడుచి దువ దెవుట్టె వృధివియుగగనము, విశ్వ.
క॥ ఘనకాతమగ్నిదరికొని ఘనసారములేనియట్టి కారణవిద్యా ఘన
హాసము విద్యాగిత్తికే ఘనసారము క. టకంబు గలుగురవేమా.

—♦ అకాశము ♦—

- క॥ అకాశమునదాయువు మౌక్తునదావాగ్ని యటుచూసనమందున్.
యేయేకాకారుడుగమునజోకై తనుదానెవలగు సుమ్మరవేమా
క॥ చీకటి నైదుండనే చాలా తనువనెడి రథము జగములతిరుగన్
చీకటిలోచికిరిచిన నాజేగను తనువనెడి రథము వీడుమవేమా.
గీ॥ పంచభూమిలొక వరగ ని ద్రియముతో సంచరి చి పుడజగము
బలుకు నుచున్నాడు పుడజములుకలుగు గా, విశ్వ.
క॥ భూమిపై పడగనే ఖ్యాతిగ దానొక్క డేహిఁలిగిన భుక్త
భూమిపై పడగమొకత మాత్రం బడుచుండురెపుడు నోమకవేమ

—♦ వ్రక్షములు ♦—

- అ॥ ఇంతి కన్నజన్ను లి. తేసియో జూది మోహవడును బుద్ధిమోహ
దోయి గరసెలేజాన గానలేదాయెహా, విశ్వ.
అ॥ చన్నుగుడిసి పెరిగి చన్నుకే యాశించి చన్నువల్ల ముక్తి చవి
నాయె జన్నువిడచు నతిదు నర్వదామోగిరా, విశ్వ.
అ॥ చన్నులని నరనతికొప్పినగ త్తులకునుశాపవృష్టిగదియకమునుపే
న్నులకునుతొంగుడిచినచన్నులు చూడంగవలయునహజమువే
అ॥ తొడల ముడుగుజూచిదొడ్డచన్నులుజూచి వనితజూచిదానివగ
జూచి టలులగృవ హమెల్ల విరహగిత్తి గొనుచుండు, విశ్వ.

—♦ యోని ♦—

- అ॥ యోనిలో నెట్టి యోనిలోనె పెరిగి యోనిలోనితెరవుఁగాన
యోనిజూచి పరమయోగంబు మఱిదెరా, విశ్వ.

ఆ॥ మురికి నవబిలముల మొససిపారుచునుండ బరమపావనమనివచక
నేల తోలుబొమ్మలాట కీలుదెలియగలేరు, విశ్వ.

అ॥ మురికికొంపలోన నిరికించి జీవుని గర్భపాశమునను గట్టివేసి
ఓట్టికర్మజీవి కెచ్చట మోక్షంబె, విశ్వ.

—♦ శుక్లశోణితములు ♦—

ఆ॥ శుక్లమరసిచూడ శుబ్రవర్ణముతెరువు నరయశోణితంబునయము
నెఱుపు తెలుపు లెరుపు రెండు తేవరిల్లుకు నాత్మ, విశ్వ.

క॥ శోణితము కామనతులకు బ్రాణితముగ శుక్లమగ్రును బహుపురు
షులకున్ బ్రాణమె తెలుపెరువు గలయగానగు విదేహగంధి
ఘనాడగు వేమా.

—♦ బిందునామములు ♦—

ఆ॥ నదుబిందుచేత నాతిగర్భముగట్టె నాతిపువ్వుచేత రసముగట్టె
భూతలమున మనసు బుద్ధిని గట్టగా, విశ్వ.

అ॥ బిందురక్తమునకు బెరిగినదేహంబు, అంద మెఱుగక సరశబ్ద
మిడక నడచినను విడచును సరకమృత్యువు విశ్వ.

ఆ॥ వలకులోనిబిందు వలరంగావలె వలకులోనిదాని పదిలవరని
వేడుకైనదాని వితలబెట్టకుందురు, విశ్వ.

అ॥ బిందునాదుచుసి బ్రముమొప్పగాల్ల నాదుబిందుచేసి బయలు
గాను బిందునాదునందు శేషించిచూడరా, విశ్వ.

ఆ॥ నిజము కళలెఱింగి నిత్యుండుగావలె బలుకులోన వలకు పది
వరచి వేడుకలరముక్తి వేర్వేటి యుండురా, విశ్వ.

అ॥ నాదునాడుచూడ నాతులయ యును నాదులేకలోకనరులు నీడు
శనముసిది దీని బ్రయోపశి కాంచుడి, విశ్వ.

ఆ॥ నాడమలుజేసు నాడముబొంగిచి శనముతతేక జరిగినపుడు
పాటుకాలులె బారును నీనాడు, విశ్వ.

అ॥ నాడుబిందుకళల నయమొది యాత్మయంతధికచపలదిత్త పుడు
కన్తి బ్రహ్మరంధ్రమునకు బ్రబలివ యోగియా, విశ్వ.

— + పిండ్లచిహ్నములు + —

- అ॥ పిండ్లమండమందు బెనగుచున్నట్టిత్రాడిబిందునాదుదనరగూడియ
 డయ్యెలిచినయపుగర్భమండ్రయవనిజనులునపుడునరయ తేమ
 ఆ॥ కడుపులోనున్న ఘనమైపిండంటు ముందుకప్పుమెల్ల మొదటరో
 యింకనైన నేనుచిలమీద జ్ఞానంబుబుద్ధిమెచ్చుకొందుకొద్దివేయ
 ఆ॥ గర్భచిన్నగలిగిఘనయువదవముచేదగిలిబాధవడుచు తల్లికడుపు
 పిండముదయమైనబ్రియమునజూ దెడియండజనులకపుడునరయ నేమ

— + పిండోత్పత్తి + —

- క॥ పిండమైయుదర బుననుండును గొప్పాళ్లవెనుక నుడనురూ
 పిండంబుయు ధరబడినను పిండంబుపాదారకువృద్ధి వేయ
 పిండమువృద్ధిచిదిక నందమందు క్రమముగా నొప్పునుదా
 మొగుగ మగవాడంటు దుడిచిబిజవము నెరుగడధునోవేయ

— + జగము వసియాల + —

- అ॥ పుట్టినపుడు భవిలో జూడుగోయమటంచు వపుడ గురువుముద్ర
 పుట్టికాతివృత్తి ముద్రలేనినరులు ముట్టగరబునతేమ విశ్వ
 ఆ॥ పుట్టినవార లెవరు పుట్టినవా కేమి పుట్టిపుట్టినట్టి పుట్టినవార
 పుట్టిపుట్టకంటె బోధించి చూడదా విశ్వ
 ఆ॥ పుట్టినవారు లేరు పురుషార్థములు భరిపుట్టినేమి వారు గిట్టలేమి
 పుట్టినవారెవరు పుట్టినా గిట్టవా విశ్వ
 ఆ॥ పుట్టినవారేనే పుట్టిన రీతిని గట్టుమీర మణియు బుట్ట
 కంటెవనగొ పుట్టినవిధమున బుట్టినెట్లరతేమ భరి
 ఆ॥ పుట్టినవారు పూర్వమేమెవరక బుట్టినవారు పుట్టినవారు
 పుట్టినవారు తెలిసిదిది భూమిపై పుట్టినవారు

ఆ॥ ఏమిగొ దువచ్చ నేమితాగొనిపోయె బుట్టువేరననుమ| గొట్టువేర
ధనములెచటికేగు దానేగునెచటికీ, విశ్వ

క॥ వచ్చునదిపోవునది మరిచ దృఢిదియు గానలేరు సహజములనుచూ
విచ్చులనిడిగాదిగుచు జిచ్చునట్టిమమిదుతనలె మట్టితిగోవేమ

క॥ సకలంబై, తాబుట్టును సకలములారటిగాన నర్వము దానే
వికటంబై తినఁజూపును సకటా యావస్తు పెగ్వరందుకు వేమా.

ఆ॥ తానుబుట్టునుచోట దనుజూచి పలికినదానబుద్ధితిరుగుధరణిలోన
దాను బుట్టుచోట దర్శించు తలపోయ, విశ్వ

—* స్వప్నము ప్తి జాగ్రదృశ్యము —

ఆ॥ స్వప్నమునగ జేసాస్వాతంత్ర్యమును నాడు స్వప్నమునగ జేవనంక
టాటు అప్పలరుదు తెలియుటవలె నరుదయా, విశ్వ

ఆ॥ జననమరణమెల్ల స్వప్నముమప్పుడు జగములెల్లం దిదలములందు
అవనిలోజనులందఱు యగలేరయా, విశ్వ

ఆ॥ నిద్రజాగరముల నె వ్రుదానుండె గవ్వశోన్నమాముగానలేక
దబ్బరనిజములను దాసులెన్నగనక గొబ్బుతెడిపోవు గుణము వేను

ఆ॥ నరుడుజాగరమున నటియించుచుండును నరునకిలనుజాగరదును
సుమ్ము నరుడు జాగ్రదనుట యవనిలో వరమాత్మ, విశ్వ

ఆ॥ జాగ్రతనగనేమి జన్మమనగనేమి జన్మమునకు వరయజాగ్రతా
యె జన్మ జాగ్రతకును జతగూడుటేడకు, విశ్వ

ఆ॥ ముజ్జగములవస్థమూడయ్యె శోధింప మూడనొక్కటుండి మొదట
రోసి మూటిగోనమందు ముక్తిగఁటిరా, విశ్వ

—* తల్లివద్రులు —

ఆ॥ తల్లిజన్మయందు దాజరియించిన దనదుభోగనతికి దానెపుట్టికలు
లిరువురగ దనువును నొకటయా, విశ్వ

ఆ॥ తల్లిజన్మగొడుగు తాగుణియయ్యెనో, పిన్న పెద్దతనము తల్లి
వలదు ననుధ గొమ్మనంది వసుదేవు నందురా విశ్వ

ఆ॥ తండ్రిమాటలువిని తల్లితెగటార్చినరమణముడేమి ఫలముగ
నెను నిలువనీడ లేక మాయాద్రునుండడా, విశ్వ.

ఆ॥ తల్లిదండ్రుమీద దయలేనపుత్రుడు శ్మశ్తనముచాచగిట్టనే?
 అవనిబుట్టి కడకు యమునకుబ తోను, విశ్వ

ఆ॥ తల్లిదండ్రులందు చారిద్రవ్యయాతులందు సమ్రాట్ సేరుపేద నరుల
యందు ప్రభువున దుజూడ భయభక్తులుంచుము, విశ్వ.

ఆ॥ తల్లిపెద్దరిసేవ దానాలితోనూకి యల్లుకట్టుకొని నపునుతల్లి
గొంతమీదొంగ కూడుకోరినరీతి విశ్వ.

ఆ॥ ధనములేనియట్టికండగంభమున దుభాగ్యపురుషుడొక మవరగబు
ట్టిబహుళధనముగూర్చిభద్రమార్గమున పరులకవకరింపెట్టెబలువే

ఆ॥ తల్లియాలసయ్యె, దగగోడలయ్యె గోడలిసగనుగొని గూతు
రయ్యె జూపలబసిదాయె జూడిగావేశ్వాయ మామ విడు
ముక్తిమహిని పోను.

ఆ॥ తండ్రిధనముకల్గినయులు లేకు న్నబుక్కివాంఛ చేతబోకలుచుందు
బుత్తులుగలిగెనుభూమిమీదదనుబుణ్యపురుషుడంద్రుజగతిబుద్ధివే.

ఆ॥ ఎన్నినాళ్ళనుండయెసినమోహంబుదలమిచేతనుండి తల్లిలేకతల్లి
తండ్రి పుత్రదామూధులనిపట్టి భ్రాతృతెలిజక్కువనుచుదువేను.

ఆ॥ తల్లితండ్రులరె తగుజన్మజన్మన దనుదెల్పువాని గంగలేకు
నాడమేమందు సమ్రాట్వారిక సవామునందు బరముగ నెనువేను.

ఆ॥ తల్లిదండ్రులనుచు దల్లుబుదెలియక యోనిలిగమున నుద్భ
విచివిష్ణువరయంతిల్లి వెలయరుద్రుడు తండ్రి విశ్వ.

ఆ॥ తల్లిదండ్రులెన్నె తనదుజన్మములెన్నె తిరిగియెరుగనట్టి దిక్కు
లెన్నె స్థిము సస్థిరంబు దెలియలేదజ్ఞుని విశ్వ.

ఆ॥ ఆలుబిడ్డలు ధనమరయతండ్రి కలమనుజుడు మిగుల గవ్వనమును
తనకు నెవరులేరు తానుబ్రాహ్మణగన్న, విశ్వ.

- ఆ॥ తల్లికెమరుకొనుట తండ్రికెమరుకొనుట అన్నకెమరుకొనుట
నరయమూ ప పాపముల నెఱిగి వర్తిపగాజలే విశ్వ
ఆ తన్నుగన్నయట్టి కల్లవంటిపిన్నుల అన్యకాంతిలెల్ల నరసిచూడ
గన్నదాన్ని జరులు గానంగలేరయో విశ్వ

— ♦ అన్నదమ్ములు ♦ —

- ఆ. అన్నయగనెహ యది తెలియగజూడ దనకుముందుపుట్టి కనరు
చుండ నన్నవ టివాడు హుడొనుగురుడొను మిన్నమన్ను
మాడ్కి మెఱిజువేచు
ఉ. అన్నయ దమ్ముడు నెల్లెలు సక్కయు బావయు జుట్టపక్కముల్
పన్నుగ వీణజేర్చుట క బాగుగ బ్రేమను జూపినప్పుడే
ముహూగ మోసపోక మదిముక్తికి దోపనెరుంగజేసి నీ
నెన్నంగ నీకుసక్కముల నేమిరకుండిర నుండు వేమ.
ఆ. తమ్ముడెనునల్లితలపడితిట్టిగా నరకప్రాప్తిగాని నవ్వుగాదు
తమ్ముడు శిరబంటు తనకన్న తక్కువ విశ్వ
ఆ. మైత్రోకతోడ మూసినతలతోడ నొడలమురికితోడ నుండనేని
యధికలజుండైన నట్టిట్లు బిలువరు విశ్వ
ఆ. పూనపోగువసిడి పుష్పము మొరలైన నాపదగలవాడు జగతి
లోని హీనకుఁజుండెన నట్టివాడైవను రండురండటంద్రురమునవే

— ♦ బంధువులు ♦ —

- ఆ. బంధుకోటిబాసి బైలు తెలియగ లేక బంధుపుత్రమాయఁ జిక్క
గాదె కాఁబ్రయంతవాడు దనులకుశక్యమా విశ్వ
ఆ. పాగవచ్చడంబు మైగుంబున పోగులు గరాలు బొజ్జకడుపు
కలుగుట్టిరి గైకొందు బంధువు విశ్వ
ఆ. తాననంగ నెవరు తనవారు నెవరు తెలిసి తెలియలేదుతిక్క
నధులు ననరుకాయపురుగు వద్దతిగనలేరా విశ్వ

- అ॥ జాతిలోన నెట్టిజాతి మా ఖ్యమటంచు నరుగలేక తిరుగనేమిగద్యు
యెరు శరిగినవాని కేజాతియైతేమి విశ్వ
ఆ॥ జాతిమతమువిడచి చనుయోగియేమేలు జాతితోడనున్నరీతిగాదు
మతములన్నిసాయు మనజాబొక్కడలేడు, విశ్వ
ఆ॥ జాతివేకులేజక్రమంబున నమ్మగిని నిభవునిలిపెనేనియభిల
జనులకెల్ల నానడ ఘుచడయా, విశ్వ

—♦ ఉచ్చిష్టము-అంటు ♦—

- ఆ॥ ఎట్టియంత్రమైన నంగిలికాకుండ బలుక వశముగాదుబ్రహ్మకృత
నెంగిలెంగిలందు యీనోరుబెట్టుక, విశ్వ
ఆ॥ ఎ కకడుగపోరు యెంగిపోవు గా అపృతమాడునోరుయనియునోరు
అనుదినంబుజూడ నన్యగమాడనోరుగాదు కి, దనోరు వేరు
ఆ॥ ఎంగిలె తవట్టు హితవుగాదెచక యొగ్గియు దురంతమర్విజనులు
కన్నయెంగిలెంత కనునెంగిధికమా, విశ్వ
ఆ॥ కడుపులో రోత గడునోటనె గిలిగడుగవశమెబ్రహ్మకొడుకుకై
నెంగిలెంగిలందు రీనోరుబెట్టుక, విశ్వ
ఆ॥ ఎంగిలె గిలనచు నీనోరుబెట్టుక వేదముబదివేరు పెరులారవిచి
చూడ నిదియు నెంగిలికానొక, విశ్వ
ఆ॥ పొత్తుకుదువనేర్పు బుత్తుండునెత్తైన దొత్తుకొడుకు యెంగిలెత్తు
కొనుచు జానమతముబోరి గానరు యూరీతి, విశ్వ
గీ॥ ఎల్లకుక్కలవింగిలిఇపుడు తెలిసెబడుచుకుక్కవింగిలిప్రాప్తమాయె
జెడుగువింగిలెంతకు శ్రేష్ఠమాయెవిప్తమగువారివింగిలిహెచ్చువేరు
ఆ॥ ఎంతకరువుయైననె గిలియన్నంబు బరులకిడెడు ధర్మవరులజూడ
నిలనుబడినయట్టియెంగిలాకులునాకుగొక్కలైపుడుదురుకూడివేమి
గీ॥ ఒకరిఎంగిలినోటనెనొనరనుడువదారకబ్రహ్మమైఇలదనరుగాదె
దలునుదణిచిన వదిఎంగిలినరా యెంగిలెంగిలియనదేలఇకనువేమి

- అ॥ మాలవానయఁ టును చిసీశ్యులతోవు, దురక వాసయం టుత్రుల్ని
పోవు, ముచ్చురాలియ ఁట చచ్చినా పోవయా, విశ్వ.
ఆ॥ అంటుండని గుణము యని దేహసుఖమాను అ టువీడుగుణము
యా 'స్థసుఖము కర్మమొట గుణము గలిగినకలుగును, విశ్వ.

—♦ రసవాదము పరునవేది ♦—

- ఆ॥ తెలుపు మాపుచేసి దిట్టరస బునదెలుపుభక్తముగన దేటవలచు
విధమున బరునవేదియు లేదురా విశ్వ.
ఆ॥ నింబఫలములుండ బట్టువైన రసముండ బసిడికి దింగేరు పాట్లు
పడుచు, కత్తువెచ్చకేసి సాధింపలేకొకో, విశ్వ.
ఆ॥ తాడికల్లుదెచ్చి తాళ్యకంబు వచండి కూడికి యేలగురుతుమీట
గాడిమహినివండి కడతేలేదయా, విశ్వ.
ఆ॥ పాముచేపకాన ఒరగ గప్పకుంచి కరున దీని నగ్ని వండి నింది
రాగికరిగివేయ రమణహేమంబాను, విశ్వ.
ఆ॥ ఇంగిలీకమహిమ. హేమిగానేరక చిత్రిపతము ప్రాసి కెఱచి
నారు బొంతచెముడుపాలు పొనగించి నేరరో, విశ్వ.
ఆ॥ కాయకాయగాల్చి కనకంబు చూడరా కాయయనగ్రహశక్తి
యమండ్రు కాయ దెలియునటడె కాస్తుభధరుడొను, విశ్వ.
ఆ॥ వేడు ముదిరిన కాయ పెనుబాము కుబునంబు జోడుకూడిరసము
సోకనేని నొక్కయేడు తినగ నుర్విహేమముతానె, విశ్వ.
ఆ॥ మీటరక్కనందు బైటాగ్ని నడుమను మేటిరాగి తెచ్చి మెఱయ
గరింగి కూటమెఱుగువాడు కోటికి బడగెత్తు, విశ్వ.
ఆ॥ అంగలింగములను హరునితో మర్ధించ జగముగ్రంధినిలిపెనరణి
దెలిసి రంగుగా వసుధను నంగంబు చల్లురా, విశ్వ.
ఆ॥ పుట్టమీద మన్ను కట్టినందలికాయ, పుట్టలోనివానిపుట్టుతు
దతుగట్టి యీవచనఘ్న కాంచనం బగునయా, విశ్వ.

అ॥ తల్లివనులపాలులు జపుకాలును తద్రసీర్థమునకు భద్రదాసి
దాని భూతిజేసి తామ్రబుడై జల్లు విశ్వ.

అ॥ వెన్నెలగులుకుండి ఎపారెం పనివేసి అడ్డనరమురసమున దుఖాసి
కరగరాగియు డుటి కా చుంబగు, యా, విశ్వ.

అ॥ నాతికడుపునిలుచు నరుల బి దువుచేరనాతి ప్రవృత్తతరస గుగట్టు
భూరిలమునమును బుద్ధి గట్టురా, విశ్వ

వత్తి. అ. బరంబు జూడనల? అడవి దిను నేలనయ్య?

నంబళంబు నడిగవేల? శ బు దూనే?

నంబివాని గోది చించి నాంచేత గట్టనల?

కంబళంబు హేమ మూసు కవరనత్తు గూడితేను.

—* రాతి ప్రతిమలు *

అ॥ దేవపూజసేతు నివృత్తియొగముకల్లు తర్వమెరిగినేని దైవనముడు
ఏమిలేనినరుల కేగితి లేదయా, విశ్వ.

అ॥ శిలను ప్రతిమజేసి చీకటింట మొక్కపద్దు కట్టి మూడులార
జీవులందెకాని శిలలందు లేదయా, విశ్వ.

అ॥ గట్టిరాళ్ళదెట్టి కాళ్ళ దిమిపట్టి కాశయుదులచేత గాసియై శిలకు
మొక్కుపట్టి జీవి కక్కడముక్తి? విశ్వ.

అ॥ రాయి యగు నహల్య రామువదముసోకియావదయ్యెనందురవని
జనులు శిల్పవదము సోని శిలలెట్లుజేవురా? విశ్వ

క॥ పడిపడి మొక్కగనెలా? గుడిలోపలకెనిశిలగుణములుచెడునా
గుడిదేహ మోక్షజేవును చెడురాళ్ళగు పట్టిపూజ సేయకునేమా

అ॥ మన్ను మెత్తిగరిమటిదూలుగావిచిగుంటనిండ్లపూడ్చిగుఱుతు
నిల్చి, మనుజులెల్లగూడి మిటిదేవుడందురు, విశ్వ.

అ॥ కొండరాళ్ళదెట్లు కొండగట్టి గుళ్ళలోనెరిగి కుళ్ళవేల? పాద
కానిశివును సాగియై యుండంగ, విశ్వ.

- ఆ|| జీవించిపూజ చేసినవారికి శి లయావమందు జి తయేల చెలగి
వధువుగోల జేదు రుంచునా? విశ్వ.
- ఆ|| పూజపూజసేయుబూజారితానాయె పూజవస్తువన్నిభునినిదాన వ
ద పూజసేయు నల్లదిక్కులుతాన తానునేన తాను వేమ.
- ఆ|| ఎరిగిచేయుపూజ యె యెడు జెడిపోదు మొదటివట్టు నెవునువదల
దాగు మొదలుచెడిన యూడ మొనబట్టినిలుచునా? విశ్వ.
- ఆ|| మర్త్యమున సర్పకులమని మర్త్యులుతము దెలియలేక మునిమున
దిరిగేస్వర్గపువిపుల జెప్పను శ్రద్ధగదాయెవొకైనాజరితమువేమ.
- ఆ|| మంటి లోహము దు మ్రాకు శిలల దు బటముల వాటి గోడ
బ్రతిమలందు దన్నుదెలియరకు దగలదా పరమాశ్చ విశ్వ
- ఆ|| అ దమందుచును కళిలయు జరులూ యె దులేకనుడు నెఱుగు
దరదె యుడె పూజాఫలము నొదెను బ లార, విశ్వ
- ఆ|| మంటితోడగొన్ని మ్రాకు తోగొన్ని రాయితోడగొన్ని రాగి
గొన్ని వ్రతిమలెన్నోజేరి భగవతుడని మొక్క ముక్తియెట్లు
వచ్చు మొనసివేమ.
- ఆ|| వంచిపూజలెన్నిచేయనేని భక్తిలే పూజ ఫలములేదు. కన్న
పూజనేను గారణములునుమీ, విశ్వ.
- ఆ|| మూకు వేళలందు మొదముతో శివునాల్మబూజసేయువాడువుణ
మూర్తి పూజలేక మోక్షభోగంబు దొరకు, విశ్వ.
- ఆ|| కనకసొమ్ములెన్నో కనక బు నొక్కటే వసులకన్నె నెన్నోపాలు
నొకటెపుష్పజాతులెన్నో పూజయొక్కటేనుమీ, విశ్వ.
- ఆ|| హృదయ బలరగజేరియు జెవగుమనసుగు శివు జేరిపూజలో
వృధగాధది ఎ చంగనుపదిసిరయందాక జేదు ముక్తుకు వేమ.
- ఆ|| తోలుకడుపులోనదొడ్డ వాడుండిగ గు భమిదుమరగటగుల్లలోను
రాళ్ళుదేవులైన రాసులుమీ, వా, విశ్వ.

—* ఆత్మ *—

- అ॥ ఆత్మ దేహమందు నతిసూక్ష్మముఁ జూచి దేహయాత్మయ. దుదేట
వరచి యాత్మయందెచూడ నతఁడెవో ఘనయోగి విశ్వ.
- అ॥ ఆత్మలోని జ్యోతియమరుట లింగంబుదెలిసిచూడకున్న దేటవడదు
గ్రుడ్డివాడెరుగునె గురుత్వైరత్నంబు విశ్వ.
- అ॥ ఆత్మలోని సామ్యవంజనగా జూచి యంటితిరుగువాడె యతియోగి
పుఁ జగూటనుండి ప్రొద్దెగిరూయదా విశ్వ.
- అ॥ ఆలనగా నాత్మసుమీ ఆలనగా నమ్మసుమ్ము యరయగమదిలో
నాలమ్మయనగ నెవ్వగు, వాలాయముమదిని తెలియవలెనుర వేమ.
- అ॥ ఆత్మలోని శివుఁ ననువుగా శోధించి నిశ్చలముగ భక్తి నిలిపెనేని
సర్వమొక్కడౌను సర్వంబురానౌను విశ్వ.
- అ॥ ఆత్మయందెదృష్టిపనువుగా నొసరించి నిశ్చలపుదృష్టి నిలిపెనేని
అతడు నీవెసుమ్మి యనునూనమేలరా, విశ్వ.
- అ॥ ఆత్మనున్నవాని ననుదినమును జూచి యతనిరుహిమవవన నతని
దెలిసి ఆదిమ సత్యమౌను నతనిని దెలియరా, విశ్వ.
- అ॥ ఆత్మబుద్ధివలన నఖిలంబు దానయ్యె జీవబుద్ధివలన జీవుడయ్యె
మోహబుద్ధి లయము మూడతిగనుగొందు విశ్వ.
- అ॥ తమమయాత్మనున్న దైవంబు గానక తీర్థయాత్రలేలదిరుగుటల్ల
గంధపుదునుకుల గాడిద మోయదా విశ్వ.
- అ॥ మణియు దధిఁ ఘృతము మ్రానునెం దనలంబు జారుసుమములందు
సౌరధంబు తిలల దైలమట్ల తేజిల్లవొయాత్మ, విశ్వ.

—* జీవనము *—

- అ॥ జీవమేకనుండు భావమిక్కడ నుండి గొవురబుయేడగలిసియెందు
డనరుచున్న రెంటిస్థలమెల తెలియరా, విశ్వ.

అ॥ జీవులెల్లముందు జీవాత్మబలమాత్మ జగనరింగి పాపజడధి

బడరు నోవనడుపువాడు నట్టేటమునుగువా? విశ్వ

అ॥ జీవకోటులింత జీవాత్మకున్నట్టి చోటునుగనగలేక సుఖమువిడచి

స్థిరమటఁచునమ్మజీవాత్మతినుగు స్థిరము జీవివిముక్తిజేయదు వేమ

అ॥ జీవముఁడుచోటు స్థిరముదెలియక తిరుగునస్థిరమగు దేహమందు

ఓరుగనేల ననుచు దెలియలే రజ్ఞాని, విశ్వ

అ॥ జీవుడుండు నెపుడు శిశుకుంతములందు ఛాలమందునుండు

బరమయాత్మ గన్నుల దు జీవాత్మపరమాత్మ విశ్వ

అ॥ జీవసంజ్ఞలుగలుగు జీవులతత్త్వంబు జీవపరుని గురుని జేదజేసి

తనువు నెలుపువాడు తాను తానై యుండు, విశ్వ

అ॥ జీవగుణముగల్గుజీవుఁడు బ్రహ్మలు సాటివచ్చునట్లు సరివితోను

ఊరగుక్కసాటి యోగి జేతురా విశ్వ

అ॥ జీవి జీవిజూపి జీవికివేయగా జీవివలననేమి చిక్కియుండు

జీవ హి సకులకు జిక్కునా మోక్షుంబు? విశ్వ

అ॥ జీవి జీవి జూపి శివుడయజూపుట జీవు డరసిచూడ శివుడుగాదె

జీవుడే శివుడని సిద్ధంబు తెలియరా విశ్వ

అ॥ జీవునిదెలియక వేతేదేవుని సీత్రమబొందుదు జీవునిదలవా

జీవుడని వివరించిన భాషంప జీవిబట్టబడును వేమా

అ॥ జీవిపోకమునుపె జీవవస్తువు ప్పి జీవిలువలయు జీవనముగ

జీవితొలగు వెనుక జీవవస్తువదేల విశ్వ

అ॥ తనదు లోనిజీవి తత్వము దెలియక వేతెయచుచుదలచివెదకుల్లు

భాసనికయి దివ్వెట్టి వెదకిరీతి విశ్వ

అ॥ సకల జీవిముందునఘముగానుండెడియతనిక మముదెలియకతదె

యోగి అతడు నీవెయగును నన్యండుగాడయా విశ్వ

- అ॥ ఎవ్వరెరుగకుండ నెప్పుడు పోవునో పోవుజోయట్ట బా దెవిడిది
అంతమాత్రమునకు నఃకీర్తులెఱుగక విట్టివిగు నరుడు కాట్టి వేమ
- అ॥ ఎట్టిజీవితైవ నిలయో పైచుడి, తెలియనయ్యె యిపుడ తేజగాను
మనసు బుద్ధిసున్న వతియొక్క టగునయ్యె విశ్వ
- అ॥ మొదలుమానుషుగను తుక్కఱ్ఱియుచు గడు నోరులేని వాడు
నాటుగలవు, జీవమొకటిలేదు జీవులు జంపుగా విశ్వ
- అ॥ కాలుకాలుఁగూడి గంటుగంటునుకూడి తోలుతోలుకూడి
దొమ్ములాడి జడు జడుకూడి జీవంబులామెరా విశ్వ
- క॥ ఎరువినాలుగులక్షలు : న బగిన జీవగాను యెరు మును బా
జనియించు : ధము తెగిసినమరుబాడ మానీలి పరుడుమహిమ నేను
- అ॥ ప్రాణమాగ్నము ప్రాణజీవ నటనచే ప్రాణమాగ్నమే మొలక
కర్మబంధుఁ చేతగట్టగడ్డవిగాని దేహాంధికి నుం నె చువేమ

— ♦ ప్రాణము ♦ —

- అ॥ ప్రాణచేరురాదు పరగ దేహమునకు హఃలేకయుండు : యగాను
ప్రాణిలోయినపుడుపఃకిరాదీదేహమనుమబలు సమరిః జంతువేమ
- అ॥ ప్రాణరక్షిలను బరమశివునిమీదధ్యానముగం లేక తొలినరుడు
పుట్టి చచ్చుచుండు బుడమిలోవల బుట్టు చెవలుగాను వాడు
చెందువేమ
- అ॥ ప్రాణమందు శివుని భావింపనేరక ముద్రలను బడియె : మూఢు
లారముద్రలందు లేకు మూలమందేకాక విశ్వ
- అ॥ ప్రాణమిలనులేక పర మందగారాదు ప్రాణముండగా : పరము
గడ్డు ప్రాణపరము ననుట భావింపనేరరు విశ్వ

— ♦ కాయము ♦ —

- అ॥ దేహమనెడియిల్లు దిపదిపంబునునూడ్చి అలికిత్రాసి మెత్తి యుచువు
పురది కాది విడిచిపోవ గడపట నీజీవి విశ్వ

- అ॥ దేహము లెప్పుడున్నను పోషణశక్త్యైబు లెల్లబొందుగ తెలియున్
దేహము బకలికగొన్నను సుపోషణశక్త్యైబు మేర బొడమదు వేమ
- అ॥ దేవుడనగ వేరె దేశమందున్నాడె దేవుడనగ తనదు దేహమందె
వాహనంబునెక్కి వడిగదలునుచూడు విశ్వ
- అ॥ దేహగుణములన్ని తెలిసినశివయోగి మోహగుణములందుమోస
పోడు సాహసియగువాడు సంగ్రామికొనగునా? విశ్వ.
- అ॥ తనదుకాయమందు దనకున్న వరివారమంతనుబిలిపించిహస్త మెనగి
ఎల్లభావమెరిగి ఇదందునెరిగియు వడువచేర్చువాడెనరుడు వేమ
- అ॥ కాయము దనగూడి కడగియొక్కెయున్న కాయమిలనుబడింపును
దుకాడు కాయమునను ముక్తికై కేకనలెకయా విశ్వ
- అ॥ కాయముబయటాట బతులు కాయబాట కాయముబయలందు
గాయమాట కాయమువిడుట లిలగాయందె ముక్తిరా, విశ్వ.
- అ॥ కడుపులోననులము కడమెల్ల నెముకలు అరసిచూడ బైనమరికి
తోలు ఇట్లేదేహసుఖ మదేమి నగ సారంబు విశ్వ.
- అ॥ తనువు తనువటంచు దలతురుజనులారతనువులగ్గరమనిలపరాదె
తనువుకానబడక తగులనా మోక్షంబు విశ్వ.
- అ॥ తనువదెవరిసొమ్ము తనదని పోషింప ద్రవ్యమెవరిసొమ్ముదాచికో
నగ బ్రాణమెవరిసొమ్ము పారిపోకను నిల్వ? విశ్వ.
- అ॥ తనువుగడచితానుతరలెడివేళను తనదుభాగ్యసుతులుతగిన వారు
నొక్కరై ననురారుడెనురుమాత్రమెకాని తనదుకర్మఫలమెతనకు
తోడు విశ్వ.
- క॥ తొమ్మిదిక్రంతలతి తికినిమ్మగు సొమ్ములును గులమునేమిటిచెవుమా
నమ్మకు దేహమునాదని బ్రహ్మమునేననుచు దెలిసి వలుకరవేమ.
- అ॥ ఒక్కతనువుకీలను పెక్కుపాట్లనుబడి పెక్కుదినములెల్ల ప్రేలిప్రేరి
అగ్నిలోనబడునొలనక్కపాలొనొదెలుయుదుయ్యెళ్ళనుదీనివేమ

అ॥ బొందె యెవరిసొమ్ము పోషి పడబలుమారు? ప్రాణమెవరిసొమ్ము
భక్తిచేయధన మందెవరిసొమ్ము ధర్మమే తనసొమ్ము, విశ్వ.

అ॥ స్థిరమగుమేను కధికపాటులబడి వెళ్ళవిధము లిలచుబె చిపె చి
అగ్గిచ్చు లేక యడవిసక్కకిచ్చు, విశ్వ.

అ॥ కోరితి త్తిలోన తొలుకబెట్టివనాని వెనుక దెలియవలయు వివర
మోగి వినుక దెలియకున్న వెట్టియై యడిపోవు, విశ్వ.

క॥ నిత్యంబుకాని యొడయడు నిత్యము దుఃఖనడుచు నిరతముధరలో
నిత్యానందపుబడఁకి నిత్యము దుఃఖ బెవడగనేరరు వేమా.

అ॥ కాలమేమజూచి కలవరపడెనరు కనువులోని రోతకానలేకఁగఁ
రోత బ్రతుకు కీదేహమేలయా! విశ్వ.

— ♦ అన్నము ♦ —

అ॥ అన్నమధికమైన నదియు దాడఁపును అన్నపుంటనున్న నాత్మ
నొచ్చు చూప బె ప బువ్వ చాలదే వెయ్యేల? విశ్వ.

అ॥ అన్నంనమువలననలబిందురన ఏయ్యెబిందుజలమువలనబీజమయ్యె
బిందు బీజన దు భేదిచిచూడరా, విశ్వ.

అ॥ లింగణికిజేసె గనపునకిజేసె మన్ను నెఁగుజేసె కుటవకిలకుపుడ
మిలో జతలకు బువ్వట్లుచేసెరా, విశ్వ.

అ॥ అన్నమునకునంటుయైన నాత్మకునంటుఅత్మను వెనఁగొ, అన్నమం
టుఅత్మశుద్ధిడెన్ననన్నశుద్ధియునాత్మమిచ్చుచూడ్కి మనయవేమ

అ॥ పొటకింగలేక కూర్చున్నవానికి నాడుదానిమీదవాళగలదె అన్న
మడమునుండి యఖిలమదంబులు విశ్వ.

అ॥ అన్నమడముచేత అతివలు వైరపులు నేపురొర మడమడ దనం
దు అన్నముచగవెక్క నెడదె దుబొవునో? విశ్వ.

— ♦ మాయ ♦ —

అ॥ మాయదగమటంచు మనజు డెటుంగక మాయయందు తాను
మగ్నుడయ్యెమాయదెలియరులు మర్మజ్ఞులగుదురు, విశ్వ.

- ఆ॥ మాయజగము లనుచు మరివల్కుచు దురు మాయగాదు బ్రహ్మ
జాయముగానిమాయమైన పరముమరియోడు గలదయా? విశ్వ.
- ఆ॥ మాయలోనెపుట్టి మర్మబుదెలియక మాయలగునతమును నజ
దుండు మాయదెలియవతడె షహిలోన దేవుడు విశ్వ.
- ఆ॥ మాయలోనిమాయ మర్మబుదెలియక మాయలోనెతీగెనల
యుచుండతీగలోనె వేళ్ళుత్తివురారి యాడును విశ్వ.
- ఆ॥ మాయయొక్కరూపు మాయగాదెలిసియు మాయజక్కియెంత
మాయబడిరి మాయదెలియ దివ్యమాయెను బ్రహ్మ విశ్వ.
- ఆ॥ మాయలోనెపుట్టి మాయచేజక్కియె మాయచేగమనువుమదిని
మరచి మాయలోన పరుడు మదినాకలికిగాను నేన్పునవుడునరుల
కరుగ వేమ.
- ఆ॥ తనుకసాటి ముండు దైవజ్ఞులగురులో పరగ గూఢభావమొలుగ
లేక ఇ తమాయబడిన నెటుతెలుయుమాయ విశ్వ

—♦ మరపు ♦—

- ఆ॥ మరపు దెలిపుచేత మాయవదేహింబు నెత్తవలసిగాని యిహము
నడుమ మరపులేకయున్న మరణమొక్కడిదన్న విశ్వ.
- ఆ॥ తరచు తనువుబాసితిరితోదనుమరచితాను నేననియెడితలపుమరచి
యూడునాతిడగద యుత్తమయోగియో విశ్వ.
- ఆ॥ పగలు రేయిమరచిభావంబు మరచియు తానునేననియెడి తలపు
మరచి యుండి నాతిడగదా యుత్తమయోగియో విశ్వ.
- ఆ॥ మతముదారిమరచు మధురామృతిముజూచి మగుడిరూపుజూచి
మనసు మరచుయోన్చి జూపరమయోగంబుమరచురామొక్క.

—♦ సత్యము ♦—

- ఆ॥ భూమిమీద ముచి వుణ్ణులు లేకున్న జగములేల నిలుచు
పగులు గాని అంతరములేదు అడకాడకుగాని విశ్వ.

- అ॥ అన్యతమాడలేక యలహరిశ్చంద్రుండు నా బిడ్డలమ్మి యతడు
కూడ మాలవాని కవుడుమరిలోకువైయుండ విశ్వ.
- ఆ॥ వలికి బొంకలేక భల్లూణరాజపుడు వడతిగూర్చియిచ్చె బరువున
కడుపు బాళిమీద తుదకు బాలుడైయుండెరా విశ్వ.
- అ॥ నిజము వరుసనెరిగి కిత్తుండుగావలె బలుకుకొనబలుకు వదిల
వరచి వలుకుచూడ నెవరొ పరికించిచూడరా విశ్వ.
- అ॥ నిజముపల్కువాడు నిర్మలుడైయుండు నిజములాడువాడు నీతి
పరుడు నిజమువలుకకున్న నీచభండాలాడు విశ్వ.
- అ॥ నిజములాడువాని నిందించుజగమెల్ల నిజములాడరాదునీచుతోడ
నిజముజెప్పగవలె నిర్మలులనుగూడి విశ్వ.
- అ॥ కల్లనిజములెల్ల కరకంతుడెరుగును నీరువల్లమెరుగు నిజముగాను
తల్లితానెరుగును తనయునిజస్మంబు విశ్వ.

— ♦ పూజలు ♦ —

- అ॥ ఎఱిగి చేయుపూజ ఎన్నడుచెడిపోదు మొదటివట్టు నెవునువదల
రాదు మొదలుచెడిన యూడ మొనబుట్టగిచ్చునా? విశ్వ.
- అ॥ యెంచియెన్ని పూజ లెన్ని చేయగనేమిభక్తి తేనిపూజ ఫలములేదు
కన్నుపూజనేయ గారణములునుమీ విశ్వ.
- అ॥ మూడువేళలందు మొదముతో శివనాథ్మ పూజనేయువాడుపుణ్య
మూర్తి పూజలేక మోక్షభోగంబు దొరకునా? విశ్వ.
- అ॥ జీవలింగపూజ నేసినవారికి శిలలరూపమందు జురయేల? చెలగి
మధువుగ్రోల చేదు రుదించునా? విశ్వ.
- అ॥ దేవపూజనేయ దివ్యయోగముగల్గు తత్వమరిగనేనిదైవనముడు
ఏమిలేనినరుల కేగతి లేదయా? విశ్వ.
- క॥ వదవడిమొక్కగనేలా గుడిలోపలి కరి శిలలగుణములుచెడునా?
గుడిదేహ మాత్మనేవును చెదురాళ్ళకువట్టిపూజనేయకువేమా.

—♦ ముక్తిమార్గము ♦—

- ఆ॥ జీవకోటినింత జీవాత్ముడున్నట్టి చోటును గవలేక సుఖము విడిచి
స్థిరమటంచు నమ్మి జీవాత్మతిరుగు స్థిరము జీరి ముక్తివేమా.
- త॥ దేహి మజ్జనానలమున దాహాబై దేహమెల్ల తల్లడవడగా దేహ
ములో బొగ్గాడుచు, మోహమడచి శివుని జూచుముక్తికవేమా
- క॥ హృదయమువదిలంబైతే గుడికొనుసన్యాసమునకుగొమ్ముబలనా
ఇదిఎరుగరు చదువరులట! మదిముక్తికినాన్పరంబుమహిలోనేను
- ఆ॥ చదువులందు లేదు శాస్త్రంబులను లేదు వేదములను లేదువాద
ములను బయటనుండి ముక్తి పొటించిచూడరా విశ్వ.
- ఆ॥ ధరను దేవతముల తగులు వీడిననాడు తనువు గుడిగజేసి తన్ను
నిలిపి లోకబుద్ధి విడిచి లోచూపు చూడరా, విశ్వ.
- ఆ॥ దేవుడనగ వేరె దేశమందున్నాడె దేవుడనగ తనదు దేహ
మందు వాహనంబు నెక్కి దడి గడలుచున్నాడు విశ్వ.

—♦ వారకాంతలు ♦—

- ఆ॥ కులుకు చనులజూపి గొబ్బుచకరగించి చేతికాసులెల్ల జెల్లజేయు
యలకజేసికొందు రలవారకాంతలు, విశ్వ.
- ఆ॥ వారకాంతలెల్ల వలపించివత్తురు ప్రాద్దులెల్ల బొంగపుచ్చుకొరకు
మాటకరము జెసి మగలెల్ల వత్తురు విశ్వ.
- ఆ॥ పడయనేర్పు లంజబాగారమాసించు మాటలకువలచుటమహిమ
గాదె కొరకనేర్పినదియు గోకితే చెప్పనా? విశ్వ.
- క॥ కడుపునిండ తవుకు గంపలో బెట్టకచన్నముట్టినక తన్నుబసలు
వారకాంతలెల్ల వలతురా యూరక, విశ్వ.
- క॥ చక్కరకలుపుకుతింటే ముక్కినతవుడైనలెస్స మోహముగలచో
వక్కరపుదాసియైనను మక్కువతోదివ్యభామ మణియగు వేమా

—♦ గయ్యాండు ♦—

- అ॥ మగడు మదనుడై పెట్టుకాపురమైన సహజమేలమానుజార
కాంత పిండిదిష్టతగ్గు వీతికానించదా? విశ్వ.
- అ॥ పతికి మాయనల్కు పడతియే శునకంబు మీరిననతితోడ మిగుల
గవయ పంది పందిగూడి పడదొగో లొంపిలో. విశ్వ.
- అ॥ మాటవిసనియాలు మగనికియమురాలు పగనుబట్టుపామువలెను
జాడతిట్టియాలి విడచి యటని కుండుటమేలు, విశ్వ.
- అ॥ వాడకుకితిట్టు వలదని మొగపెట్టు ముందు మగనితిట్టుమునుగు
పెట్టు నెట్టియలితోడ నెట్లువేగింతురు? విశ్వ.
- అ॥ పూసపోగుబెట్టి పురుషుభుజమెక్కికన్నులార్పగానె కాంతకాదు
తనకలొంగువాని తడయక చంపురా, విశ్వ.

—♦ సాధ్యి ♦—

- అ॥ తగిన కలజడై తనయెత్తు ధనమైన వరపురుషుని నేలనెట్టనిచ్చు
బరమసాధ్యిచూడ పరులనంటదు సుమీ, విశ్వ.

—♦ స్త్రీ పురుషులు ♦—

- క॥ మగవాడై యాడుదియై వగ తెగిపోరానివాని వరుసలవారైయుగ
యుగముల నెట్టియించును సుఖణా యిటెరంటివస్తుచూడరవేమ
- అ॥ పుణ్యమంతకూడి పురుషుడై జన్మించి బాపముననుబుట్టె పడతి
భువిని గవ్వకూ సతియని కనరోయలేరయ్యా, విశ్వ.
- అ॥ అడుదనగరోత అందుజూచినరోత, తలచిచూడదమకు దామె
మెచ్చి, ఎంతపారయినను నెంచరు తమలోన విశ్వ.
- అ॥ జననమరణక్షేత్ర స్వాతంత్య్రహీనుండు మొదటగర్తకాదు తుదను
కాదు నడుమగర్తననుట నగుబాటుకాదొగో విశ్వ

—♦ సంసారము ♦—

- అ॥ సతులు సుఖాదుమాయ సంసారములుమాయ సుఖముజూడ
మాయసాముమాయమాయబ్రతుకెంతమాయగల్పించెర్తావిశ్వ

- క|| మాయనంసారము కై మాయలలో భారలు చుండు మనుజుడు మరిచా
 మాయయనిమదిదలచినమాయలనే ముక్తిగలుగుమహిలో వేమ.
- అ|| బ్రతుకులన్ని మాయభవబంధములు మాయ తెలివిమాయతన్ను
 దెలియమాయ నలుగువాడె మహిత విజ్ఞానిరా విశ్వ.
- అ|| దారబందిగంటు తనయులు సంకలల్, బంధువర్గమెన్న బ్రహ్మచారి
 గోడ, మోహమరుగలేడు ముక్కలికాడగు విశ్వ.
- అ|| భార్యయవగ తనదుపాలిట సంకల్పు, చిన్నబిడ్డలెల్ల జంజరీలు
 సంస్కృతియనెడి తెరచాలుకొట్టమునుక్కు విశ్వ.
- అ|| ఆలుబిడ్డలనుచు సరిమోహముననున్న, ధనముమీద వాంఛతగిలి
 యున్న, నట్టివరుల కిలను సరయము క్రిమిలేడు విశ్వ.
- అ|| ఓజాశీనియాలు ఓలిమాడలచేటు, పోటెటుంగనిబంటు కూలిచేటు
 పలికిమాలుతోడ్తు బత్తె, బుచేటయా విశ్వ.
- అ|| కుంటరివింటవానితూపుఁ ఘాతతో, మిఁటిమఁటి నడుమ మిడుక
 దరమె ఇంటియాలువిడచి యెట్లుండవచ్చును. విశ్వ.
- అ|| ఆపదైనవేళ సరిసిబంధులజూడు, భయమువేళజూడుబంటుతనము
 పేదవేళజూడు పెండ్లాముగఁగమెల్ల విశ్వ.
- అ|| మొదలుమగదుచూడ మొససితశ్వరుడాను, పెనుక నాలుచూడ
 విష్ణువగును, ఆలుమగ లడవకొ యాదిని దెలియుడి విశ్వ.
- అ|| ఆలివంకవారు నాస్తబంధువులైరి, తల్లివంకవారుతగినపాటితండ్రి
 తంకవారు దాయాదివగవారు విశ్వ.
- అ|| ఆలిమాటవినియు నన్నదమ్ములబాసి, వేజెపోవువాడు పెరివాడు
 కుక్కతోకబట్టి గోదావరీదునా విశ్వ.
- అ|| ఆలినిమునునొంది కలముడై యాపెన్న విహ్వలుండగుట పెరి
 తనము చెట్టుముదరనిచ్చి చిదిమినబోవునా విశ్వ.
- అ|| ఆలుసుతులు ధనము లఱయగతనవని, మోహమదముచేత
 మోసపోవు కాలుడరసివపుడు కనలేక చెడుదురు విశ్వ.

అ॥ ఎన్నివాళ్ళచుండి యెనసినమోహంబు, చలిమిచేతనుండిచల్లలేక
 తల్లితండ్రి పుతదాయాదులవంటి, భ్రాంతిచేతజక్కువడరనేను
 క॥ పరియొప్పినసరియొప్పును పరిసతులొకైన వరమపావనమందు
 సరిపతియ్యామె మోక్షము ఆతులితవరమాత్మకైనవనినివేమ
 క॥ పరిసతులిద్దరుగూడియు సతికిరుగడ బవ్వలింపనఃతతదృష్టిన్ పతి
 జూచుమీది మాంసము సుతుడదందలి పాలబ్రేమజూచరవేమా

—♦ సుజనులు ♦—

అ॥ పాలుగలిగియు నీరుపాలయిరాజల్లునదియుబాసయోగ్యమైనయట్లు
 సాధుసజ్జనములసౌగత్యములచేతమూఢజనుదుముక్తిమెవయువే
 అ॥ చీచగుణములెల్ల నిర్మూలమొనరించుగొడువ లేదుసుజనగోష్ఠివలన
 గంధ మలదమేనిజంవణిసరితి విశ్వ.

అ॥ నేరని జనులకున్ నేరముల్ నేర్చుచు జక్కజేయరిలనసాధుజనులు
 ఒప్పుదుర్జనములు తప్పగా నెతురు విశ్వ.

అ॥ నిండునదులుసారు నిలిచిగంభీరమై వెఱివాగుసారు బొరిపొరి
 అల్పుడాడురీతి నధికుండుబల్కునా, విశ్వ.

అ॥ చంపదగినయట్టి శత్రుండు దనచేత జిక్కినేని కీడుజేయకుండ
 పొసగ మేలుజేసి పొమ్మనుటేచాలు విశ్వ.

అ॥ గువ్వకొరకు మేనుకోసిచ్చ శిబిరాజ వార్తవిడువలేక కీర్తికక్క
 నోగు నెంచబోరు నువకారి నెంతురు విశ్వ.

అ॥ చెడినమానవులను చేపట్టి రయించి కడకుజేర్చునట్టి ఘనుడుతలవ
 గడగి పువ్వామైన గడు శివునిన్నధి నెడతెగకయుండునెపుడునే

అ॥ అల్పుడెపుడు బల్లు నాడంబరముగాను సజ్జనుండుపల్లు చల్లగాను
 కంచుమ్రోగినట్లు కనకంబుమ్రోగునా? విశ్వ.

అ॥ అల్పుడెన్ని పల్కు లలయోకవల్కిన నధికుడూరకుండు నదిరి
 వడక కంచుపల్లునట్లు కనకంబు బల్లునా? విశ్వ.

- ఆ॥ అధికుడైనవాని కధికారమిచ్చిన నచటివారిన్ల నాదరించు
జెఱుకతిన్ననోరు చేదారగించునా విశ్వ.
- క॥ వరకాంతానోదరుడై పరధనములపైసప్రభాంతియునుగదా
పొరిగొనుగోవముతోడను బ్రులిగిన వప్సవాడెబ్రహ్మమునేను
- ఆ॥ అన్యకు వచ్చునావద తనదిగానెన్నువాడు భరి నున్నవాడు
ఎన్నిదానిలోని యిహపరంబులులెన్నగన్నవాడుమిగులభునుడువే
- ఆ॥ అంకిలేరిగి మాటలాడనేర్పినజాలు చిన్నపెద్దతనము లెన్ననేల
పిన్నచేతిదివ్వె పెద్దగా నిలగదా, విశ్వ.

—* అల్లుడు *

- ఆ॥ అల్లుడైనవాని కధికభాగ్యముకల్ల దొడ్డవారిన్లతోలగగొట్టు
నల్పజాతిబుద్ధి యధికుల నెరుగునా? విశ్వ.
- ఆ॥ అధికారములనునల్పుడేమియెఱుగును చెప్పలేదుగానితప్పవట్టు
ద్రోయనేర్పుకుక్క దొంతులు పేర్చునా? విశ్వ.
- ఆ॥ వట్టువిడుపులధిభాగ్యంబు కలిగినా దొడ్డవారిన్లైన దూంనాడు
అల్పజాతివాడు నధికులనెరుగునా? విశ్వ.
- ఆ॥ గుణహీనుడనుని గుణమొచగానేల బుద్ధిలేనివాని పూజలేల
మనసులేనిదికి మంత్రంబులేలను? విశ్వ.
- ఆ॥ హీనవరునితోడనింతులతోడనుబడుచువాడ్రతోడబ్రభువుతోడ
బ్రాజ్ఞుడనులతోడబ్రహ్మజ్ఞుతోడను వైపుదలిననలుకఫలయువేమ.

—* నిటులు *

- ఆ॥ ఇంటియాలు విడచి పెరియాలుబాగని పెంటదిరుగువాడు జెటి
వాడు, పంటనును విడచి పరిగేరినట్లయ్యా విశ్వ.
- ఆ॥ అలురంభయైన పతిశీలవతియైన జూరపురుషుడేల జాడమాను
మాలవాడగుక్క మరిగిన విడుచునా విశ్వ.

- అ॥ కానికులమునైన గంకణంబైనను విటుడువలచునేని విడువలేడు
మదిని గ్రుడ్డికుక్క మాంసంబు దిన్నట్లు విశ్వ.
- అ॥ విటుల కనులకెంతో విభ్రమమాచుండు సాటిలేని పొలితిచక్క
దినము కంటిలోనపావ కుంఠనకాడయా, విశ్వ.
- అ॥ తొడల మెరుగుజూచి దొడ్డచనులుజూచి వనితజూచిదానివగలు
జూచి విటుల కడుపుల్లె విరహగ్నిగొనుచుండు విశ్వ.
- అ॥ కామిగానివాడు కవిగాదురవిగాదు కామిగాక మోక్షకామిగాదు
కామియైనవాడు కవియగు రవియగు విశ్వ.
- అ॥ కడువిచిత్రమరయ కామునియంత్రంబు పువ్వుబోడి చుక్కబూట్ట
గనిన నరున కాక్షణమున నరనొక్కు పుట్టురా విశ్వ.
- అ॥ విటుడుదాగుచేసి విడచినల జను వేదవిటుడుదగిలిప్రియముచేయ
గుప్పలోనికప్పు గుక్క కన్నట్లుగా విశ్వ.
- అ॥ విటుడు తిరిగిరోసి విడచినలంజయు బీకవిటునిదగిలి ప్రియము
సేయు బండ్లబడ్డకుక్క బనరంబు గలవదా విశ్వ.

— ♦ వేనగాండు ♦ —

- అ॥ భావలాడనేర్పి వరులవంచించు గ్రానమునకు వేనగాడ్డనైతి
దోసకారులకిల దొరకునా మోక్షంబు? విశ్వ.

— ♦ మూఘలు ♦ —

- అ॥ ఎద్దుకైనగాని ఏడాదితెల్పిన మాటదెలిసినడచు మర్మమెరిగి
మొద్దుదెల్పరాదు ముప్పదేండ్లకునైన విశ్వ.
- అ॥ పరకరాతిగుండు పగలగొట్టగవచ్చు గొండలన్నిపిండిగొట్టవచ్చు
కఠినచిత్తుమనసు గరగింపగారాదు విశ్వ.
- అ॥ కుక్కయేమెరుగు గురులింగదేవరు నక్కపోతెరుగునయొక్క
ప్రాద్దు మొక్కలుం డెరుగునె మోక్షమార్గంబును, విశ్వ.
- అ॥ తేలువంటిదానిదెలియగొండివిషంబు ఘోకిచుండువిషచుముప్పద
యందు దెలివిలేనివారి దేహమెల్లవిషంబు విశ్వ.

- అ॥ ఎడెదెల్పవచ్చు శేదాదికైనను మాని దెల్పవచ్చు మానమందు
మొప్పె దెల్పగరాదు ముప్పదేండ్లకునై, విశ్వ.
- అ॥ మాటజెప్ప విననిమనుజుడు మూర్ఖుడు మాటవిన్నవరుడు మా
న్యూడెను మాట విననియట్టి మనుజుడు నీచుడు, విశ్వ.
- అ॥ ఓగు బాగెలుగని యుత్తమాధజనుండువిలనుశుద్ధిజలమునొచు
తెట్లు మృగముతోడ గుక్క మొరిగినచందమే, విశ్వ.
- అ॥ వేము పాలునొసి ప్రేయతో బొచిన జేమిరితి తీసి దొడబోడు
ఓగునోగుగాక నుచితజ్ఞుడెల్లను; విశ్వ.
- అ॥ కూళకూళమెచ్చు గుణవంతుజెడనాడులట్టిహినుమెచ్చుకెట్టివారు
త్రూనిదూలమునకును జ్ఞానంబు దెలియునా? విశ్వ.
- అ॥ ఎంజిమానొక టడచినుండిన శిఖయొదవి తరలునొనరగగాల్పునో
దండిగల వంశనాశము ఛాడాలుండొకడు వుట్టి నల్లునువేయూ.
- అ॥ ఇరుము బొగ్గురాయి ఇరుమును స్వర్గంబు నెవునోచనలెరుగుచు
నుండి కరమవదముగాంచు బరిణామమందునువిశ్వ.
- అ॥ తనకు మేలుజేయురాదెలియగనేర్పు నెలమికోడ గుక్కయెలుక
భువిని తనకుజేయుమేలు తా దెలియదుగలేని మనుజుడె త
ఖలుడొ మహిని వేమ.
- అ॥ మృగము మృగములందు మృగముల దూషించు మృగముకన్న
జెనుగుమూర్ఖుడగునుమృగమునకున్నగుణముమూర్ఖులకునులేనువిశ్వ.
- అ॥ సాముకంటె జీనిసాపిష్టియిలలేదు అట్టిసాముచెప్పినట్లునినుకులు
నిగుణము మాప్ప ఘనులెవ్వరునులేరు, విశ్వ.

— ♦ కల్లరులు ♦ —

- అ॥ కల్లలాడువాని గ్రామకర్తయెలుగు నత్యమాడువాని స్వామియె
రుగు బెక్కుతిండిపోతు బెడ్లామిలుంగురా, విశ్వ.
- అ॥ కల్లలుపలికెః నరులకు దెల్లముగా బ్రహ్మవిద్య దెలుపుటయెల్ల
జల్లకుబాలనుగలిపిన జల్లకు తోడంటిపట్లు సహజము వేయూ.

- ఆ॥ అడితప్పువార లభిమానహీనులు గోడెరుగనివారు కొద్దివారు
 కూడికీడుచేయ గ్రూరుడుదలపోయ విశ్వ,
 ఆ॥ కల్లలాడుకంటె గప్టంబు మరిలేదు కష్టమెపుడొకీడుగలుగజేయ
 ద్విజాడననుటజూడ ద్రిమ్మరితినమది, విశ్వ,
 ఆ॥ పుట్టెను బెరుగంగ బుట్టెడైనను జక్క బొల్లు విత్తులందు భూమి
 లొన నాడితప్పుమాట యంతకు తక్కువే విశ్వ.

—+ అజ్ఞానులు +—

- ఆ॥ అట్టిచచ్చునరులు పూర్వము తెలియకబట్టబయటనుండి భ్రమసి
 యిపుడు తెలివివిడిచి భూమి తిరుగంగ నేటికి విశ్వ,
 ఆ॥ పుట్టుముగ్ధ తిరిగిపొయ్యెడు నీముగ్ధ తేరముగ్ధతాను తెలియలేదు
 ఉన్ననాటికైన నుపకారి గా లేడు విశ్వ.

—+ విశ్వకర్మ +—

- ఆ॥ వేదవిపులెల్ల విశ్వోపకారులు సాక్షియున్నవాడు జగతిలోన
 సంకరకులద్విజాలు సర్వోక్తుతాదురా విశ్వ,
 ఆ॥ పుట్టుబ్రహ్మలెదు పుడమిని నడువంగా జే! బ్రాహ్మ, డల శ్రేష్ఠ
 మగును? ఏలవిగ్రహముల ఎత్తుకోదనుటకా! విశ్వ,
 ఆ॥ మొదట బ్రహ్మ మచుపు మొనయ్యెడు మయుడు మూటర్వ
 ప్తశిల్పి మొనయ నాల్గు, విశ్వకర్మనెగడ విశ్వమందైపింట విశ్వ
 క॥ త్రిజగంబులనిర్మించియు త్రిజగంబులభుక్తిముక్తి వీటిదినపుడు
 అజహరిరుద్రుడు దానా భజయింపగ విశ్వకర్మబ్రహ్మము వేమా
 ఆ॥ శీలవ్రతముచేత శిష్యులకును శిష్యులగుచుకా దవసికర్మములెల్ల
 నడవి గలపి విశ్వకర్మకులము వీటిబుచ్చిరిగదా, విశ్వ
 ఆ॥ దేవపూజలందు దేవాలయములందు దేవుడనుచు ముక్తి తెలియ
 లేరు తెలియ విశ్వకర్మ దేవాదిదేవుడు, విశ్వ,
 ఆ॥ విశ్వకర్మలేని విశ్వంబుమఱిలేదు కుడువకూడులేదు కోకలేడు
 విశ్వమయుడు నైన విభునేల తెలియరా, విశ్వ.

- ఆ॥ విశ్వము న్నడిపెడు విశ్వేశ్వరుండుండ బ్రాహ్మణులకు నేలపాట దక్క వనములోనితోలి వసుమతినడుపురా? విశ్వ.
- ఆ॥ శిల్పికన్న గురుడు నీచునెవ్వడులేకు శిల్పిచెప్పిన గుటి నీచుకెల్ల శిల్పిఁ గదిసితిట్ట శ్రీశుకూషించినట్లుగా దెలియుయవనివేమ.
- ఆ॥ బ్రహ్మసంతతియని భక్తులై వెలసిరి ఋషులజాతులెన్నోరీతులయ్యె తోతకక్కువారి తోయక పిలుతురా? విశ్వ.
- ఆ॥ విశ్వకర్మలేక విశ్వంబులేదురా విశ్వకర్మజేసె వెలయువాని విశ్వకర్మలేక విశ్వంబుపాడురా విశ్వ.
- ఆ॥ జన్మపోషలయము నల్పగా భువికెల్ల గర్తలమని విశ్వకర్మలంద్రు పుట్టిపెరిగితాము గిట్టెలపోదురు? విశ్వ.
- క॥ హరియజులు తాళదరువులు పురహరుచే మేటిపాత్రభువనములో న౯, అరయగబతియైచూచునుగురుతరముగవిశ్వకర్మగురుసురవే
- ఆ॥ కల్లలాడుదురిల గంసాలిదొంగని యరేసామ్ము కట్టులతడు దొంగమన్న బంగరుగను మఱిచేసిపెట్టడా? విశ్వ.
- ఆ॥ కంసలన్నము దినగరాదటందురు, ఈగకడుపుజొచ్చి యిముడ బోదు ఇందుమూడులెల్ల జెందరా మోక్షంబు? విశ్వ.
- ఆ॥ మొదట మంచుకులము పిదప నానాజాతి యిట్టిజాతికన్న హెచ్చు లేదు కంసాలికిని మించు కడజాతి లేదయా, విశ్వ.
- ఆ॥ జీవుడు యగసాలి క్షీతిలోనఁ దెలియరు భావమైతెలాను పంప శివుడు వాయువనగ నరడు వపుధ బ్రహ్మముగాఁ విశ్వ.

—♦ బ్రాహ్మణులు ♦—

- క॥ కౌండిన్యడు ముండకొడుకు మాండవ్యుడు కప్పకవుడు మహిలో బుట్టెన్ చెండామతంగమానయు బిండంబైపుట్ట లేదవృధివినివేమ
- క॥ కడుపేద పరాశన్యడు చెడుమాలగరితకడుపున జెంగి జనించెన్. నడి వేదవ్యాసుడు సంబడిదానికి జాతమయ్యె బాడిగవేమ.

- అ॥ చాకలిదానికిని బుట్టెను చేకొనిపో నారదుడు చెప్పగనేలాలోకా
లోకములెల్లను నేకముగారూఢిశక్తి నెఱుగవె వేమ.
- క॥ శౌనకుడు వసుధకుక్కకు వాసిచ్చుడునూర్వసికినిజనియించెనుబల్
లనహాశాతమమునియున్ బొనగంగా మకరికిలనుబుట్టెనువేమా.
- క॥ అటువంటి ఋషికులంబున బటుతరముగ బుట్టినట్టి బావనవారల్
కుటిలంబు గానలేకను యటు బ్రహ్మకులం బనగ నమరునవేమా
- అ॥ ఋషికులంబున దామురూఢిగా జన్మించి కులము గోత్రములను
గోవ్యముగను బ్రహ్మకులముగాక బ్రాహ్మణులెట్లయిరి విశ్వ.
- అ॥ చిలుకగర్భమందు జెలగి శుకుడుపుట్టె మరల జాతమయ్యెఖరము
కిలను ఇట్టఁ ఋషికులంబు నెఱచంగ పవిత్రేడు విశ్వ.
- అ॥ బ్రహ్మరాజువైశ్వ వరగశూద్రులు మఱివిష్ణువృషభి వసువులెన్న
బ్రహ్మమును తెలియక బహురూపు లెట్లయిరి విశ్వ.
- అ॥ తల్లి తొలుత లంజ తనయాలుమాదిగ తాను బ్రాహ్మణుడనగ
దగు నెజగతి దప్తుచేత ద్విజుడు తర్కింపగులమేది, విశ్వ.
- అ॥ ఉదయమందు శూద్రుడు త్రమో త్రముడెట్లు పనికి శూద్రతనము
సర్వదాను తల్లి శూద్రురాలు తానెట్లు బ్రాహ్మణుడ, విశ్వ.
- అ॥ తాతగన్నతల్లి తమతండ్రి గనుతల్లి తన్నుగన్నతల్లి తల్లితల్లి
తల్లి శూద్రురాలు తానెట్లు బ్రాహ్మణుడ, విశ్వ.
- అ॥ పంచమతములకును బ్రాహ్మణకొకసాక్షు వానితండ్రి నెత్తికొనర
సాక్షు అంతరంగమెల్ల నాదిశక్తెఱుగునా, విశ్వ.
- అ॥ సత్యమమరియుండ పరిజ్ఞానమమరును జ్ఞాన మమరియుండ సత్య
ముందు జ్ఞానసత్యముండ నమమైనద్విజుడగు, విశ్వ.
- అ॥ పరధనంబునకును బాగుగా జేసాచి సత్యమంతలేక భారద్విజులు
ద్విజులనుకొనునుండ దేజమించుకలేదు, విశ్వ.

- క॥ కుక్కలనగ గళిపాపలు నక్కల బూడిచినారు నాగేశుకృష్ణ
 చొక్కముగ జీనహత్యలు మిక్కుటముగ జేసెననునిమిందరివేమ
 ఆ॥ హింస చేయకుంటయే ను ఖిధ్యూలు పెనుక జంతుదురటవిప్ర
 వరుల చావు పశువు దినెడి చండాలుడేమలు, విశ్వ.
 ఆ॥ విప్రవరులు చెడ్డపిండంబు దినబోవు బేరంటాలు మనురు పెండ్లి
 మొనసి కులము మొదలుపోవ గూలెబో మానంబు విశ్వ.
 ఆ॥ ఆననం బెలుగక నామకర్మంబు గురువుచేత దెలిసి కూర్చుకున్న
 మనసు నలువకున్న మఱి ద్విజాడెల్లవును, విశ్వ.
 ఆ॥ జాతివారలెల్ల జాతివిద్యలు నేర్చి జాణలైరి మఱియు జగతిలోన
 బ్రహ్మలయినవారు బ్రహ్మవిద్యకుగరు విశ్వ.
 ఆ॥ బ్రాహ్మణులను దలచి బ్రహ్మచర్యంబుదురు బ్రాహ్మణమదియేల
 బ్రహ్మదగును బ్రహ్మ జంతుననగ బ్రహ్మశివునకు, విశ్వ.

— ♦ వైశ్యులు —

- ఆ॥ కోమటి నిజనిష్ఠ గురికిరాడెన్నగు లోభగుణముచేత లోనికడగు
 బులియు దానరికడ బాలువగుచునమా విశ్వ.
 ఆ॥ కోమటికిని యాశ కొండలువాములు సుందరంబుశోడశచంద్రక
 శలు యాశకుమితిలేదుయక్కడగతిలేనువచనశుద్ధిలేనివాడువేమ
 ఆ॥ వైశ్యులమనియెడి వార్తమాత్రమెకాని దొంగలింతకన్న దొరక
 బోరు నేలమీద వీసినేర్పులనేమందు, విశ్వ.
 ఆ॥ గురిరావు జగతి గోమటి నిష్ఠాని లోభగుణముచేత లోనికడగు
 కొండక్రిందపసిడి గోరినచందంబు విశ్వ.
 ఆ॥ తనిటికరయ పోవతండులగంబులగంవశ్యానమాక్రమించుసామ్య
 ముగను వైశ్యవధునిసొమ్ము ననుభవించులకబ్బు, విశ్వ.
 క॥ వీశ్యానఘాతుకులు మరి వైశ్యులు మేమెరునుడు వంతువలిక
 వశ్యాదిలాభకారులు విశ్వంబుగనుప దొంగలనగ చంపిరివేమ.

— ♦ శూద్రులు ♦ —

- అ॥ శూద్రశూద్రులనుచు శూద్రులబోనాడు శూద్రమలము తమ్ము
జుట్టుకొనగ మనసు శుద్ధితే మురిద్విజుడెట్లను, విశ్వ.
- అ॥ శూద్రులనుచు భుజి శూద్రులబోనాడు మాలకంటె నొకరు
మాలయగునె ద్విజు యెట్లన్న ద్విజుడుగానేర్పునె, విశ్వ.
- అ॥ శూద్రతనముబోయె శూద్రుడిగాని ద్విజుడనుకొనుటెల్ల తెలివి
లేమి నిత్రడించు నితర కేడె జెల్లునా? విశ్వ.
- అ॥ మాలవాసయిటు మును శుభ్రనుబోవు తురకవావియిటు తృల్లి
పోవు ముచ్చురాలిటు చచ్చిన పోదయా విశ్వ.

— ♦ సంతకులు ♦ —

- అ॥ వేదవిప్రులెల్ల పిల్వో పుటచిటు సాయీనున్నవాడు జగతిలోన
సంకరకులద్విజుల్ సర్వోక్తుతాదురా, విశ్వ.

— ♦ మాంసభక్షణము ♦ —

- అ॥ తోకలుగలవాని దొడర గొత్తుబులోసి మేకజీవములనుమెడలు
పిటిది కడమనె నెల్ల నొచ్చుకొందురు, విశ్వ.
- అ॥ బయ్యబాతిఁబట్టి పరగహి పనుబెట్టి కుటీనిండకూడు కూరుటకును
వండితినడివాడు పనుధనేమివచ్చు విశ్వ.
- అ॥ మాంసము తనకు వూటుచేసుక మాంసముదినెట్టి మాయ
జేవి మాంసముబెడిపోవు మాపెట్టులాదురా, విశ్వ.
- క॥ నోరెరిగి తామనమేమియు నేరనిజుతువులజంపి నెమ్మదిదిననా?
క్రూరపున కబాతుల మూరణ మేమందునింక మహిలోవేమా.

— ♦ యజ్ఞములు-జరతువధ ♦ —

- అ॥ పోమయాజిననుచు సొంత తో వేషంబుకట్టిమాంసమెల్లగాల్చి
ద్విజుడనెనగ నధి మేమితనవల్ల విశ్వ.
- అ॥ ఇరుపోమయాజి పెనుసింహులుడాదు మేకపోతుబట్టి మేడలు
నిరుచు క్రతువుచేయ ఫలము కామంబుకేగద, విశ్వ.

ఆ; తల్లితోడమిచ్చె త డ్రియజ్ఞముచేసి తనయుడల్లె ర భతనరగూడె
తల్లిలి రమియించె దబ్బిలి విప్రుల, విశ్వ.

ఆ|| అధిగమనయజ్ఞ మల్పించుతాజేసి మృగనశితాశ్రమములని మురుపు
దక్కి దొబ్బినేర్పుకక్క దుత్తలు జేర్చునా, విశ్వ.

ఆ|| సోమయాజిబట్టి సాక్షివేసిఁరంభ మైధునంబునల్పె మమతతోడ
గృతువుసేయుఫలము కామంబునకుగాడె, విశ్వ.

ఆ|| నకలయాగములకు శరభుండుయధిపతి శంభువెనుక ముక్తివడుము
వడునె తగుచు బ్రాశంబిగి తాబ్రవ్వులొదురు, విశ్వ.

క|| ఎడవ కవిక్రతువులు దవశులువడపులలోజేసిత్తిర్థయాశ్రమసేయన్
గొడఁజువి గనుగొఁజులకు కడువడి గురునిష్ఠవరుచుకావలె వే.

—♦ కల్లు ♦—

ఆ|| కల్లుకిచ్చునట్లు చల్లకీచులేరు గోళ్ళకిచ్చునట్లు గురువుకీచురు
పుల్లకిచ్చునట్లు పుణ్యాకీచురు; విశ్వ

ఆ|| ప్రభువులకిచ్చునట్లు పండితులకీచురు వరికివచ్చునట్లు వరుల
కీచురు నురుకునచ్చు సుమిరికియిరు, విశ్వ.

—♦ యశాశనము ♦—

ఆ|| యశాశనంబుజూడ నది యెఱుగకయులేదు యశాశనమునెఱు
రధికముగను యశాశనంబు తన్ను సరయక ముంచును, విశ్వ.

ఆ|| ఇట్టియశాశనమున నీశ్వరధ్యానంబు కలిగి చేయవలయు కడకతోడ
చేయకుండనేని ట్టితి సాఖ్యమున్నదా, విశ్వ.

—♦ కులము ♦—

ఆ|| కులములోన నొకడు గుణవంతుడౌడిన కులము వెలయువా
గుణముచేత వెలయ వనములోన మలయద మున్నట్లు విశ్వ. ని

ఆ|| కులములోన నొకడు గుణహీనుడౌడిన కులముచెడువా
గుణముచేత వెలయ జెఱుకునందు వెన్ను పోసినట్టి విశ్వ.

- అ॥ కులములేకయున్న కలిమిచే వెఁయుకు కలిమిలేనివాడు కులము
దిగును కులముకన్న మిగుల కలిమి యొక్కవసుమ్ము విశ్వ.
- అ॥ పూజకన్న నెంచబుద్ధిదానము మాడకన్న నెంచ మిషసుదృఢము
కులముకన్న మిగుల గుణమే వ్రధానంబు విశ్వ.
- అ॥ కలిమిగలుగనకల కులములకెక్కువ కలిమి భోగభాగ్యమునకు
నెలవు కలిమి లేనివానికుల మేమికులమయ్యా, విశ్వ.
- అ॥ మైలకోకతోడ మాసివలలతోడ నొడఁ మురికితోడ నుండేనని
అధికకులజుడైన నట్టిట్లు బిలువరు, విశ్వ.
- అ॥ ఊహించుకొన్నవల దచ్చంగజమ్ముపుట్ట దాతలనాడే ఇచ్చట
గుణజుడెవ్వడు నచ్చరితులు నెందరనుచు జాతురవేమా.

—♦ గుణము ♦—

- అ॥ ప్రాకటముగనింతి లోకములోగుంటివల్లెము త్రడెన్న వరమగుణుడు
హరుపూజజేసి యన్నదానముచేరి హరునిలోనగలిమికరడ వే.
- అ॥ వరుల కువకరింప పావక్షయః బగు బరుల కువకరింప పట్టుకొమ్మ
పరులకువకరి పృథ్వీలోకసాధన పరులకువకరింప బలిమి వేమ.
- అ॥ వరలురత్నసమితివలె గూర్చుఘ్నంబు చక్కదంచివండిమిక్కుట
ముగ సుష్టుభోజనములజూటబెట్టె వాడుచెప్పనే వాడుశివుడువే.
- అ॥ హింసోసేతుకుండుటయె ముఖ్యధర్మంబు వెనుకజంపుదురట విప్ర
వరులు చావువశువు దినెడి చందాలుడేమేలు విశ్వ.
- క॥ విషదగునెవ్వరుబెప్పివ విసిరింతినెవగవడకవివరింపదగు కనికల్
నిజమువెలిసిన మనుజుడేపో నీతివరుడు మహిలో వేమా.
- అ॥ పూజకన్న నెంచబుద్ధిదానంబు మాటకన్న నెంచమనసుదృఢము
కులముకన్న మిగుల గుణమువ్రధానంబు విశ్వ.
- అ॥ పాలువంచదార పావరవండ్లలో చాలపోసి వండ ఇవికిరావుకలటి
మానెపులకు గుణమేలకల్లురా? విశ్వ.

♦— ఉపవాసవ్రతములు —♦

- అ॥ ఒక్కపొద్దునుంటే యూరపందైపుట్టు దవమునేయుబృథివి
బేదయగును నిగిడి శిలకుమ్రొక్క సిద్ధివుతొందురు, విశ్వ.
- ఆ॥ కష్టమైనమలము కడుపులోనుండగ సంతకంటె జెడనయన్న
రసము యువములేనిసరులు ఉపవాసముదురు, విశ్వ.
- ఇ॥ కూడజేమిచేసె గులమేమిచేసెను భూమియేమిచేసె బొందకంటె
సరుడు పడెనాటు సగుబాటుచూడంగ విశ్వ.
- అ॥ కూక పెట్టినన్న గుట్టిలోబరరాగిని భక్షణంబు నేయుగుట్టిమలము
కూడువిడిచి మలము గుడుచునా యువవాసి? విశ్వ.
- ఆ॥ వ్రతములెన్నియైన వట్టిచిక్కులెకాని ఆత్మచిక్కుగావనలవికాదు
ఆత్మచిక్కుబావు సరెడెరా ఘనయోగి విశ్వ.
- క॥ వెయ్యారునమలజములుతియ్యక మఱిమునుగ బ్రోవద్రిప్పటకాదా
కొయ్యగులాముకజ్జానముపెయ్యెనా తెలుసరాదువినరా వేమ.

— ♦ స్నానము-సంకల్పము —♦

- అ॥ స్నానమొరజేసి దాంబునల్పక నీళ్ళమునుగడగున నేర్పులేక
నీళ్ళయందుగ కి నెలపుగామునుగదా? విశ్వ.
- ఆ॥ నేతునందుమునుగ యీతిగాకి తెలుపొన కాశికేగ గ్రద్దగరుడు
జాన బదరికరుగ ముసలిబాంబుకాడయా విశ్వ.
- ఆ॥ గంగస్నానమాడి ఘనమైనవారెల్ల భంగపడిరి పెక్కుబాధలంది
గంగసిటికన్న గయతీర్థములకన్న నన్నేమి తీర్థమొచ్చు వేమ.
- ఆ॥ నీళ్ళమునుగ నేల నిధుల మెట్టగనేల ముససిదేవళములమొక్క
నేల కనరు కల్మషంబు కడుపునిండుగనుండు విశ్వ.
- క॥ తల్లియనుచు మునుగును లిల్లాలాయనుచు శేతు రింపుగభరలో
గల్గరిమనుజులగుణములు శల్లనబోచూడ నిదియుయీతిలోవేమా.
- క॥ చేతోసంకల్పంబున నీకితోవ ర్తించెనపుడ నిర్మలపదముల్ వీరిం
బొందగ నుండును భూతలమున నధికయోగ వుండును వేమా.

గీ॥ కడగి సంకల్పమెల్లన గట్టికట్టి చిత్తమునేమి జలవకచిత్రయావృ
తైవడిని నున్నయారెను ఘురుడుతలవ నడవియందైన బట్ట
యందైన వేమ.

క॥ అనుచితపురుషుడొక్కఁడు వినునిత్యాచిత్యమునడి విగమెట్టిదన
దనసంకల్పమెబాధము దనసంకల్పంబె యెఱుఁగు దవరగవేమా.

—* సంధ్య-జప తపములు *—

అ॥ కాలచక్రమెరుగగాలే; యెప్పుడు సంధ్యజపముసేయుజాణలార
సంధ్యజపములోను జాడలెట్లుండును? విశ్వ.

అ॥ సంధ్యవార్పము జపముసేయగనేమి వేదశాస్త్రమిరిగి నెలయ
నేమి? రముగనివాడు బాపండుగాడయా విశ్వ.

అ॥ కుక్కుటమననంబు కొక్క ధ్యానంబు యతులనొనట నొనరు
నట్లు పూసె దొల్లిచేసిట్టి దోషము లెరిగెనో? విశ్వ.

అ॥ జపము బాహ్యపూజ చాలచేసినవెనుక గడలు ము విడలేక
కష్టనరులు ముక్తినిొనలేక ముసిగిరి తమమున విశ్వ.

అ॥ కలియుగమునబట్టి కడతేరగాలేక యెడలు బడలుజేసి యుగ
జపము తపసు జేయునేల తత్వముగనలేక విశ్వ.

అ॥ తలను వేలవేసి తాళిమి చుకలేక మూసికన్ను తెరచుమూగియ
గుచు జ్ఞానమదియు గదు కష్ట పువేమాబు విశ్వ.

అ॥ తపముజపములేల ధాత్రిజనులకల్లజూడ నొసరపారు మనప
గలదు మనసుచెదరనీక మహిలోన చూడరా విశ్వ.

—* జండెము, వడుగు —

గీ॥ వడుగులు చేసిన బాపలు నడుగుదుగురు వడుగుమృతములుచేదు
వంగాగడుప్రారబ్ధులని విడితడుకువ గడతేరలేరురవరగ వేమా.

అ॥ వడుగుప్రాప్తలెల్ల వడుగుమృతముచేత వడుగుజేసెదమని
పడరుమందు కడుగుద్రావి గాకి కర్తృకర్తృకునటు విశ్వ.

- ఆ॥ త్రాడుమెడనువేసి తనకునూద్రత్వంబు పోయెననిదెల్లబుద్ధి
లేమి మదినిలువక త్రాడుమరి వన్నెదెచ్చునా? విశ్వ
ఆ॥ జననకాలమంగు జందెత్రాళ్ళనులేవు తనకులేదుతల్లిమెడకులేదు
నడుమజందెమెడగ నగుబాటుకాదొకో విశ్వ.
ఆ॥ కల్లుఘటికి భూతిఘనముగా బెట్టిన నడుమొనికంపు అణినట్లు
మెడనుత్రాడువేయ మెటపుతో ద్విజుడాన? విశ్వ.

—♦ వేదము ♦—

- ఆ॥ వెఱికుక్కలసల వేదముల్ చదివేరు యాశ్రయంబునెరుగరయ్య
గార్లు వేదసారమంత వేమనయెరుగును విశ్వ.
ఆ॥ విప్రవరులమంచు వేదంబుచదువుచు బ్రాశ్చత్యుజ్జాచి పరిహ
సించు ధరణిసుకులుకన్న దాసరిమతమెచ్చు విశ్వ.
ఆ॥ తన్నుదెలియకున్న దగ వేదములవెరినన్యనాపదకుముసాబువెరి
ఆరుశాస్త్రములను నాపురాణములునిజబు లచుచుజగంబువేమ.
క॥ వేదంబుచగా వాదము వేదంబుననంటియుడు వెన్నుడు శివును
అదైన మూడమన్నిట భేదాభేదములులేవు పృథివినివేమా.
ఆ॥ వేదశాస్త్రములను వికసేమికుడిచిరి యనితిరిగియందరట్లుకయిరి
బ్రహ్మమెఱుకదెలిసి బ్రతుకుట నిజమయ్యా విశ్వ.
ఆ॥ వేదములుచదివియు విర్రవీగుటకానిఅడుగుకుతిలవచ్చి రందరిట్లు
బ్రహ్మతత్వమెఱిగి బ్రతకబ్రతుకయ్యా విశ్వ.

—♦ చదువు - సాధ్యలు ♦—

- ఆ॥ చదువుచదవకున్న సౌఖ్యంబునుండదు చదువుచదివెనేని నరగు
డగును చదువు మర్మమెఱిగి చదివినచదువరా విశ్వ.
ఆ॥ చదువు చదివించదివి చదువంగచదువంగ చదువచదువ కొంత
చదువవలయు చదువుమర్మములను చదువగతరమాన? విశ్వ.
ఆ॥ చదువులెన్నోచదివి చాలవివేకియై కలుమని త్తుడైన కలుమత్తు
జాలిగుంటకుక్క దలచిన చెందాటు విశ్వ.

- అ॥ చదువులన్నిచదివి వర్వజ్ఞుడైయుండి బ్రహ్మవిద్యలెల్లబడటగలసి
మురికియొనికొరకు పరమయోగముమాను విశ్వ.
- అ॥ చదువులన్నిచదివి చాలవివేకియై మగిడితన్నెరుగకమందజనుడు
విసుగు చదువటంచు వెట్రియైచెడిపోవు విశ్వ.
- అ॥ ఎంతచదువు చదివి యేనీతివిన్నను హీనుడవగుణంబుమాసలేడు
బొగ్గుపాలగడుగ బోవునా మలిసంబు విశ్వ.
- అ॥ తరచు చదువ చదువ తర్కవాదమెకాని దివ్యజ్ఞానమెప్పుడులేట
పడదు వసరుకాయువురుగు పగిదిని చెడిపోవు విశ్వ.
- అ॥ చదువు చదువనేల సన్యాసిగానేలఁగెట్లాతములకుజక్కి చావనేల
లభవుభజనచేసి యాత్మలో దెలియుడీ విశ్వ.
- అ॥ చదువులందులేదు శాస్త్రమందులేదు వేదములనులేదు వాదములను
నొడలుఘడ్చిజేసి యొడయి జూడరా విశ్వ.
- అ॥ చదువుచదివిచదివి చావంగనేటికిచావు లేచదువుచదువవలయు
చదువులేకకొంత జనము చచ్చిరికదా విశ్వ.
- అ॥ చదువరిమతికన్న జాకలియేమేలు కొల్చువేల్పుకన్నకుక్కమేలు
ధరణి వేల్పుకన్న తత్వబుమేలయా విశ్వ.
- అ॥ సకలశాస్త్రములను సంపుటఁబులువాసి చదువగలరు చావు దే
లియలేరు చావెరుగనిచదువు చదువంగనేలను విశ్వ.
- అ॥ సానుభూతిలేక శాస్త్రవాసనలచే సంశయంబుచెడదుసాధకులకు
చిర్రీదీపమునకు జీకటిపోవట్లు విశ్వ.
- అ॥ ఆఱుశాస్త్రములను నాపురాణముల జదువనేర్తురెలనుచావెరుగరు
వ్యర్థచదువు చదివి నడవడి చెడుదురు విశ్వ.
- అ॥ కాలచక్ర మెఱుంగలేక యెప్పుడుసంధ్యజవము నేయుజాణలార
సంధ్యజవములోను జాడతెల్లుండును? విశ్వ.

- అ॥ సంధవార్చనేమి జపమునేయగనేమి వేదశాస్త్రమిరిగి వెలయ
నేమి పరముగననివాడు బావండు గాడయా, విశ్వ.
- అ॥ మును బెరిసినవారు ముద్రాష్టమిరిల తిగిచెప్పి తనుచుదిట్టనలదు
తెలియజెప్పిన మరి తెలిసికోరయా, విశ్వ.

—* గురువు *

- అ॥ మదమువలనగలుగుమాటలుబహువలికిముచ్చుముద్దులాడినాన
పుచ్చి కాసురా బెనగెడి టప్పుడు గురుడౌ న విశ్వ,
- అ॥ దేహమాత్మరూపు తేటతెల్లముచేసే యవలిచూపుజాపునరడు
గురువు భ్రమరము తలరూపు క్రిముల కిచ్చుచీతి, విశ్వ.

—* విద్య *

- అ॥ విద్యగలిగి ముండి నిశుణ లేనన్న నైదువులకు మేలిమైనమణులు
సాములుండే కఠినూత్రంబు లేనట్లు విశ్వ.
- అ॥ సకలవిద్యలెఱిగి చచ్చి బ్రతుకవిద్యనొకటి నేరమనుచు నుర్వి
జనులు కటకటన్ బడుచురు కడుహాని నెరుగరు, విశ్వ.
- అ॥ వేదవిద్యలెల్ల వేక్యలవఁటివి భ్రమలబెట్టి తేటబడగనియపుగుప్త
విద్యయొకట కులకాంతవంటిది, విశ్వ.
- అ॥ ఇహమున సుఖముంప హేమరాంకవిద్య పరమునసుఖముంప
బ్రహ్మ విద్య కడమ విద్యలకన్ని కడు నిష్ఫలంబులు విశ్వ.
- అ॥ ఆర్థవిద్యలెల్ల నెఱిగిరిపాలాయె వార్తకక్కడఁతవారివైవార్త
విద్యలెల్ల ధూర్తులపాలాయె, విశ్వ.
- అ॥ సకలవిద్యలందు సుపముడైయున్న నట్టివారు పరిభయమునక
జొక పెఱికిట్టుతుండు పరికింప మొచ్చుట. విశ్వ.
- అ॥ హీనుడైన విద్యలెల్లను నేర్చినగాని యునుడుగాని హీనజన్మకాని
పరిమళముల గార్థభము మోయ గజమాన్య విశ్వ.

- ఆ॥ హేమకారవిద్య నరిగి పారెల్ల వెళలబడనియట్లు విద్యచేత తత్వ మెరుగు వెనుక తనకు చింతెలను? విశ్వ.
- ఆ॥ నేదవిద్యగాదు వీరవిద్యయుగాదు బాధవిద్యగాదు పశువుగాదు మధురమైనయట్టి మనస్సునిల్పెడివిద్య సాధువిద్యకన్ననగవేమ.
- క॥ ఇట్టిసాధువిద్య నెంచలేదనిచూచి గాఢవిద్యనేర్చి కానలేక సాధు నజ్ఞనముల సాంగత్యమెరుగక బాధపడుదురు తునబరులు వేమ.
- క॥ ఎన్నాళ్ళిల దానుండును నెన్నాళ్ళకుదానునేర్చియెన్నటవెలయన్ గొన్నాళ్ళకు దాజన్మను మన్నామెచు విద్యలెల్లమహిలోవేమా

—♦ శకునములు ♦—

- ఆ॥ తీర్చి కట్టెనేని దెలియ భరద్వాజకూర్చినట్లు పములు గూలువాడు నాను గాకపోను యవనిలో శకునంబు, విశ్వ.
- ఆ॥ పాలవట్టి శకునఫలమిచ్చునందురు బాల్మీకికేమి ఫలముదెలియు తనదు మంచిచెడ్డ తనలోననుండగా విశ్వ.
- ఆ॥ మంచి శకునము లిలనెంచి పెద్దాడిన వారలున్నవారెకోరిచూడ జ్యోతి కర్మములకు శకునముల్ నిలచురా? విశ్వ.
- ఆ॥ గడ్డగణము నిద్రకలలు కోరికలును ముదమొసగుశకునములును జెలగ ప్రశ్నలు పదివేలు పరికించిచూడగ విశ్వ.
- ఆ॥ బల్లిపలుకులువిని ప్రజలు తమపనులెల్ల సఫలమనుచుదామునమ్మి తిండి కాని పనులకు తమకత్తమటందురు, విశ్వ.

—♦ కర్మము-విధివ్రాత ♦—

- ఆ॥ వ్రాతకంటె హెచ్చు పరమీదు దైవంబుచేతకంటెహెచ్చువ్రాత కాదు కానిపనులను దక్షకర్మమటందురు, విశ్వ.
- క॥ విధిక్యత మందురె యన్నియు విధికిని విధిలెస్సయ్యెవిష్ణుమర్త్యం పన్ విధియెవ్వడందూరావల్ల విధిబ్రహ్మము తెలియదెలియ వెల్ల యురలేమా.

విభాగము — శకునములు —

విభాగము — కర్మము-విధివ్రాత —

- క॥ విధిలేక జరుగదంచును మదిలోపల నెప్పుడలచి మమతగు బుద్ధిన్
బాదలుచు విడువగ జాలెను నదియే సుసారబీజ మనబడువేమా,
ఆ॥ జన్మములలో నెన్నిజన్మంబులెత్తెనోకర్మధర్మములనుగణించితో
కర్మధర్మములను కడతేరలేదయూ, విశ్వ.
- ఆ॥ నూరుదెప్పవచ్చు నొనటవ్రాయగరాదు వ్రాతకన్నసాక్షి వలన
దెప్పవరమవ్రాత లేనివయొనికప్పుకుబలిమిసాక్షి తలవనమధమువే.
ఆ॥ నొనటవ్రాయువాని నొనలు కొంచెముబట్టి నొనలివ టువాని
నొనల్లివ్రాత నొనలిమీదవ్రాత నులిమిన పోవునా? విశ్వ.
- ఆ॥ ఆకుమీదవ్రాత యుదరకు దెలియు చేతిలోనివ్రాత చెప్పవచ్చు
తోలుక్రిందివ్రాత దొడ్డవాడెఱుగురా, విశ్వ.
- ఆ॥ వారిలోనెపుట్టి వారిలోనెదరిగి వారిలాసి యాడవారిచేరి కర్మ
మంటియున్న కారణమేమయూ, విశ్వ.
- ఆ॥ కర్మచుధికమైన గడచిపోవగరాదు, ధర్మరాజు కొలిచెడగనిచోట
గంకుబొట్లుచేతు కటకటా దైవంబు, విశ్వ.
- క॥ కర్మాకర్మము లెరుగని మర్కటము యింద్రజాల మహిమలువిదగ్ధ
లే, కర్మలమర్కము నిర్మలమతి దెలియగవలయు నిజముగ వేమ.
- క॥ కర్మాకర్మము లొక్కటి కర్మవినోదునకు తత్వభుజునకు దెలియున్
ధర్మాధర్మములేర్పడ నిర్మలమతి దెలుపవలయు నిజముగ వేమ.
- క॥ కర్మాకర్మకొరకు నర్మిలి నొకండును లోననాత్మయునై ధర్మాధర్మ
ములకు నది నిర్మలమతి యైవవాడు నిలుచును వేమా.
- ఆ॥ ఎన్నిచోట్లదిరిగి యేపాట్లుపడినను అంటనియ్యక శని పెంట
దిరుగు భూమి కొత్తదైన భుక్తులుగొత్తవా? విశ్వ.

—♦ కోరిక —

- క॥ కోరినకోరికలెల్లను మేలిమిగా జరుగునటర? మెచ్చును భువిలో
గారణకర్మప్రకారము కోరినకోరికలు కలుగు గొట్టువేమా.

—♦ అగ్నిము వైద్యము ♦—

- అ॥ పూజసేయిసేయి బూజారితానునొ బూజవస్తువెన్న భవితాను
యేడపూజసేయ నెల్లదిక్కులుతాన తానునేన నేనతానువేమ.
క॥ మర్త్యమున పుట్టుకొనెను అర్త్యము తమాదెలియలేకముదమున
తిరిగేవర్త్యవిప్రులదప్పు పర్త్యముగానెవరికెరి నవనిని వేమా.

—♦ రోగము వైద్యము ♦—

- అ॥ వ్యాధికలిగిన వైద్యునిచేతుందు తీసితింకగాని తీయదెందు
మ.దునుటనును నొక జను గావలె విశ్వ.
అ॥ వ్యాధికలిగిన వైద్యునిచేతను మందతింకగాని మానదెందు
కెంతదీనిమిదక చీకటితొలగునా? విశ్వ.
అ॥ వ్యాధిపీడింబు వ్యసనంబు నంబు దుఃఖనంభవమున వొడరు
భయము లేవారులు డ రేర టికయినను విశ్వ.
అ॥ బడుగునెరుగలేని ప్రారంభవంబది యేల ప్రోదియిడనిబంధుభూతి
యేల వ్యాధితెలియలేని వైద్యుడుమరియేల? విశ్వ.
అ॥ వ్యాధినెరుగలేని వైద్యునిచేలనో కొడువ తెలియలేని కోర్కె
లేల మనసు తెలియలేని ముఝామేలరా? విశ్వ.
అ॥ రోగినిరసింట్టి లోకోపకారులు భోగభాగ్యములను బొందితుడకు
పూర్వకర్మను తెగి పురహరుతావున మోగుచుండురట్ల మొనరిస్తే
అ॥ రోగియొనపడు రోగినెరుగును రోగినరసిచూసి రూఢిగాను
రోగి కిడినవాని రొగిబంగారిమా విశ్వ.
అ॥ కుండవలెనేన క్రొత్తకొనవచ్చు భూతలంబునందుబొందుగాను
కూలబడిన నెరుడు క్షుదురుట యరుదయా విశ్వ.
అ॥ దిక్కులేని రోగి దీనత బాసిన మరుఱు డిహమునందు మూఱ్ఱ
జగును పరములందు వానిభాగ్య మేమనవచ్చు? విశ్వ.

—♦ దేహము ♦—

- అ॥ దేహము నెడియిల్లు ది యివ బునునూస్తి అలికిపూసి మి త్తియు గువు
వరచి కావువిడిచిపోవు గడపయూజినికి విశ్వ.
- క॥ దేహములెన్నగనుటే పోషణతత్వంబులెల్ల బొందుగ దెలియుకొ
దేహము బడలికగొన్నను పోషణతత్వంబుమీన బాపమదువేమ
- క॥ దేహభిమానంబుండగ మోహదులు జననవార్ధి శృత్యువులగుకొ
నీహంవిషయభావం కూహంబులు బోలు మేలుకొన్ననువేమా.
- అ॥ దేవుడనగ వేత దేశమంగున్నాడ దేవుడనగ దనదుదేహమందు
వాహనంబునెక్కి నడిగదలనుజూడు విశ్వ.
- క॥ తొమ్మిదిక్రంతల తి త్తికింబుగుసొమ్ములునుగులమునేటికిదేవుమా
నమ్మకుదేహమునాదని నెహ్మని బ్రహ్మముదెలియుము నేనని వేమా.
- అ॥ దేహగుణము లన్ని దెలిసినివయోగిమోహగుణములందుమోన
పోడు సాహసియుగునాడు నాగ్రామిగొనగునా విశ్వ.
- అ॥ దేహనాకటమును దగిలేరకాండ్రయ్య మోహవృష్టివిడిచి
మూలమెఱిగి యూహయొకటిప న్న యల్లంబుసాధించిన్నహ
మెఱుగు యోగసిద్ధి నేమ.
- అ॥ తనదుదేహమందు దశకున్నవరిచారముదరచిలిపించిహార్ష మెనగి
ఎల్లభావమెరిగి యిందందు నెరిగియునడువ నేర్చినవాడెనరుడువేమ
- అ॥ కాంతమేనుజూచి కలవరపడియేరు కడుపులోనిరోత గానలేక
యంతరోతబ్రతుకు కీదేహమేలయా విశ్వ.
- అ॥ కడుపులోనమలము కండలు నెరుకలు నరసిచూడ బైస మురికి
తోలు ఇట్టిదేహసుఖ ముడేమి సంసారంబు విశ్వ.
- క॥ నిత్యంబు కానియొకయడు నిత్యము దుఃఖమ్మువదును నితలమొ
ధరలో నిత్యానందబడవికి నిత్యము దుఃఖంబైపడగ నేరదువేమా
- క॥ దేహము జ్ఞానాలమున దాహంబై దేహమల్లం దల్లడవడగా
దేహములో బాహ్లామును మోహమడంచితృజాడము కిరవేమా

—♦ బాం దె ♦—

- అ॥ బాందెలు గనవేలు భువిపాణమొక్కటే అన్నములిల వేలు
నాకలొకటి దర్శనంబువేరు దైవంబునొక్కటే విశ్వ.
- అ॥ బాందెలు కనవేలు భువిపాణమొక్కటే అన్నములిల వేలు
నాకలొకటి పుష్పము లికవేరు పూజలొక్కటినుమ్ము విశ్వ.
- అ॥ బాందెయెవరిసొమ్ము పోషింపబలుచూరు బ్రాణమెవరిసొమ్ము
భక్తిచేయ ధనమదెవరిసొమ్ము ధర్మమే భోగసొమ్ము విశ్వ.
- అ॥ అస్థిమగుమేరు కధికపాటులనంది పెక్కువిధము లిలను బెంచి
పెంచి ఆగ్నికిచ్చులేక యటవివక్కులకిచ్చు విశ్వ.
- అ॥ తోలుతిత్తిలోన చొలుకబెట్టినవాని వెనుకదెలియవలయు వివర
మెరిసి వెనుక తెలియకున్న నెరియెదడిపోవు విశ్వ.

—♦ ఘటము ♦—

- అ॥ మనసులోననున్న మతమెల్లనొకటైతే మనలోనున్న మహిమ
నెరుగు మహిమనెరుగకున్న మరణంబునెరుగునా విశ్వ.
- అ॥ ఘటముగాన్తుజేసి గానుగెద్దుగజేసి నిర్గుణము నువులుగ నీవుచేసి
తెలిసి గానుగాడ దివ్యాత్మతము యోగి విశ్వ.
- అ॥ ఇట్టిఘటములోనఁ బెట్టినజీవుని గానశేక నరండు కాశిక్యే
వెదకి వెదకినరండు నెరియెచెడిపోవు విశ్వ.
- అ॥ ఘటములోననున్న మతములన్నియుగోసి చిటవుచేసి మనసుతేట
వచ్చి ఘటమునిల్పునాడుఁ ఘటతత్వయోగిరా విశ్వ.
- అ॥ తోలుఘటములోనఁ దొలగక యున్నప్పు డాలుగుగరితినలరు
చుండు జీవి ఘటమువిడువ చిక్కుడిపోవురా విశ్వ.
- అ॥ ఘటము జలములందు గగనంబు గనిపించు ఘటముజలములేమి
గగనమేమి ఘటమున జ్యోతి గ్రహములోన దెలియుడి విశ్వ.
- అ॥ ఒక్కనీరుపోసి వెళ్ళఘటములున్నవందునన్నిరూపులలరు చుండు
ననియెఁ దొలగెనేని అన్నియు బయటాను విశ్వ

— ♦ కాయము —

- అ॥ కాయము దగగూడి కడగి యోగిగనున్న కాయములను పడిన
 ఘనుడుకాదు కాయమునను నుక్తిగతి కేగవలెనయో విశ్వ.
 అ॥ కాయముబయటౌట కాయము కాదు. బాహ్యము బయటందు
 గాయమాట కాయము విడుచుటయు గాయంబెముక్తిరా విశ్వ.

— ♦ రూపము —

- అ॥ రూపునలనజేరు రూఢిగాగల్గెను పేరునలన గ్రీయలు పెనుగు
 చుండు నామరూపక్రియలు నాశమైపోవునా? విశ్వ.
 అ॥ రూపసులిలను గురురూపులు ముగ్గురు వారివారి నెఱిగి గారవింప
 మొదలు తానె యున్న మోక్షంబుగద్దురా విశ్వ.
 అ॥ రూపికి దగుజీవరూపంబు గనరాదు యట్టిరూపముగనలనికాదు
 బ్రహ్మ మడుగకున్న బ్రహ్మంబుగనరాదు విశ్వ.
 అ॥ రూపులేనివనిత రూఢివనిత నీటులేనివాడు పోటుబటు
 తెలుపవచ్చువాడు జేవతాబంధురా విశ్వ.
 అ॥ ఏరూపున నారూపము లోరూపున జూచుచుండ లోకరాధ్యం
 జేరూపు జూచువారికి నారూపున గానిపించు నభవుడునేమా.
 అ॥ తనదురూపచుంత తానె చూచినవాడు మనసుదీపముగను మ
 మతదలచి యనుదినమును జూచునతడెబ్రహ్మంబు విశ్వ.
 అ॥ రూపుమాసి రూపురూఢియై వెలుగొందు దావులేనిమానుకల్ప
 తరువు రూపుదృఢముచేసి చూచినజావురా విశ్వ
 అ॥ ఎట్టిరూపు గనిన నీరూపు కనిపించు నీదురూపుజూడ నిలుచు
 దెలివి అట్టితెలివితేర నీశ్వరుడయితోచు విశ్వ.
 అ॥ తప్పవేమమూని ధరలోన దిరిగడి చేతల్లె మిత్రి జేరుటకునె
 కడుపునింప నింత కష్టంబులేలరా విశ్వ.
 అ॥ జేహమాత్మరూపు తేట తెల్లముచేసి యపలిచూపుచూచునతడు
 గురువు భగవంతుని తనరూపు గిములకిచ్చినరీతి విశ్వ.

- ఆ॥ కల్పవమున సోఁగ గొప్ప చంద్రును రూప మెన్నరికిని రూఢి
గాను తామసంబులు మగ దగగల్గు జ్ఞానంబు విశ్వ.
అ॥ నీళ్ళపోసి కడిగి నిత్యంబు శోధించి కూడుపెట్టి పైన గోకొట్టి
యేమి పాటుపడుదు రీదేహ గ్రంథికి విశ్వ.

—♦ సా త్య లు ♦—

- ఆ॥ స్త్రీలజంపువాని శివుడు మెచ్చుక లేదు స్త్రీలజంపు వాడు శిథిలమగును
స్త్రీలజంపు వాడు శివశివా నరకంబు చెప్పనేరనయ్య చెందువేమ.
క॥ ఓతి శిశుహత్యలు చేసిన మతిలేకున్నట్టి టమతి మనుజులభావలో
గతి యంత యంత యెంతని మితములనే జెప్పలేను మేనిని వేమా
ఆ బ్రహ్మహత్య సేయ జహురొగములుగల్గు బ్రహ్మహత్యచేత
బాధపడును బ్రహ్మసేయ పాపంబు తలపోయ విశ్వ
అ॥ కాలుచేయిలేదు కరుచుకంబులుగలవు కొమ్ములేను యురికిచిమ్ము
వేగ గరడిలేక చావు గడు పెద్దచోద్యమా విశ్వ.
క॥ చంపిన పాపముగలుగును జంపిన పుణ్యంబుగల్గు నస్వజ్ఞులకున్
జంపను మనువను దెలిసిన న పిన యాయముల గొట్టవగురావే

—♦ క థ లు ♦—

- క॥ కథనంగామునుపున్నవి కథలెన్నియొచదిలించదివికలవరవడగావుధి
విని మృతికిని సక్కము ముడమున బ్రహ్మంబునంలము క్తిర వేమా.

—♦ జీవము-జీవాత్మ ♦—

- ఆ॥ జీవులెల్ల మురియ జీవాత్మ పరిమాత్మ జతి తెలింగి పాపజలధిబడరు
నావ నడుపువాడు నట్టేటమునుగునా విశ్వ.
అ॥ జీవముండుచోటు స్థిరముగా దెలియక తిరుగు స్థిరమగుదేహ
మందు దిరుగ నేల ననుచు దెలియలేదజ్ఞాని విశ్వ.
ఆ॥ జీవుడుండునెపుడు శిరముకంతములందు భాలముదునుడు జర
మాత్మ చిక్కగన్నులందు జీవాత్మవరమాత్మ విశ్వ.

- అ॥ జీవగుణము గలుగు జీవుండు బ్రహ్మంబు సాటిఁచునట్లు. సరవి
తోను యూరికుక్క సింగ మొక్కటియగునొక్కొక్క విశ్వ,
- అ॥ జీవిపోకమునుపె జీవపస్తువులిచ్చి జీవి నిలువవలయు జీవముగ
జీవి తొలగువెనుక జీవపస్తువదే? విశ్వ.
- అ॥ ఎవ్వరెరుంగుడు నెవ్వరు పోవునో పోవుజీవియై బొందినదది
అంతమాత్రమునకు సవకీర్తి యెరుగక పట్టివీగునరుడు వెంటి వే.
- అ॥ జీవభేదమెఱిగి యెదిపోనివారలు బ్రహ్మభావమొందివరగుచుండ్రు
వీరు ముత్యమైతె నీచుగామారునా? విశ్వ.
- అ॥ తనదులోని జీవి తత్వము తెలియక వేతేయకుడు దలచివెతకు
బల్ల భానునై దివ్యపట్టి వెతకినీరీతి, విశ్వ.
- అ॥ జీవమేడనుండు భావమక్కడనుండు కావురంబులేక గలసియు
డు దనరుచున్న రెట్టిస్థమేల దెలియరో? విశ్వ.
- అ॥ జీవుని దెలియక జీవుని వేరె భ్రష్టబాంధలు సరులు దేవునిదలచక
జీవుండని వివరించిన భావి. వక జీవి బట్టిబయలుర వేమ.
- అ॥ జీవినంజ్ఞ గలుగు జీవునితత్వంబు జీవవరుని గురుని జెంజేసిరనువు
నిలుపువాడు తత్వజ్ఞుడగుయోగి, విశ్వ.
- ప॥ ఎనుబడినాలుగులక్షలు పనబరగిన జీవరాసులందుకు మును దా
జనియించు ధము దెలిసిన మనుజుడయానీతివరుడుమహిలో వేమ
- * పరమార్థ —
- క॥ దశ వాక్యములును మరియును బసగలయ్యాదేహమునకువచ్చెను
భవుడు నొసలున దెలియదు రెవరె సచటపరమార్థులుండు
సరయుము వేమా.
- అ॥ నిడుకమేలు తెలిసి నిలుపుడి మీలోన ప్రాణిమేలు తెలిసిబాయ
కుండు ప్రాణి నిదురనందు పరమార్థ నెరుగురా, విశ్వ.
- క॥ తానునేర్పరియైన దానకమున దన్ను దానె తప్పించుకొనుకొ
దానె విధములను మఱి తానే పరమార్థుననుచుదలచుర వేమా

—♦ నగుణోపాసనము భక్తి ♦—

చ॥ నగుణము నాత్మలోనలను నన్నుతినేయక భక్తినిల్పునే జగముల
నిట్టివారలకు సజ్జనసంగతిగాకనిచ్చునే నగుణముమీదమానసము
నంతత చింత యొనర్చుకున్న నాయగణితమైనమోక్షపదమంతగ
నేగతివచ్చు వేమనా?

ఆ॥ సజ్జనముల చెలిమిచాలింపగరాదు ప్రకృతి నెరుగకున్న ఫలము
లేదు వలువలెట్టిరీతి భక్తినిల్పుదురొకొ విశ్వ.

—♦ త్రిగుణములు ♦—

ఆ॥ అష్టదశములకును నాధారమైనట్టి యాదిదేవుడొకడునఖిలజగము
త్రయము చాటువాడు చానెపో బ్రహ్మంబు; విశ్వ.

ఆ॥ విమలచక్రమందు వింతలెన్నో తెలిసి శమనగాలిచేత నన్నుతించ
గనగరాదు మహిమ ఘనులగయిననుగాని విశ్వ.

ఆ॥ అష్టతనువులకును నాదిమమైనట్టి యాదిశక్తిగూడి యభవుడగును
భయములేకయుండు బ్రహ్మజ్ఞుడగు యోగి, విశ్వ.

—♦ కవటయోగులు ♦—

ఆ॥ బోడితలలు జడలు బూడితపూరలు నాననములు మారుభాషణ
ములు యోగికాడు లోన బాగు కాకుండిన, విశ్వ.

ఆ॥ పుస్తకములు జడలు పులితోలు బెత్తంబు గడ్డసాలలు వదిలక్ష
లైన మోతచేటెకాగ మోక్షంబులేదయా, విశ్వ.

ఆ॥ కంబళములగట్టి గంతల గజ్జల బోడితలల సొంపు పొల్పుమీఱఁ
ఆత్మనెరుగలేని యవియేమిచేయును? విశ్వ.

ఆ॥ తలుపులోనిమరుల తలపెనుంగగ లేకతలలుబోడులైనఫలములేదు
తలలు బోడులయిన తలంపులు బోడులా? విశ్వ.

ఆ॥ పరమహంసననుసు బలుకు చెప్పుడు భూమిబరధనములకాశపడడి
వాడు పరమహంసకాడు పరమ హింసకరుడయా, విశ్వ.

- అ॥ భూతి దేహమందు బూసిన యయ్యెనా నిష్పశివునియందు నిలువ
వలెను గాక భక్తమందు గాడిద పోదా? విశ్వ.
- ఆ॥ బారడేసిబడలు భస్తాంగపూతలు వసులకు డేద మారు
మలయు మంజిగోచులెల్ల యెగోచులునయె, విశ్వ.
- అ॥ భుటము నింద్రియములు గట్టివేయగ లేక చావువచ్చునపుడు
నన్యసిండు ఆత్మశుద్ధిలేక యంటునా మోక్షంబు? విశ్వ.
- ఆ॥ తోన వదిలవరచి తో వికారంబులెల్ల దరుగకున్నవాడు తపసి
గాడు వెలి వికారమెల్ల విధిపాలు కోర్కులు, విశ్వ.
- అ॥ బడలు బిగిసిగొనిన యోగుల నేమంబు మనసు కక్రమంబు
మాన్వలేడు పుట్టమీదగొట్ట భుజగంబు చచ్చునా, విశ్వ.
- ఆ॥ బడలు భూతిపూసి బడలు ధరించిన నొడయడగును ముక్తి
బడయలేడు తడక బిరుపెట్ట తలుపులో నరియానా? విశ్వ.
- ఆ॥ ఎండనీడచంద మెరుకనేరక యోగియురడు నల్లకాల ముర్విలోన
దివివోతునగుచు దిరుగుచునుండురా, విశ్వ.

—♦ పట్టుకాలు ♦—

- అ॥ అష్టదశములకును నాధారమైనట్టి యాదిదేవుడొందునఖిలజగము
త్రయము చాటుపాడు తానెపో? బ్రహ్మంబు, విశ్వ.
- ఆ॥ బంటిసంభవమందు నొనర గంకణమాను నారుకంకణము లమరి
నిల్చు నవలదాటి చూడ నది పరమాత్ముడౌ, విశ్వ.
- అ॥ అరసిగట్టిచేసి యాధారచక్రంబు పాణివాయువందె బదిలవరచి
మొదలేగక నెయుండ నిల యోగ్యుడగు దాను, విశ్వ.
- ఆ॥ నరవిరోధగుండు స్వాదిప్తచక్రంబు ప్రాణవవములను జండుచేసి
నెడలుకుండువాడు నేదాండవేద్యుడౌ విశ్వ.

అ మణియు పూర్వచక్ర మహిమందు గనుగొని వ్యాసవాయుచేత
వసరుచున్న వానసు చెడకయున్న మర్మములు తెలియదా, విశ్వ.

—♦ దశవాయువులు ♦—

క! దశవాయువులును మఱియును బనగల యీ దేశమునకు బంచెను
భవుడుకా నొసలుగ దెలియుదురెవరే నచటే వరమాత్ముడుండ
నగునురవేమా.

—♦ పంచేంద్రియములు శ్రోత్రము ♦—

అ! డెవులవిన్నయట్టి రవమును వివరించి మననదేరిగినపుడు మఱియు
కొనుచు డెవులు శబ్దములను జెడరోయి ముక్తిరా విశ్వ.

అ! డెవు: నొన బుట్టురవమె యాకాశంబు కన్నులగనునవియె కళల
జ్వాల ముక్కులోనిగాలి చుక్కిలోవయా, విశ్వ.

క! వినదగు నెవ్వరుచెప్పిన వి నంతన వేగవడక వివరింపదగునవిని.
కని వివరము దెలిసిన మనుజుడెవో నీతిబరుడు మహిలోవేమా.

అ! ఉన్నవార లెరు చన్నవారెవ్వరు? కన్నవారలెవరు గానరారు
ఉన్న చన్న కన్న నొక్కడే చూడరా, విశ్వ.

అ! విన్నసుద్దికొలత విససిసుద్దులుకొన్ని వింతసుద్దులెన్నో వివేగ
జెప్ప దెలియదాను గన్నయట్టి దాంభిక్షుడెప్పుడు విశ్వ.

అ! విన్నవానికన్న గన్నవాడధికుడు గన్నవానికన్న గలియువాడు.
దున్నతోన్నకుండు నుర్విలోనేయుండు విశ్వ.

క! విని కలయికలను బాయును గని కలసిన కాంతగూడి కలియును.
బాయుకా గని కలియం బ్రేమపోయెను గని కనుటే ప్రేమ మేది
యొ కనరా వేమా.

— చక్క —

- అ॥ చర్మమునకు స్పర్శచక్కగాఁ దెలియదు కర్మములో పొసగుటఁ
గానగలదే? చర్మకర్మలుండు జగతిలో రులకుముక్తిమోనమాను
మొనసి వేయఁ
- అ॥ చర్మమందఁ జీవసౌఖ్యంబుగోరును జీవికర్మములను శేరుచుండు
జీవికర్మవల్ల ఇద్రోయ దత్తవమా విశ్వ
- అ॥ సర్వగాలి కలిసి పదమున కర్మంబు తెలియజేసినపుడు దేహము
నకు దేహవాంఛదేత దాతేరలేదయా విశ్వ
- అ॥ కడుపులోనివానిగానగలేరయా కష్టపడుదులిం తెలియ జనులుకొన
మెఱుంగు నతడు యివియేల యెఱుగును? విశ్వ
- అ॥ ఎదుటనున్నవాని నెప్పుడుగానక గుఱుటవాని దెనుక వదలు
చుండు బయటగుఱుటకును భ్రమయేల టింద? విశ్వ

— చక్షు —

- అ॥ కానరానివాని గనుపించువానితో గావుచేయవలకకరుణతోడ
గానరానివాని కరుణేది కంచురో? విశ్వ
- అ॥ కంటిలోనివాని గరకండు దెరుగునుగంటిలోనివానిమింటవాడు
కన్ను మిన్ను హృదయకమలమం దెరుగుము విశ్వ
- అ॥ కనియు గానకుండ గదలింపదానారు విస్మయండు విస్మయంబు
సంపదగలవాని సన్నిపాతకమది విశ్వ
- అ॥ కనియుండియుగన లేరటనినియుండియువిసగ లేరువిస్మయమేమోకన
గ్రుడ్డియునినజెల్పుదును యనునది తెల్పయెజనము నవనిని దేహ
- అ॥ కానలేదు నుదురు కన్నులుచీపును నొనలుగాలేదు నెత్తిమీద
దనుగానలేదు తత్వమే మెఱుగును? విశ్వ

—♦ జిహ్వ —

- ఆ. జిహ్వలంపటంబు జీవనంబైయుండు జిహ్వలంపటంబు జీవపోష
జిహ్వచేత నరులు చిక్కినొచ్చిరిగాని విశ్వ
క. జిహ్వయురుచులనెకోరును జిహ్వకు మఱియొకటిమీద జింతేడ
దయా జిహ్వకు జింతలు తొలగుట బ్రహ్మము నేననుచుచుబల్క
బాడియె వేమా
- ఆ. జిహ్వరనముపల్ల జీవంబు బోషించుబ్రహ్మకున్నరనముబాపలేరు
రనము ద్రాగునట్టి రాజులు కలహ, విశ్వ

—♦ నవద్వారములు —

- సీ. తొమ్మిదివాకిండ్లు తొలంగకశివునకునెమ్మదిగానుండు నెనయజూ
డజెలు కన్నులు ముక్కుజెలంగినోరును నేడుగుదమునుగుహ్యం
బుఁ గూడుఁజేసి అందుఁ దొమ్మిదితూటలమరచేర్పటదియునా
ధారముల నాటు నానఁవేసి భేదంబులేకను బెరిగెడి దేహంబు
వాయువు ల్పదితోడ వరుసగాను యిన్నిగల్పించి దేహంబు
నెనయజేసి తన్నుమరపించి లోకంబుతగులుగలిపిపాడుమరగియు
గానక వరుసగాను బుట్టజేసెను నెలమిరి బుడమివేమా

—♦ జ్ఞానేంద్రియములు —

- సీ. శ్రవణములే గోరును సంగీతపాహిత్య భాషాదులయినట్టి పలుకు
తెల్లచర్మంబు కోరును సరవితోడుత శైత్యముష్ణ కాఠ్య
ములను నెవుడు గన్నులుకోరును గరములవర్ణంబులయినట్టి రూప
ములే వరుసతోడ నాలుకగోరునునయముతోడుతదుచుల ఒగరు
గారముచేదు నువ్వుబులును ముక్కుగోరును గంధము ల్మృదము
తోడ చెవులు చర్మంబు కన్నులు జిహ్వముక్కుయిన్నికలిగిన
దిటువంటి దెల్లమోసి తన్నుగనుగొని ఘటియింప దగురవేమా

—♦ కర్తృద్రయములు ♦—

కీ॥ వాక్కుకోరునుమృది వాగింద్రియములను వనచక్రమంబుల
వరుసగాను చేతులుగోరును బెరిగిదానంబుల నియ్యబుచ్చు
కొనుట నిరవెరుంగు పాదముల్ గోరును వరగ సంచారంబు
బహుదూరమయినను బ్రజ్వరిల్లు మలవిసర్జనములు మహిగుడము
నగోరు పదిలంబుగానెట్టి పద్ధతులను గుహ్యమునుగోరు సంభోగ
కోరికలను నెట్టికోరికలెల్లను గట్టిపెట్టి నిన్నజూచెడివాడెవో
నిర్మలండు ఘనుడు తైలవదవిని గనును వేమ.

—♦ వాగింద్రియము ♦—

అ॥ వాక్కువలన గలుగు వరము క్తిహృత్తుంబు వాక్కువలనగలుగు
వరుసఘనత వాక్కువలనగలుగు నెక్కుడైశ్వర్యముల్ విశ్వ
ఆ॥ వాక్కుచేత గర్జవచ్చుటెరుంగక వాక్కుచేత బోకవాఛదగిలి
వాక్కుమర్మమెరుగువాడె పోబ్రహ్మాంబు విశ్వ

—♦ ప్రాణేంద్రియములు ♦—

ఆ॥ ఇయ్యబుచ్చుకొనను నింపొంధబాడియా నయమునటుండేయ
సలవిగాదు మనసుగాననిలను మరియొకరులేరును విశ్వ
క॥ దానంబిచ్చిన చేతులు జ్ఞానంబును నెరుగనొదుఘనతరముగదా
దానమె తమతత్వమనుచు మానవులెంచంగ లేరుమహిలోవేమా

—♦ సాదేంద్రియము —

ఆ॥ సాదపాయువులను బరగదేహముమోయు దేహజీవములనుడెలియ
మోయు ధరణి వీసరెంటి దానేలమోక్షుదో విశ్వ
క॥ సాదమున నడుచునరుడట లేదనగా భూమిదిరుగు తెన్నగదనికే
మేడైన హానివచ్చిన సాదన సాదంబునడువ జరుగదు వేమా

—♦ పాయవేంద్రియము ♦—

- ఆ. మలము జారవిడుచు మరిపాయువిధమున మలము చేత బలము
మనుజునకును మలముబిగిసెనేని మరిప్రాణహానీయకా విశ్వ
క. పాయస్వనగనపానము మాయక నాదారియందు మలవర్జముదా
జేయకయుండును నెప్పుడు నేమముతో జూడుమయ్యనేర్పుగ నేమ

—♦ గుహ్యేంద్రియము ♦—

- ఆ. గుహ్యశ్రమముచేత కులశుల్లవర్ధిల్లె గుహ్యశ్రమములేక గులము
లేదు గుహ్యశ్రమముచేత గొనశేరుకూతులు విశ్వ

—♦ వివిధ విషయములు ♦—

- ఆ. చెప్పుటోనిరాయి దెలియనిజోరిగ కంటిలోనినలుసు కాలిముల్లు
నింటిలోనిపోరు యింతింతగాదయా విశ్వ
ఆ. ఉసురులేతిత్తి నినుమంతయూదిన బుచ్చలోహములను భన్మ
మాను పెద్దలుసురుమంటె పెరుమంటలెగయురా విశ్వ
ఆ. తేనె తెరలజాడ తేనెటిగయెగుగు సుమరసంబుజాడ భమర
మెరుగు వరమయోగిజాడ భక్తుండెరుంగును విశ్వ
ఆ. అనగనగరాగ మతిశయిల్లుచుండు దినగదినగవేముతీయచుండు
సాధనమునబనులు నమకూరుధరలోన విశ్వ
ఆ. రక్తిగనున్నపాటయని రమ్యముతోడను వ్రాసివచ్చినగా
శక్తికొలంది నీవ్రజలు నర్వనశ్రద్ధతో గూడిపాడినన్
ముక్తియనంగ జెల్వొనరు మోక్షముదారియు నీకుజేకురున్
భక్తితో చిన్మయబలునను బాదుగ జేర్చున నమ్మావేమనా
ఆ. బండబూతులాడు చరమనీచుండెన్న దండివారిమేల్చి తానెరు
గుకొనచందనంబునునల పందియే మెరుగును విశ్వ

—♦ రు చు లు ♦—

- అ॥ ఉష్ణలేనికూర యొప్పుదు రుచులకు బష్పలేరితిడి ఘటములేదు.
అష్పలేనివాడె యధికసంపన్నుడు, విశ్వ.
- ఆ॥ పష్పలే కూడు బరుల కనన్యానా శష్పలేనివాడుయధిక బలుడు.
మొప్పులేనివాడు మొదలసున్నానును, విశ్వ.
- ఇ॥ నేయిలేనికూడు నీయానకసునది కూరలేనిలిండి కుక్కలిండి
ప్రియములేనికూడు పిండవుకూడురా, విశ్వ
వోజమూలునాలు వోలిమాండ్రకుచేటు, విశ్వ.
- ఈ॥ తోకలుగలవానిదొడరిగొంతులుతోసి మేజీవములనుమెడలవిరి
చి కడమజీవములను గాల్చుకరిందురు, విశ్వ.
- ఉ॥ పక్షిజాతిబట్టి పరగహీనలుబెట్టి కుక్షినిండగూడు కూరగాను
వండితినక్షివాడు వసుధఘటాలుండు విణ్వు.
- ఊ॥ మాంసముదినకున్నమాట గాడనుకమాంసముదినునట్టిమాయజీవి
మాంము జెడిపోవ మాటెట్టులాడు విశ్వ.
- ఋ॥ ఆరురుచులువేరు సారంబునొక్కటి సత్యనిష్ఠవేరు సత్యమొకటి
పరమఋషులువేరు భావ్యునొక్కడు, విశ్వ.
- ౧॥ నోరెరిగి తాముయేమియు నేరనిజంతువుల జంపి నెమ్మదిదిననా
గ్రూరపు సంకరజాతుల మారణమేమందునీక మహిమోవేమా

—♦ తాంబూలము ♦—

- ఆ. పంటికంపుకొక్క నొప్పిరాకుండ నాకు పోకనున్న మామధంబు
పెట్టకున్ననోరు పెనుగబ్బుగొట్టునా, విశ్వ.
- క. శిలవృక్షలరలబుట్టిన జలజాతులు ముగ్గురుగూడి చతురతతోడ
స్థలవాకిట రతిచేయగ నిలబనులకు లక్ష్మీకరము నిచ్చురవేమా,

—♦ ధనము ♦—

- క. ధనమే మూలము జగతికి ధనమే మూలంబునకధర్మంబులకుఁ
గొనిమేమూలముసిరులకుమనమేమూలంబుముక్తియహిమకువేమ
అ. ధనములేమియనుటదాహసలంబగుదన్నజెరచుమీరిదాపుజెటచు
ధనములేనిమదిని దలచనేపాపంబు పిశ్వు,
ఆ. కలిమి గలిగినని కామునిగాజూచు లేమిచేతచేతజిక్కి లేవలేని
మదను వంటివాని మూలగాజూతురు, విశ్వ.
అ. పూర్వవాసనగలపుణ్యాత్ములకలిమియాలచలమరీతినూరుచుండు
నందరికొనగినను నెప్పటియట్లుండు, విశ్వ.
ఆ. కలిగినట్టెయుండు గలుగకయుండు మరియు లేకపోవుతిరిగి కలుగు
కలిమి నెచటజూడ గారడి యనవచ్చు విశ్వ.
అ. భాగ్యవంతురాలు పరులయాకలి దప్పి తెలిసి పెట్టనేర్చు తనదు
దుష్టభార్యతనయాకలినగాని పరులయొక లెరుగదరయవేమా.
ఆ. చమురుగల్గుచివ్వె సుతోషమయివెల్లు ధనముగల్గువాని తలపు
హెచ్చు ధనముతీర తలపు తనుదానతీరును, విశ్వ.
అ|| తనకుభాగ్యముండు దక్కువలేకుండ గలుగుభాగ్యమెల్లగల్గ
యనుచు నమ్మకముగజూచు నరుడగుయోగిరా, విశ్వ.
క. భోగంబుల కాశించక రాగద్వేషంబునికి రంగుకరవనావేగమే
మోక్షంబును రాగను నాతడెయోగి రాముడువేమా.
అ. కనియు గానలేదు కదలింపడానోరుశనియు వినగ లేరువిస్మయంబు
నంపదగలవాని నన్నిపాతకమిది విశ్వ.
క. కనియుండియు గనలేటవినియుండియువినగ లేరువిస్మయమేమో
కప, గుడ్డియు వినిచెవుడును యనునదిలెస్సాయెజనమునవనినివేమ
అ. అర్థవంతుసామ్మ నాశింతురందురు, అర్థిడనిసామ్మవ్యర్థమగును
వ్యర్థమేనసామ్మ వ్యర్థులచేరును, విశ్వ.

- ౮॥ దాచినధనమునకు దానును గొడుగును వాంఛవడుటెకాని వట్టి భ్రమలు భాగ్యహీనునకు ఫలము లభించునా, విశ్వ.
 ౯॥ వీరుడైనలేదు విద్యనేర్చినలేదు చదువులందులేదు సంధ్యలేదు జన్మఫలమెకాని జపియించిననులేదు, విశ్వ.

—♦ లే మి ♦—

- ౧॥ పేదటిక మొత్తదోషంబేదో యీజగతిలోన నీశ్వరుడగుగా జేదను బొగడవాడును కాదని శవమనుచును చూడుగనరా వేమ.
 ౨॥ తనకులేనివాడు దైవంబుదూరును తనకుగల్గెనేని దైవమేల తనకు దైనమునకు తగులాట మిట్లుండు, విశ్వ.
 ౩॥ గ్రానమేమిలేక కడుకెట్టుమెయ్యున్న విద్యలేనినిలుచు వీలిపోక పచ్చికుండ నీళ్ళు పట్టిననిలుచునా విశ్వ.
 ౪॥ వరగ లేమిచేత బంధువులో వగవారువ రగలేమిచేత బరగతవ్వ వరగ లేమిచేత బరతిత్వములు దప్పు, విశ్వ.
 ౫॥ పేదవానిబాధ పెనుభూతిమెయ్యుండు జూడపట్టిబాధ జూడరాదు పేదవానిబాధ వివరింపగారాదు విశ్వ.
 ౬॥ ధనములేమిగుణముతక్కువవడవచ్చుధనములేమికిర్తి తొలగిపోవు ధనములేమిశుచిని చాటుద్ధినియదుధనములేమిభునముతప్పుకే.
 ౭॥ ధనములేమిసుతులు తప్పులు పడుదురు ధనములేక పత్తి లాకనీ యుదు గినములె దిరిగి చాళికైయుండదు, విశ్వ.
 ౮॥ కుడువకట్టలేక కూడుబెట్టగ లేకవిడువముడవలేక గడవలేకపడుడ లెనివాని నడిపినుగందురు విశ్వ.
 ౯॥ భాగ్యహీనునకు పరునవేది దొరకతని కనువుపడదు యెరసికూడ వానతోడవచ్చు వడగఁజ్లు నిలుచునా, విశ్వ.

- అ॥ అప్పుడడుటరోత హరిహరాదులైన ముప్పైకోడిచలిమిముదతె
రోతకుప్పువట్టె దాదూటలు బలురోత విశ్వ.
- అ॥ అప్పువేనివార లధిక సంవత్సరాలు తప్పులేనివాడు ధరనులేకు
గొప్ప లేనిబుద్ధి కొంచెమైపోవుతా విశ్వ.
- అ॥ జక్కియున్నవేళ సింగంబునైనను బక్కకుక్కజేరి బాధపెట్టు
బలిమిలేనివేళ పంతంబుచెల్లదు విశ్వ.

—♦ దానధర్మములు ♦—

- అ॥ ధార్మికునకుగాని ధర్మంబు తెలియదు కష్టజీవి మేలుకానలేకు
నీడుచొరకలోతు నీయాన తెలియదు, విశ్వ.
- అ॥ అన్నమున్నవాని కన్నంబుపెట్టిన పారజిమ్మువానిఫలితమేమి ధని
కునకును యిచ్చు దానంబులారీతి విశ్వ.
- అ॥ ధర్మనత్యములను దన్నకచేయని కర్మజీవి మేలుగాంచలేడునిర్మల
హృదయుండు నీరూపమైయుండు విశ్వ.
- అ॥ తండ్రిసొమ్మునైన దాయాది సొమ్మైన బరులసొమ్ములయినప్రాప్తి
ధనము దయను దీనులకు దానమిచ్చినవాడ బహుళపుణ్యజనుడు
పరగ వేమా.
- అ॥ దావితుడుగువాడు ధరలోన నధముడు దానమిచ్చువాడు దైవన
ముడు దానమిడనివాడు ధన్యుండుగాడయా, విశ్వ.
- అ॥ ధర్మమరసివూని ధర్మరాజులు నిర్మలంపు నీతి నిలుపుకొనిరి
ధర్మమే నృపులకు దారకయోగంబు విశ్వ.
- అ॥ అన్నిదానములందు నన్నదానమే గొప్పకన్నతల్లికంటె ఘనత
లేదు ఎన్న గురువుగంటు నెక్కువలేడయా, విశ్వ.
- అ॥ ఇంచుకంతయున్న మీశ్వరార్పణమన్న పుణ్యలోకములకుపోవు
నపుడు అన్నదానంబునకు నధికంబులేడయా, విశ్వ.

- అ॥ వానములకు నన్నదానము దొడ్డది గానముల సామగానముచ్చు
 ధ్యానములకు శివునిధ్యానమే శ్రేష్ఠంబు నిశ్చయము
- అ॥ ఆకలన్నవాని కన్నంబుబెట్టిన హనునికర్పితముగ నారగించుధన
 హీనునకిది దానంబురీతిని విశ్వ
- అ॥ ఇన్నిదానంబులను నేదానమొక్కవ అన దానముకన్ననధికమేది
 కన్నది కన దిగగాన్నించు నారూపు విశ్వ
- అ॥ తానుజన్మమగుట ధర్మంబుచేయగ కర్మకరిని యముడు కష్ట
 పరచు కర్మధర్మములను గడువీర బ్రహ్మంబు విశ్వ
- అ॥ తనదుసామ్యుజాడ వానమివ్వగవచ్చు నవనిదొడ్డగాద దెవనిశ్చయ
 నదురు బెదురులేనన్యలసామ్యులదానమీయరాదుధరను శేష
- అ॥ వలయునన్న రాదు వల దన్నపోవదు తానుజేసికట్టి దానఫలము
 ఉల్లంబుందు వగవకుండుట యోగంబు విశ్వ
- అ॥ దానధర్మములను దయయు నశ్యమునీతి విసయ ధైర్యధుర్యవిరళ
 గము రాజపాలిటికిని రాజయోగంబులు విశ్వ
- అ॥ తనదు భ్రాతలెల్లదానంబుచేయగ తనకుగలదటంచు తలవరాదు
 తనదుకాలుగోయ తనతమ్ముడెప్పునా విశ్వ
- అ॥ అరయనా స్తిమనకనడ్డుమాటాడక తట్టబడక మనిని తన్నుకొనక
 తన్నుగాదనుకొని తాబెట్టవలెనయా విశ్వ
- అ॥ పెట్టిపోయలేని వట్టినరులు భూమి పుట్టనేమివారు గిట్టనేమి పుట్ట
 లోనచదలు పుట్టవా దిట్టవా విశ్వ
- క॥ ఇచ్చేవారలనొవద మెచ్చేదేకానిలేమి యేలాకర్దుగు యచ్చుల
 మనీరు చల్లిన విచ్చులవిడి వచ్చుచుండు వివరా నేమా
- క॥ భూతిలేనిలంజ భూతంబుగూతురు తీతిలేనిపోటురాతివేటు చాత
 లేని కొంప దయ్యాలకొంపరా విశ్వ

- అ॥ దానమెంతోజేసి ధరజేరు నొకవంక మానమెంచితేను మాయ
దగులు జ్ఞానము వదిలిడగ ఖరవైరులను గెల్పు విశ్వ
- క॥ ధర్మార్థకామమోక్షము నిర్మలమతి తెలియుగాకయితరులతరమా
యర్మిలిల దిగిచూచిన గర్మలకును లేదు ముక్తిగడరా, వేమా
- ఆ॥ తోడబుట్టువు దొడరి ధగ్గమునేయే తనకు గలదటంచు దలచ
వలదుతనదుకాలుగోయడమవారికాశ్చల్యార్థ మేలవచ్చురమరవే
- క॥ అగాన్నయతిధి శివుడని కాకించుక లేకమదిని గరుణాన్వితుడైపో
కంతయన్న మిడినను నూకొని యా యమునిగొట్టనువమిదివేమ
- ఆ॥ పరులదత్తమిట్లు పాలనజేసిన నిలువదత్తమునకు నినుమడించు
నొకరికిచ్చుదాన మకట రాదొంగిలి పరుల కీయగలదె ఫలమువే
- ఆ॥ దానధర్మములకు దగనేడు లేవని కాలవ్యయముచేయ గవ్వజ
నుడు తానునేమియగునో తనబ్రతు కేమానో మాయదెలియ
లేదు మహిని వేమ.

- అ॥ చాతలేనికొంప దయ్యాలపెనువాడ నీతిలేనిమాట రాతివేటు
ప్రీతిలేనిలంజ పీనుగైతోచురా విశ్వ
- ఆ॥ ధర్మమన్న వినదు తమునమ్మిభూవరులో యమునివారువచ్చి
యడలునించి చొచ్చికట్ట తమరు జొరబారగలవాడో విశ్వ
- ఆ॥ లలితవిద్యభునిని గలిగి ఫలమేమి వితరణంబులేక వెలయదె దు
నారగింపులోన నాజ్యంబే లేనట్లు విశ్వ
- ఆ॥ దాన మొనగకున్న ధాన్యంబు మదిపొచ్చు ధ్యానమొరకున్న
జనును తెలివి తెలివికన్న నాక లేగవేసినది పొచ్చు విశ్వ
- ఆ॥ ఎంతకడుదైననెంగిలియన్నంబువరులకిడదు ధర్మవరులజూడ నిల
ను బడినయట్టి యెంగిలకులునాకు కుక్కలై పుట్టుదురుకూడివేమ
- ఆ॥ పెట్టువారలెవరు పెట్టనిదెవరు పెట్టిపెట్టటి దిట్టలెవరు పట్టు
దప్పకుండ భావించిచూడరా విశ్వ

- ఆ॥ పెట్టివంతఫలము పెక్కుండకవహతి చేయకున్నదానిజెరువకున్న
బెండ్లిచేయునంత పెద్దఫలంబురా విశ్వ
అ॥ పరులనిందజేసి పరులనావారని అట్లనుస్థిరమని తెలియలేక పరగ
మిన్నుచేత బట్టుకపెట్టిరా పెట్టుగాదు కట్టిపెట్టువేమ
ఆ॥ తాము బలిమిపెట్టమనదామే కలు నడుగనిదిన దాము నడుగ
గలుగించి దీవివాని కెందును గలుగదు విశ్వ

—♦ వ్యాధులు బాషధములు ♦—

- ఆ॥ వ్యాధి కలిగినది వైద్యునిచేయదుతీసితి కగానితీరదెందుమందు
వంటిమనసు మనుజుడు గానె విశ్వ
అ॥ వ్యాధి కలిగినది వైద్యునిచే మందుతీసి తినినగానితీరదె దుచేత
దీనిమడక చీకటిపోవునా? విశ్వ
ఆ॥ రోగియైనవాడు రోగినెఱుంగును రోగినరసిచూచి యాధిగాను
రోగికిడినరాగి బంగారమాను విశ్వ
క॥ మందుదిన పోటుమానుచు, మందుదినం జేయుపాలితినుహిలోదల
పక మందుదినగురురోగము మందుదినంగలుగుపుష్టినుహిలోవే
ఆ॥ ఉక్కుబడ్లదిన మద్దీసిగాజేయు సుక్కుబడ్లదిన నుడుగువ్యాధి
ఉక్కు బడకయున్న సుర్వివైకల్పించు విశ్వ
ఆ॥ ఉక్కుసుధగచేసి యానితినడిచాడు యుక్కుతానుగూడియుండు
జగతి ఉక్కుసున్నము దిన నెక్కడికల్పంబు విశ్వ
ఆ॥ ఉక్కుసున్నము దిననుడుగును కష్టంబు ఉక్కుచున్నముదిన నుడు
గు మున్నయు సుక్కుసున్నముదిన నుడుగునా కర్మముల్ విశ్వ
ఆ॥ ఉక్కుదిన్నవాడు ఉర్వివైసిధుండు ఇక్కుదిన్నవాడు నుండుజగతి
ఉక్కుసున్నముదిన నెక్కడికల్పంబు విశ్వ

- క॥ సున్నమునుచిన్నవానికి సున్నతమగు స్వర్గమేదియుండునుజూడన్
వన్నెకుమించున్నము సున్నతమగుబ్రహ్మమునకునువనుచివేమ
- క॥ శాంతభస్మముచేసిన శాంతులకుజ్ఞానసంఖ్య నంజీవగుచున్
గాంతదలపకయుండిన శాంతముగా నొకరిదేహ చిత్రము వేమా
- ఆ॥ కాంతసింధురంబుకడుపి త్రవ్యాధికి నొనరు తేనెతోడన నగబడిన
తనదు దేహబలిమి ధవ్యమైయుండురా విశ్వ
- ఆ॥ ఆహుధముకన్న సతిశయంబైపెట్టి కల్పమేగలుగునుగావకంబు
ఆహుస్సముదిన సంధకారమిడంగు విశ్వ

—♦ మనసు ♦—

- ఆ॥ శివునిమీదమనసుస్థిరముగానుండినగామమోక్షమరయగానునొను
శివునిమీదమనసు చీమితదప్పెచాకాదుశాదుకాదు కాదువేమ
- ఆ॥ మనసులోనబుట్టు మరికోర్కెలన్నియుకోర్కెలందుముక్తికుదురు
పడదు మనసు బ్రహ్మనుచు మదినెరుంగలేరు విశ్వ
- ఆ॥ కడుపుచిచ్చుచేత కామాసలముచేత గ్రోధవహ్నిచేతకుటిలపడక
యొక్కమనసుతోడ సున్నముక్తిరా విశ్వ
- ఆ॥ పొంకమైననునను పోసిననర్వేసుం వంకనిలుపువాడు వంశవరుడు
వంకనిలువకున్న వచ్చువావదలు విశ్వ
- ఆ॥ దిరుగవలయుమనసు దిరిగినయదాక దిరిగియందాకమనసుదిరుగ
వలయు తిరిగి విరిగెనేని దేవుండు తానాను విశ్వ
- ఆ॥ మనసునిల్పినట్టి మర్మసుజ్ఞానులు గదిమమోక్షవదముగన్నవారు
చెట్టుబెట్టి ఫలము చేకొనకుండురా విశ్వ
- ఆ॥ మనసునందు ముక్తిమలయును నుండగమనసునెరుగ లేకమనుజు
లెల్ల మనసు నంటలేక మాయమైపోదురు విశ్వ
- ఆ॥ ఒక్కమనసుతోడ సున్నది సకలంబు తిక్కబట్టినదలబడిరుగలేదు
ఒక్కవెటిగి నడువ నొక్కడే చాలడా విశ్వ

- అ॥ మనసుపూగెలిచి మనసులో సుఖించి కడుమోక్షపదము గను
నువాడు చెట్టుబెట్టఫలము చేకూరకుండునా, విశ్వ.
- అ॥ మనసులోనిశివుని మానకనిల్పిక యోగియంద్రు వానినుర్విలోన
శివునిదలవలేని చిత్తంబజేలనో, విశ్వ.
- అ॥ మనసులోనముక్తి మరియొచోటను వెదుకబోవువాడు వెట్రి
వాడు గొఱ్రెజ కబెట్టి గొల్లవెనకురీతి, విశ్వ.
- అ॥ మ్రానుదిద్దవచ్చు షరివంకలేకుండ దిద్దవచ్చురాలు తిన్నగాను
మనసువిద్దరాదు మరివంకలేకుండ, విశ్వ.
- అ॥ ఇనుము విరిగెనేని యినుమారు ముమ్మారు గాచి యతుకువచ్చు
గ్రామముగాను మనసువిరిగెనేని మరియుతుకరాదయా, విశ్వ.
- అ॥ మనసునిలువలేని మాయానుషర్తకులు మనసువడుదుకొక్క
మగువమీద నిట్టివ్యర్థజన్మ మీబ్రతుకేటికి, విశ్వ.
- అ॥ తరచు దనువులాసి తరితోతనుమరచి పరమునందు మనసు బదిల
పరచి గరిమనున్నయట్టి ఘరిలెందును గలకొక, విశ్వ.
- అ॥ నీటిలోనివాత నిలుపకయున్నట్లు సాటిలేనిదగతి పరములేదు
మాటకెల్ల మనసు మరచి కోరుచునుండు విశ్వ.
- అ॥ మాటలాడవచ్చు మనసు నిల్పగరాదు తెలుపవచ్చుదన్ను తెలియ
రాదు ఘరియవట్టవచ్చు శూరుండుగారాదు విశ్వ.
- అ॥ ఇదియొక పరమటంచు నితరచింతలువీడి మనసుచెదరనీక మట్టు
కట్టి కొదవలేక నలువ కోల్పోలుపడును, విశ్వ.
- అ॥ ధాత్రిజనులైన జగనెరిగించెద నొసర హరునెఱుంగు నుపచు
యొకటి మనసు చెదరనీక మహిమతో జూచుటే, విశ్వ.
- అ॥ ఆత్మబుద్ధివలన సఖిలంబుతానయ్యె జీవబుద్ధివలన జీవుడయ్యె
మోహబుద్ధివలన ముదితలదర్శించె, విశ్వ.

- ఆ|| తరుణియన్న గన్నతనయుని జూపిన చురునికళలుమించి మనసు
పారు బాపబాతిమనసు పట్టిటవచ్చునా విశ్వ.
- జ|| బుద్ధుడట్టివాడె శావవశంబు కళలహీనవృత్తిగలిగెగదర
పుడమిజతులకల్ల బుద్ధులిట్లుండరా, విశ్వ.
- క|| మనసుననలము రెంటికిఘనమునుగొండె. బుడలియగాన తెజుమ్మా
కనుమూసి తెరచినంత నెఱువమై వివరించు మనసుకానదు వేమా.
- క|| మనసే మాయాత్మగమై మనసే మాయైవదాని మరిపోకుండన్
మనసున మనసును జంపిన మనసుదేముక్తిగలదుమహిలోవేమా.
- ఆ|| కప్పరంబుమనసు కాఁజీంచుయోగికి జ్ఞానదీపశిఖయు దాటించు
గానవచ్చునాత్మ గ్రమమాణమైయుండు విశ్వ.
- ఆ|| ముదిరుచులుకోరు మంచి స్త్రీలనుగోరు మనసు శడ్డడెంతో
మనసాకాని యిందుగంతయైవ నేలనింపించడు విశ్వ.
- ఆ|| మనసుశివునిమీద మరితాళి తాళిమా గుక్కపంది శివులగొన్వ
చేసి కుక్కవంటి పాపగుణముని తెలియరు, విశ్వ.

—♦ దేవుడు దేవళము ♦—

- ఆ|| తానునిలుచుచోట దైవంబులేదని పోదురు జనులు తిరువతులు
తిరుగ గీమువీడిచేతి సామ్యులబోజేసిబడిగృహంబుతానుజేరువేమ
- క|| గంగాధరుడేదైవము నంగీకమెదవులకింపు నర్వజ్జులకన్ బంగార
మె యుపభోగం బంగజుడే హృత్కృపేతు వరయగ వేమా.
- ఆ|| దూరయోచనలకు దూరమే దైవంబు తనువుదూరమైతె తగులు
నపుడు జీవిదవృత్తేయ దేవుడైనట్లుగా విశ్వ.
- క|| నిఖిలాకారు డనంతుడు నిఖిలంబును నర్వసాక్షి నిజముదానె నిఖి
లంబు నిర్వికారుడు నిఖిలంబున బ్రహ్మమగును నిజముగ వేమ.
- ఆ|| నందుడైనవాని యిందునందకుండునన్ని తావులందువారునివలెను
దెలియువాఁకల్ల దేవుడైకనిపించు విశ్వ.

- అ॥ ఒక్కప్రొద్దునుండి మొగి నీళ్ళమునిగియు కూటువంటివేల్పు గడు
పునునుచు దానినోరుగొట్టి తాడుదిత్తిమరు. విశ్వ
ఆ॥ ఎంతవేల్పుకైన నెనగ నైవేద్యంబు వానపాదకుండ వండలేరు
మీదిమీదనుచు మింగేరు గ్రుక్కిళ్ళు, విశ్వ
ఆ॥ వెన్నచేతపట్టి వివరంబు తెలియక ఘృతముననినట్టి కూళభంగి
తాను దైవమయ్యు దైవాలగొలుచుటా, విశ్వ.

—* పట్టక్రవర్తులు-పోదశమహారాజులు *—

- అ॥ ధర్మ జక్రవర్తులార్దురు పరగంగా రాజులెన్నఁ బతునార్దురు తా
నెఱయోధులు వీరేవని వెఱచక మును వెనుకజూచి పెదకరవేరు
ఆ॥ అన్యత మాడలేక యల హరిశ్చంద్రుండునాలుబిడ్డవమ్మియతడు
కూడ మాలవానికపుడు మఱికోకునై యుండు విశ్వ
ఆ॥ నలుడు దమయంతి ననువుగా బెడ్లాడి పుష్కరునికినోడి భూమి
విడిచి భార్యతోడ దాను బహు పేదవారలై యడవి దిరుగలేదె
యపుడు వేమా.
ఆ॥ పుడమి ధర్మముగను బురుకుత్సాడనురాజు ధర్మ మనునరిచి
థాత్రినేలి తనకు గాసివేళ దాబడ కష్టముల్, విశ్వ.
ఆ॥ పొందుగ ధర్మలోన మును పురూరవరేడు ధర్మమేజయమనితనరి
యుండ దనదు కాలగతిని దానెఱంగలేక మదనుచేత జిక్కి
మరిగె వేమా.
ఆ॥ సగరు దుర్వి రాజచక్రవర్తియటంచు బరులు తన్నుబొగడ
బ్రతుకుచుండ నిట్టుల విధి వీరికెందుకు రావలె విశ్వ.
ఆ॥ కార్తవీర్యువంటి ఘనులెవ్వరునులేరు వీరశౌర్యమునను. విర్రవీర
బరహురాముచేత బాధలును వడిచెచ్చె, విశ్వ.

- సీ॥ గయుడంబరీషుండుఘన శనిబిందుడు యశఘృణుడు మరుగ్వత్తు
 డుండు భరత మహాత్రుడు బరంగ శ్రీరాముండు నా దిలీప
 నగరులవన మఱియు భార్గవుండు యయాతి పరగ భగీరదుండు
 డల శిబియాధాత లమర భువి నిఖిలంతి నృపతులు నేవురు
 దొమ్మిది బడునార్గురు నృపులు బ్రబలిరిలను ఇట్టి యోధాన
 యోధులయ్యలను బుట్టి గట్టిగా నుండువేళను గడచిరవుడు ము
 డలంబు గానక మరచి రంత తెలిసి నడచినవారెవో తీరువేమ.
- ఆ॥ వలికి బొంక లేక భల్లూరాజపుడుపడతిగూర్చియిచ్చెబరునకపుడు
 బాళిమీఱు దుదకు బాలుడై యుండురా విశ్వ.
- ఆ॥ దశరథుండు రాము ధరణికి బట్టెబు గట్టుదలచె నతడుగట్టె
 జడలు తలంపుకొలది గాదు దైవికమది వేరె, విశ్వ.
- ఆ॥ మెలత నడవినచి మృగము నెంటనెసోయెరామభద్రుడంతో
 రసికుడయ్య బాలువుదప్పు వేళ బుద్ధులట్లుండురా, విశ్వ.
- ఆ॥ కనకమృగము భువిని గల్లుట వినరెకో రాము డెఱుకగల్గురాజు
 కాడె యెదుకాలమునకు యెదుబుద్ధిపుట్టిచు, విశ్వ.
- ఆ॥ ఎరచేసిచేసి యేపాటుపడినను రాచకృపలు సమ్మారాదునుమ్ము
 పాపముతోడి చెలిమి పదివేలుచెప్పిన విశ్వ.
- ఆ॥ పుడమి యుష్పరంబు బురికొల్పజగములు రక్షనేయగల్గు రాజు
 లెవరు మహిమతియనుపేర మనుజుకేడదో? విశ్వ.
- ఆ॥ దుండగీడుకొడుకు కొండీలు చెలికాడు బండరాజుకును బసుగు
 మంత్రి కొండముచ్చనకును కోరిపేరంటాలు, విశ్వ.

—♦ మేల్కీడులు ♦—

- ఆ॥ తనకు మేలుజేయ రాదెలియగనేర్చునెమితోడ గుక్కయొఱుక
 భువి తనకు జేయుమేలు రాదెలియగ లేనిమనుజుడంతభలుడో
 మహిని వేమ.

- అ॥ ఒకరికిడు వేతె యొక్కరికియివ్వడు యొక్కరిమేలు వేతెయొకరి
 కీడు చొట్టచేలువాడు సుమ్రేష్ణుడును గీడు విశ్వ
 ఆ॥ వానివర్తనలును వరుసలు మర్యాద దప్పి నడిచెనేని దగులుగీడు
 వదలకవుడు తాకునది తప్పితే వతిముసలితనమునైనమునుగు వే
 ఆ॥ అధికశక్తిచేత మొవటిసొమ్ముకు హానికడుసొమ్ముకన్న గొంత
 హాని మొదటివత్తుమునను మూలకర్తకుహాని విశ్వ
 ఆ॥ హానికలుగునాడు యధికపథ్యులుగలుగు హానిలేనివానినగయలేరు
 హానితెలియువాడు యతడెవో శివయోగి విశ్వ
 ఆ॥ పట్టువస్త్రములను వరగ భూషణముల గునువలిడు తెల్లగోడువ
 వద్దు లనుభవించగూడ దడడెంతవాడైన విశ్వ
 ఆ॥ ఇహమునందు జాల యిడుముల వడినను బడుగుపొందగలడెవర
 మ వదలి పేద కసువువడునె పృథివిపైభాగ్యంబు? విశ్వ

— ♦ కల్ల — నిజములు ♦ —

- ఆ॥ కల్లలాడువాని గ్రామకర్తయెరుగునశ్యమాడువానిస్వామియెరుగు
 బెక్కుతిండిపోతు బెడ్డామెరుగునా విశ్వ
 ఆ॥ నిజమువరుసనెరిగి నర్థులత్వంబందబలుకులోని శబ్దకురలడెలియ
 బలుకకుండువాడె వేరమాత్ర యగునురా విశ్వ
 ఆ॥ నిజములాడువాడు నిర్మలుండైయుండు నిజములాడువాడు నీతి
 వరుడు నిజముపల్కుకున్న నీచచండాలుండు విశ్వ
 ఆ॥ కల్లలాడుకంటె కష్టంబు మరిలేదు కష్టమెపుడు కీడుగలుగజేయు
 ద్విజుడ ననుట జూట ద్రిమృరితనమది విశ్వ
 క॥ కల్లను వలికడి నరులకు దెల్లమిగా బ్రహ్మవిద్య తెలుపుటయెల్లనో
 జల్లను పాలను గలిపిన జల్లకుతోపొటినట్లు నహజము వేమా
 ఆ॥ పుట్టెడు చెరగంగ బుట్టెడైనను జిక్కుపోలునెత్తులలందుభూమిలోన
 నాదిరిప్పమాట యంతకుస్వల్పమే విశ్వ

- అ॥ సజములాడువాని నిందితుడగమెల్ల సజములాడరాదు నీచుతోడ
 ? బముచెప్పగవలె నిర్మలలనుగూడి విశ్వ
- అ॥ ఆడి తప్పవార లభిమానహీనులు గోడెరుగవాడు కొద్దిగాడు
 కూడికీడుచేయ గూరుండు దలపోయ విశ్వ
- అ॥ నిజము కల్లరైదు నీలకంఠు డెరుగునిజములాడకున్ననీతివప్పు
 నిజములాడునపుడు నీరూపమైనిల్చు విశ్వ
- అ॥ తరచుకల్లలాగుధరణి రాజులయిండ్లం వేళ లక్ష్మి వెడలపోవు
 నోటికుండలోన నుండునే నీరము విశ్వ
- అ॥ కల్లనిజములెల్లఁ గరకంఠు డెరుగును నీచువల్లమెరుగునిజముగాను
 తల్లి తా నెరుకొను తనయుని జన్మ బు విశ్వ

—♦ బాగాగులు ♦—

- అ॥ ఓగునోగు మెచ్చు నొనరంగ అజ్ఞాని భావమిచ్చిమెచ్చి బరయ
 లుబ్ధు వంది బురదమెచ్చు బస్మిరుమెచ్చునా విశ్వ.
- అ॥ వేము బాలుబోసి ప్రేమతో బెంచిన జేదునుడగిలీపుజెందబోదు
 ఓగునోగుగాక నుచితజ్ఞు డెట్లవును? విశ్వ.
- అ॥ కూళ్లమెచ్చి గుణవంతుడెడనాడు నట్టివారిమెచ్చ రెట్టివారు
 మ్రాను డూలమునకు జ్ఞానంబు దెలియునా? విశ్వ.
- అ॥ రేగుపుచ్చకాయ రేయెల్లదన్నిన మురగదంతకంత బెరుగుగాక
 యెరుల ఛీ యనంగ నోగు సిగ్గులుగునా? విశ్వ.
- అ॥ దోహబుద్ధినైన దొంగరికమునైన జటలనైన సాహసమునైన
 సుపద దధికువలస సాధింపఁ దగుడొప్పు బడుగు కిడుట బాగు
 వడును వేము.

ఆ॥ ఓగుబాగెరుగని యుత్తమాధజనుండు నిలను శుద్ధిజవమునెంచు
 పేల మృగముతోడ గుక్క మొఱిస సామ్యమా విశ్వ

—♦ అల్పాధికులు ♦—

ఆ॥ అదికాలమునను నల్పుడేమియెరుంగు జెప్పలేడుగాన తప్పవట్లు
 ద్రోహనేర్చుకక్క దొంతులు పేర్చునా? విశ్వ

ఆ॥ అధికమతులతోడ నాపులతోడనువరువుగురుతెరింగి పలుకకున్న
 వచ్చుజెడతనము హెచ్చుగా గాంభీర్యహానిచెందుతనకునవుడువే

ఆ॥ అధముడయినవాడు యధికుని జేవట్ట నతనిమాట నడచునవని
 లోన గజవతింట గ్రుడ్డి గవ్వలు చెల్లవా? విశ్వ

ఆ॥ అధికుడయినవాని కధికారమిచ్చిన నచటివారినల్లనాదరించు
 జెఱకదిన్ననోరు చేదారగించునా విశ్వ

ఆ॥ గుణహీనజనుని గుణమె చగానేల, బుద్ధిలేనివాని పూజలేలమన
 నులేనతనికి మంత్రంబులేలను విశ్వ

—♦ ఆకలి వీళ్లు ♦—

ఆ॥ కావుకావుమనుచు గరుణతోనేడ్చుచు శిశువు తుత్తుచేరజిక్కి
 చొక్కుబాల నిచ్చునట్టి పడతికి బుద్ధ్యాంబు విశ్వ

—♦ బుద్ధి ♦—

ఆ॥ ఆత్మబుద్ధివలన నఖిలంబు దానయ్యె జీవబుద్ధివలన జీవుడయ్యె
 మోహబుద్ధివలన ముదితపై దలవయ్యె విశ్వ

ఆ॥ బుద్ధియుతునకేల పానగనే నఖ్యంబు కార్యవాదికేల కడుచలంబు
 కున్నకూనకు నేల గురుదేవభక్తి విశ్వ

ఆ॥ ఇంతవగవనేల యేకాంతబుద్ధిని హరివారాదులందు నాశలుడిగి
 శాంతబుద్ధినుండ నమకూరు సౌఖ్యంబు విశ్వ
 హీనగుణమువాని నిటుచేరనిచ్చిన నొరవారికైన నిడుమలకును
 కుగకడుపుజొచ్చి యిట్టటుజేయదే? విశ్వ

ఆ॥ పీననరునితోడ నుత్తుతడను వాండ్రోతోడ ప్రభుతోడ
బ్రాజ్ఞజనులతో బ్రవత్తజ్ఞతోడను వైపుదెలిసి వలుకవలయువేమ

— ♦ విరోధులు ♦ —

ఆ॥ శత్రువులను సంసరింపఁ జూడఁగి ఖండించి మిత్రవర్గమునకు మేలుచేసి
చిలడివేలుగునది విచిత్రముభ్యుచునుపర్థిసలుపువాడు హుడు ఎ
ఆ॥ సాధిల్లనుభవమున నర్థులు నిల్ల సుఖములులేనాధులు
జేయదుమిద చీటి వాఁడను? విశ్వ

ఆ॥ శత్రువులను ద్రుంఛి నాశముచేయుటచే కృత్యములను నడుపు
సిత్తుడైరిగి నత్తముఁజేయునట్లు సాధించునెలువఁటి పురుషుడైన
గడఁగి పరుని వెను

ఆ॥ పెడినమానవులను జేపట్టిరీతిచి కడగు జేర్చునట్టి ఘనులుతలవ
గరముపుణ్యములు గడుపునన్నిధి నడలెగ నెముందురెల్లమవె

ఆ॥ చంపదగిసయట్టి శత్రువులనచేత జిక్కనేర కీడుచేయరాదు
పొనగ మేలుచేసి పొమ్మనుటే చాలు విశ్వ

ఆ॥ గువ్వకొరకుమేనుగొనిచ్చి శిబిరాజు వారవిడువలేక ట్టిరికాక్క
నోగునెంచబోయ నుపకారనెంతురు విశ్వ

క॥ దూరమున శత్రువుండిన వెఱివాడున్నచోడ వెదుకగవలెనా
ఁటింటను తావ్రాసిన భారమున వేసినట్లు పడురా వేమా

— ♦ వైష్ణవులు ♦ —

ఆ॥ గొట్టిడిసేపసేసి ఘనతతో భుజియింప వలెనటంచువాఁడు
గోరి చిలుకుచుదుగాని భావంబుగానరు విశ్వ

ఆ॥ అందునిందుననికి అన్నిటకలమును విష్ణునయ్యందు వెలంప
భువని వెనుక చక్రతిరుగు విష్ణుగర్భంబులో విశ్వ

అ॥ విష్ణుగర్భమందు వెలసెను లోకాలు అందునకలజేవు లభుగలవు
ప్రాణికోటులెల్ల వరగవైష్ణవులయా, విశ్వ.

—♦ రాజులు ♦—

అ॥ ఎంతచేసిచేసి యేపాటుపడినను రాచకృపలు నమ్మరాదుసుమ్ము
పాపముతోడిచెల్మి పదివేలు జెప్పిన విశ్వ.

అ॥ ధనములేకయున్న ధైర్యంబు నలువదు ధైర్యముడవేనేధనము
లేడు ధనము ధైర్యమరయ దగ భూమిపతులకు విశ్వ.

అ॥ పుడమి యుష్పరంబు పురికొనెదగములు రక్షనేజుగలురాజులెవ
రు మహిపతి యనుపేరు మనుజుని కేడదో? విశ్వ.

అ॥ చంపనున్నరాజు చంప వగ్గలంబిచ్చు జెటుపనున్ననాడు చెలిమి
జేయ గరుపనున్నపాము నెఱగాచుకొనియుండు విశ్వ.

—♦ దినము ♦—

క॥ ఒకదినమును నొకనెలయును సగణితముగ నొక్కయేండు నరులకు
నటుగా యుగయుగములకీలక్కలు పొగడొందును జగములందు
బాలువుగ వేమా.

క॥ దినమొక్కటి పడచును మఱియినచంద్ర సర్వములil నిరువది
యొకవేయ్యవగా నార్జుననుచును మనమునఁ వెలియంగళయ
మహిమా వేమా.

అ॥ ఈశ్వరంబులన్ని యేడుపాళ్ళుగజేసి యేడుమూర్తుల కవియిచ్చి
వేసి నిత్యకర్మమునను నిలుచురా నెరయోగి విశ్వ.

క॥ వరగును గాలి నభయంబున నెఱయగా భూమియందు నీరుండు
గదా దరిదావుల వేటొకటియిరవుకొను దేదమల్లెయెల్లడవేమా

అ॥ కరతలంబునెత్తి కాలునదిమిపట్టి ఊర్ధ్వదృష్టిచేతనొసరనిల్చి సర్వ
మైతనరుట చాల యాయువుగల్గు విశ్వ.

వేమనయోగి పద్యరత్నములు

ఆ॥ ఏడు నైడునారునెఁమిది తొమ్మిది యేమికట్టునుఁడియెంతిరుగు
వాడివాడి యెంతవాడరా యదియేము విశ్వ.

—♦ నారము ♦—

ఆ॥ ఆదిసోమ భౌమ బుధులాదిగాఁగూడి గురుడు శుక్రశనియు
గురుతులెన్నో ఎన్నిదినములైన నిలనొక్కదివనమే విశ్వ.

—♦ లోకము ♦—

ఆ॥ లోకమందుబుట్టి లోకమందే పెరిగి లోకవిభవమోర్వలేక
జనుడు లోకమందె చవికిలోబడి చెడిపోవు విశ్వ.

ఆ॥ ఇంద్రలోకమనగ నింద్రజాలమనగ నింద్రవిద్యలనగ నిన్ని
యొక ఒకలియుగమున నరులు కానరు భ్రమచేత విశ్వ.

ఆ॥ విశ్వమనగనే వివరించి చూడుడి విశ్వమైదుచేత నెలయుచుండు
విశ్వము మధిలోన వెదకి వీక్షించుడి విశ్వ.

క॥ లోకము తను ఛీ యనగా లోకముగా ఛీయనడి లోకములోన
లోకము తనలోనుండుట లోకము నెంచగ ముక్తిలోకమువేమ

ఆ॥ తనదుకర్మచేత దానులోకమునలోన దనదు తల్లిగర్భమునను
బుట్టి తన్నుమఱచి తానుతనువని చెడునయా విశ్వ.

—♦ మత్సరము ♦—

ఆ॥ మత్సరంబు మదము మమకార మనెయెడి వ్యసనములను దగిలి
మనలపోక పరులకుపకరించు పరముడనగు పామ్మ విశ్వ.

క॥ కథటనగా మునుచెక్కని కథలెన్నియు చదివించదివి కలవరపడగా
కృధిని మృతమిరనిక్కము ముదమునబ్రహ్మాంబునంటము క్తిర వే

- అ॥ ఆలుసుకులు ధనము లరయంగ నవనిమోహమదముచేతమోస
పోను కాబుండరసి నపుడు కనలేక చెడుదురు విశ్వ
ఆ॥ మును దెలిసినవారు ముదనవృత్తిల దిరిగి చెప్పి తనుచు దిట్ట
వలదు తెలియజెప్పిన మఱి తెల్లనుకో లేరయా విశ్వ

—♦ కామము ♦—

- అ॥ కామియై నరుడు ఘుచుడు గాడాయెనే కామిగాడుకృష్ణస్వామి
ముందు కామిగాని జనుడు గణపతి కాడొకో విశ్వ
ఆ॥ కామిగానివాడు కవిగాడు రవిగాడు కామిగాకమోక్షకామికాడు
కామియైనవాడు కవియగు రవియగు విశ్వ
ఆ॥ హీనుడగుట బుడమి నిర్దుడుకామియై మారుపట్లుదొల్లి
మడిసిపోడె బ్రహ్మకామియగుచు భంగంబుపడలేడ విశ్వ
ఆ॥ కడువిచిత్ర పురయ గామినియంత్రంబు పువ్వుబోడి చుక్కమెట్ట
నంగ నరులకాక్షణమున సరనొక్కు బుట్టురా విశ్వ
ఆ॥ కాముడయిన నరుడు కామసిద్ధివహింపకామిగానిబ్రహ్మకాము
డయ్యెగాముడయిన బ్రహ్మకల్పంబు తలకక్క విశ్వ
ఆ॥ కడకతోడ నరులు కామంబుగట్టి జిత్తమునను చికిలి చిత్రయాపు
కైనడి నిలనుందు ఘనుడొకడేనుమ్మయడవియందొ వల్లెయందొ
వేమా

—♦ క్రోధము ♦—

- అ॥ కామక్రోధములను గలిగియుండునరులు ఇష్టదేవగురుని లేరుగ
లేరు ఇష్టమెఱుగునరడు ఇలమంచి బుధుడొను విశ్వ
క॥ పగలదుగ నాశలుడుగును భోగముడిగిన ద్రిగుణంబులు మోక్ష
తెరువగు వేమా
ఆ॥ గంగపాటుదాను గడలనిగతితోడ ముఱికివాగు పాటుపాక్షిక
తోడ దొరలు క్రోధముడుగదొప్పికే క్రోధంబు విశ్వ

— † లోభము † —

- అ॥ లోభివాని జంప లోకంబులోవల మందువేతె లేదుమతముగలదు
 పైక మడుగు లంత భగ్గున బడిచచ్చు విశ్వ
- అ॥ ఇరుగుపొరుగువారి కెయినంపదజూచి తమకులేదటన్నధర్మ
 పేమి? ధర్మకున్న దొల్లితన్నక చచ్చిరికర్మఫలమునేడుగలిగవే
- అ॥ లోభ మోహములను బ్రాభవములు దప్పదలచినవనులెల్ల దప్పి
 చనును తామొకటి దలప దైవమొడు తలంచు విశ్వ
- అ॥ కలిగి పుట్టలేని కర్మజీవులకెల్ల దిరిపెము దొరికదిల దీనలార
 తెలియ జూచుకొనెడి దృష్టాంత మిదిమీకు విశ్వ
- అ॥ దూరదృష్టిగనరు తూగినదనుకను పారువట్టెరుగరు వడినదనుక
 దండనాధులైరి ధర్మసాధ్యులుగాక భూమిజకులు వెట్టిబుద్ధి
 జేమ
- అ॥ తాముదినకొరులకు ధర్మంబు చేయకకొడుకులకనిధనముకూడ
 బెట్టితెలియజెప్ప వినక తినకేగినవెరుక సొమ్ము వరుల నంటు
 జూడు వేమ
- అ॥ దాతగానివాని దానెంత వేడినా దాతయగునె వాడుధరణిలోన
 నాచు దర్భయగునె యభిలోముంచిన విశ్వ
- అ॥ ఒడ్డుపొడుగునైన గడ్డంబు నిడుపైన దానధర్మమిడక దాతగాడు
 ఎను మదెంతటిదైన నేనుగుబోలునా విశ్వ
- క॥ ఒల్లనినతి నొల్లనివతి నొల్లనిచెలికాదు విడువ నొల్లనివాడే
 గొల్లడు గొల్లనికైతే చెల్లంబో కొమ్ములున్నె చెప్పర వేమా
- క॥ దేహలోమాన ముడుగక మోహదులు విడుచునెట్లు మునులకు
 నైశన్ సాహసమున నది యడుగగదాసోహమృనియెటుగవచ్చు
 సుమ్మి వేమా

- ఆ॥ ఇంతకుఁ గనగానె యింతింత యనరాదు అగ్నివలన కరగులక్క
రీతి వెలయు మోహమిట్టివింతలు నేయురా విశ్వ.
- ఆ॥ అగమెల్లవదలి యటు దంతములువీడి తనువు మునిమిచేతదఱు
చువడక మువ్వతిప్పలగును మోహంబు విరువదు, విశ్వ.
- క॥ మోహము దీఱకయుంటే దాహంబై దేహమెల్ల తల్లడవడగా
నేహంబున బారలాడుచు మోహంబునశివునిదలచుముక్తిర వేమ
- ఆ॥ ముఖము జూచితేను మోహంబు ఘనమాను, భగముజూచి తేను
పాయు వలపుకూడినవలమెల్ల గుస్తరింప గూలెను విశ్వ
- ఆ॥ ఎన్నినాళ్ళనుండి యెఱసిమోహంబు శాలిమిచేతనుండి శల్లలేక
తల్లిదండ్రుడి పుత్రదాయాదులను వట్టి భౌతిచేత జన్మవసుర వే.

—♦ ముదము ♦—

- ఆ॥ కనరుకాయ నమలి కచ్చలు బిగియించి కాతవిడుచుటెల్లకాని
గుణము వెంపలితరు గట్టవేదండ ముందురా? విశ్వ.
- ఆ॥ ముదమువలన గలుగు మాటలు బహువలికి మ్రుచ్చుముద్దులాడి
మోసపుచ్చి కాసు రాఁబెరికడి కప్పుండు గురుఁడొనె విశ్వ.
- క॥ ధనమెచ్చిన మదమెచ్చును మదమెచ్చిన మత్సరంబు మానక
హెచ్చున్ ధనముడిగిన మదముడుగునుమదముడిగిన మత్సరంబు
మానుర వేమా.
- ఆ॥ అన్నముదముచేత సతివలు బురుషులు నేపురూర మదనుఁ డేచె
నంద్రు అన్నముడుగువెనుక నలఁడెందుజోవునో, విశ్వ.
- ఆ॥ ముదముచేత లోకమాయలు తెలియక ముదముచేత దమ్ము
మఱచు నేపుడు బుద్ధిలేక శుద్ధపశువులై చెడుదురు, విశ్వ.
- ఆ॥ కూటికివగలేక కూర్చున్నవానికి, నాడదానిమీద నాశగలదె
అన్నముదమునుండి యఖిలమదంబులు, విశ్వ.

—♦ వృత్తము ♦—

క॥ చెట్టుందు విత్తువుట్టెను అట్లావిత్తునకు చెట్టు నమరగ బుట్టె
చెట్టును విత్తును రెండును బుట్టియది తెలియవలెను భువిలో వే

అ॥ చెట్టుబెట్టువెనుక జేలోకునై యుండునంతత్రాడుకట్టినగుగొండు
అనువారికిల నడుగుట జెప్పర విశ్వ.

అ॥ చెట్టు మొదలులేదు చెలగికొమ్మలునాల్గు బట్టబయటమాను
పడ్లు పల్లడు తినగను చవిలేదు తీవులు బహుమెండు, విశ్వ.

అ॥ చెట్టునందుపుట్టు చెలరేగిగాయలు తనర గత్తిచేత దరుగవలయు
వడి తినగనాయె పర్లంబు జేలియుడి విశ్వ.

అ॥ చెట్టు మొదటిసాలు శివునికంటనుదీసి చెట్టు మొదలపోసి శివునిగా
చి చెట్టువలెనెయుంటె చేపెట్టు కలుగురా? విశ్వ.

అ॥ ముష్టివేపచెట్టు మొదలుగా బ్రజలకుమరగ మూలికలుబసికి చచ్చు
నిర్దయాత్మకుండు నీచుడెందునకును బసికిరాడుగడరవసుధ వేమ.

అ॥ చిత్తమైన వేరు శిథిలమైనప్పుడె ప్రకృతియనెడిచెట్టు భస్మమాను
కోరికల్గి యేమిటి కొమ్మలుజుండును? విశ్వ.

అ॥ మ్రాశలోన నగ్ని మఱి యుండగావచ్చుఅగ్నిలోనమ్రానుకలవి
గాదు మ్రాశలోన యగ్ని మరియాద సంసారి, విశ్వ.

క॥ మ్రానున ననలము వృట్టెను మ్రాకెరుగదు యనల మునికి మేను
జాలు మఱితా మ్రాకున ననలమువలెనే కాకారినయోగియుండు
గడిరా వేమ.

అ॥ మ్రాకు కాలవేసి మహిమిద నొకిబాణ పూని తిరుగుచుండు
బొందుగాను కాలినట్టిమాను కడురమ్మమెయుండు విశ్వ.

అ॥ మొదటి తరువునందు మూడుకొమ్మలు అనలుకొనలు తిగె లాకు
లమరె బువులు పిందెల్ల భువనములో నిండెరా విశ్వ.

- ౨॥ ఆకుకానవచ్చు హరిహరారులకైన గొమ్మకానరాదు కోరిచూడ
కొమ్మకానరాక కొనియాడకుండురా విశ్వ.
- ౩॥ మొదట బోయునరు ముందుబీజముకెక్కి మొదగఁగిరికి వేగ
మొలకలెత్తు వృధివి బెరిగి వెయును వృక్షాలు విశ్వ.

— ♦ స్థావరములు ♦ —

- ౧॥ స్థావరములు భవించు భావింపగఁజగతివారు బహువిధరుచులఁ
ఆవల దమలాదామే తీరరాడి తమ్ముదామే తిందురువేమా.
- ౨॥ కదలని జీవములన్నియు దుద మొదలుగ నాటురుచులదొలగక
యుండుకొ గదిపెడి జీవములన్నియు గదలక కష్టంబులొను
గడరా వేమా.
- ౩॥ పుడమినిగల పడజీవులబడ బాగ్నియుదీవులకునుబా రెడియొడలక
జడమున గూడినయపుడ కడను బ్రళయమనెడి వస్తుగలుగునువే
- ౪॥ కడజీవుల స్థావరములు పడి చనిపోవంగనరిగి భావంబులోనేవిడు
వక బ్రహ్మము దలచరు పడిచనిపోకుండులేమొ పసుధలోవేమ
- ౫॥ లభిజాత్యమునె యాయువునంతకుఁ దిరుగుచుండు భ్రమలఁ
దెలియలేక మురికిభాండమునను మునురునీగలరీతి విశ్వ.
- ౬॥ ఋషులెరుంగనట్టి విషయంబు భువిలేమవారు దెప్పినంతవరున
నగును తెలియ క నెఱవారు దేబెలు నిజమయో విశ్వ.
- ౭॥ ఎలుగుతోలుతెచ్చి యెందాక నుడికినా నలుపునలుపెకాని
తెలుపుకాదు కొయ్యబొమ్మలదెచ్చి కొట్టిన గుడియకానె విశ్వ.
- ౮॥ ఒకని జెరుతుమంచు నుల్లములదెతురు లెమకుఁ గలుగుజేటుదా
మొలుగక తముఁజెరుచువాడు దైవంబుగాఁడో విశ్వ.
- ౯॥ ఒగునోగుమెచ్చు నొసరంగనజ్ఞుఁ భావమిచ్చుమెచ్చు బరమలుబ్ధు
వంది బురదమెచ్చు పన్నిరుమెచ్చునా? విశ్వ.

- అ॥ పొట్టచు నొక్కడాడిసమాటకు కావటచు బలుక వచ్చును
పట్టు దాని నిలువదీయు: వాతలు దిగవలె విశ్వ.
- అ॥ కండకావరమునఁ గానడు మరణంబు మదముచేతఁ దత్త
మహిమఁగనడు భోగవాంఛచేత బురహుగానడు విశ్వ.
- అ॥ కన్నులందు మదము కప్పికొనరు గాని నిరుకుముందఁజేయు
నిన్నమొన్న దగ్దులైనవారు తమకంటె తక్కువా? విశ్వ.
- అ॥ తగరు తగదటంచు తగువారు చెప్పినవినడు మొఱకు చెడును
గొనకు మునులు చెప్పధర్మముల మీర నింతెరా విశ్వ
- అ॥ తనదు బాగుగోరి ధర్మంబుజెప్పిన దిట్టుచుండు మొఱకు లెట్లు
యెదుట గడ్డివేయ పోట్లగొడ్డు కొమ్మాడించు విశ్వ.
- అ॥ తన్నువాని యొకలు దగ మెచ్చవలెనని సొమ్ములెఱుఁపఁబెట్టి
నెమ్మదిఱి నొరుఁకొఱకుదాని యుబ్బుచుండును విశ్వ.
- అ॥ వ్యకతవహాని పరిణామవర్తన కూసవహానికెల్ల గురుకువడును
బ్రహ్మదేవు వెంటఁ బ్రాకృతుండరుగా విశ్వదాభిరామనిసరవేమ.

సంపూర్ణమునవహయ అంతర బాహనిలయును

విభాగము ..... శ్రీకృష్ణ

విభాగము ..... పే-26

